

Кыргыз Республикасынын
Министрлер Кабинетине
караштуу
Архитектура, курулуш жана
турак жай-коммуналдык
чарба мамлекеттик агенттиги

Государственное агентство
архитектуры, строительства
и жилищно-коммунального
хозяйства при Кабинете
Министров Кыргызской
Республики

**БҮЙРҮК
ПРИКАЗ**

2025-ж. 18-февралы № 89-ч/а

Бишкек ш.

**КР КЧ 30-02:2025 «Кыргыз Республикасында айылдык калктуу
конуштардын аймактарын пландаштыруу жана куруу» Кыргыз
Республикасынын курулуш ченемдерин бекитүү жөнүндө**

Кыргыз Республикасынын айылдык калктуу конуштарынын аймактарын пландаштыруунун жана куруунун милдеттүү талаптарын белгилөө, айыл аймактарын туруктуу өнүктүрүүнү камсыз кылуу, калктын жашоосу үчүн ыңгайлуу шарттарды түзүү максатында, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2021-жылдын 25-нояундагы №44 токтому менен бекитилген «Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Архитектура, курулуш жана турак жай-коммуналдык чарба мамлекеттик агенттиги (мындан ары - Мамкурулуш) жөнүндө» жобого жетекчиликке алуу менен, **буйрук кылам:**

1. Тиркегелген КР КЧ 30-02:2025 «Кыргыз Республикасында айылдык калктуу конуштардын аймактарын пландаштыруу жана куруу» Кыргыз Республикасынын курулуш ченемдери бекитилсин.

2. Мамкурулуштун алдындагы Шаар куруу жана архитектура департаменти:

- ушул буйрукту Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2010-жылдын 26-февралындагы №117 «Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын расмий жарыялоо булактары жөнүндө» токтомуна ылайык расмий жарыялоо боюнча чараларды кабыл алын;

- расмий жарыялангандан тартып үч жумуш күндүн ичинде ушул буйруктун көчүрмөсүнүн кагаз жана электрондук алып жүрүүчүлөрдөгү мамлекеттик жана расмий тилдердеги эки нускасы жарыяланган булагын көрсөтүү менен Кыргыз Республикасынын ченемдик-укуктук актыларынын мамлекеттик бирдиктүү реестрине крипизүү үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жиберилсин;

- бул буйрук күчүнө кирген күндөн тартып үч жумушчу күндүн ичинде маалымат үчүн Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине жөнөтсүн.

Кыргыз Республикасынын
Министрлер Кабинетине
караштуу
Архитектура, курулуш жана
турак жай-коммуналдык
чарба мамлекеттик агенттиги

Государственное агентство
архитектуры, строительства
и жилищно-коммунального
хозяйства при Кабинете
Министров Кыргызской
Республики

**БҮЙРҮК
ПРИКАЗ**

18 февралы 2025 года № 89-ппа

г. Бишкек

**Об утверждении строительных норм Кыргызской Республики
СН КР 30-02:2025 «Планировка и застройка территорий сельских
населенных пунктов в Кыргызской Республике»**

В целях установления обязательных требований к планировке и застройке территорий сельских населенных пунктов Кыргызской Республики, обеспечения устойчивого развития сельских территорий, создания комфортных условий для проживания населения, руководствуясь положением «О Государственном агентстве архитектуры, строительства и жилищно-коммунального хозяйства при Кабинете Министров Кыргызской Республики» (далее - Госстрой), утвержденным постановлением Кабинета Министров Кыргызской Республики от 25 июня 2021 года № 44, **приказываю:**

1. Утвердить прилагаемый строительные нормы Кыргызской Республики СН КР 30-02:2025 «Планировка и застройка территорий сельских населенных пунктов в Кыргызской Республике».

2. Департаменту градостроительства и архитектуры при Госстрое:

- принять меры по официальному опубликованию настоящего приказа в соответствии с постановлением Правительства Кыргызской Республики «Об источниках официального опубликования нормативных правовых актов Кыргызской Республики» от 26 февраля 2010 года № 117,
- в течение трех рабочих дней со дня официального опубликования направить копии настоящего приказа в двух экземплярах на государственном и официальном языках, на бумажном и электронном носителях, с указанием источника опубликования указанного приказа, в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в единый государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики;

3. Ушул буйрук күчүнө кирген күндөн тартып Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Архитектура, курулуш жана турак-жай коммуналдык чарба мамлекеттик агенттигинин 2016-жылдын 20-сентябрындагы №7-нпа буйругу менен бекитилген Кыргыз Республикасында айылдык калктуу конуштардын аймактарын пландаштыруу жана куруу боюнча эрежелердин Топтому күчүн жоготту деп таанылсын.
4. Бул буйрук расмий жарыялангандан тартып 15 күндүн ичинде күчүнө кирет.
5. Бул буйруктун аткарылышын контролдоо Мамкурулуштун директорунун орун басары Б.Б. Турдугулова жүктөлсүн.

Министр

Н.К. Орунтаев

- в течение трех рабочих дней со дня вступления в силу настоящего приказа направить копии в Кабинет Министров Кыргызской Республики для информации.
3. Со дня вступления в силу настоящего приказа признать утратившим силу Свод правил по планировке и застройке территорий сельских населенных пунктов в Кыргызской Республике утвержденных приказом Государственного агентства архитектуры, строительства и жилищно-коммунального хозяйства при Правительстве Кыргызской Республики от «20» сентября 2016 года № 7-нпа.
4. Настоящий приказ вступает в силу по истечении 15 дней со дня официального опубликования.
5. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на заместителя директора Госстроя Б.Б.Турдугулова.

Министр

Н.К. Орунтаев

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КУРУЛУШ ЧЕНЕМДЕРИ

Курулуштагы ченемдик документтер тутуму

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА АЙЫЛДЫК КАЛКТУУ
КОНУШТАРДЫН АЙМАКТАРЫН ПЛАНДАШТЫРУУ
ЖАНА КУРУУ БОЮНЧА**

**Планировка и застройка территорий сельских населенных
пунктов в Кыргызской Республике**

Planning and development of rural settlements in the Kyrgyz Republic

Кыргыз Республикасында айылдык калктуу конуштардын аймактарын
пландаштыруу жана куруу боюнча
ЭРЕЖЕЛЕР ТОПТОМУ
жаңыртылган редакция

Киргизүү датасы – 2025. __. __

1 Жалпы жоболор

1.1 Ушул “Кыргыз Республикасындагы айылдык калктуу конуштардын аймагын пландаштыруу жана куруу” Кыргыз Республикасынын Курулуш ченемдери (мындан ары – Курулуш ченемдери) айылдык калктуу конуштарды, дыйкан (фермердик) чарбаларды пландаштырууга жана курууга коюлуучу талаптарды белгилейт.

1.2 “Кыргыз Республикасынын шаар куруу жана архитектурасы жөнүндө”, “Кыргыз Республикасындагы жеке турак жай курулушу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын мыйзамдары, Кыргыз Республикасынын Жер Кодекси, Кыргыз Республикасынын “Жергиликтүү мамлекеттик администрациясы жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары жөнүндө”, “Дыйкан (фермердик) чарбасы жөнүндө” Мыйзамдары, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Токтому менен бекитилген “Жер жана агрардык реформа жөнүндө” Жобосу, ошондой эле Архитектура, шаар куруу жана курулуш тармагындагы мыйзам актылары, шаар куруу, курулуш боюнча ченемдер жана эрежелер, стандарттар, нускамалар, көрсөтмөлөр жана шаар куруу тармагына тиешелүү чыгарылып жаткан башка актылар ушул Курулуш ченемдеринин курамдык бөлүгү болуп саналышат жана биргеликте колдонулушат.

1.3 Ушул Курулуш ченемдери айылдык калктуу конуштардын жаңыларын долбоорлоодо жана мурункуларын кайрадан калыбына келтирүүдө, ошондой эле дыйкан (фермердик) чарбалардын аймактарын уюштурууда сакталууга тийиш. Алар менчигинин түрүнө карабастан,

айылдык калктуу конуштардын, дыйкан (фермер) чарбаларынын аймагында долбоорлоо, куруу жана көрктөндүрүү иштерин жүргүзгөн бардык юридикалык жактар, жеке жактар, уюмдар жана мекемелер, ошондой эле жеке курулушчулар үчүн милдеттүү болуп саналат.

1.4 Ушул курулуш ченемдерин колдоонуда ошол мезгилде колдонулуп жаткан башка ченемдик-техникалык документтерге таянуу керек.

2 Ушул курулуш ченемдеринде пайдаланылуучу негизги түшүнүктөр.

Бул документте тиешелүү аныктамалары менен төмөнкү терминдер колдонулат:

2.1 архитектуралык документтер (архитектуралык долбоор): Курулуш объектисинин документтерин андан ары иштеп чыгуу үчүн керек боло турган көлөмдө объектиге коюлуучу социалдык, экономикалык, функционалдык, инженердик, техникалык, өрткө каршы, санитардык-техникалык, экологиялык, архитектуралык-көркөм жана башка талаптарды комплекстүү түрдө эсепке алган, архитектуралык чечимдерди камтыган долбоордук документтин бөлүгү;

2.2 шаар куруу корутундулары (ШК): шаар куруу жана архитектура боюнча аймактык органдын жетекчиси тарабынан бекитилүүчү укук белгилөөчү документ, долбоордук документтерди макулдашуу менен объекттин негизги шаар куруу жана функционалдык параметрлерин, шарттарын жана талаптарын аныктайт;

2.3 айылдык калктуу конуштардын башкы планы: калктуу конуштардын аймактарынын өнүгүүсүн, келечектүү шаар курууну пландоо жөнүндө шаар куруу документи;

2.4 объектинин башкы планы: объектинин (имараттын, курулманын, комплекстин) курулушунун аймактагы (жер тилкесиндеги) жайгашышын, транспорттук коммуникациялардын, инженердик тарамдардын тартылышын, комплекстүү абаттоону, жашылдандырууну, чарбалык тейлөөнү уюштурууну жана башка долбоорлонуучу объектинин жайгашуу орду менен байланышкан иш чараларды комплекстүү чечүү маселелерин камтыган долбоордун бөлүгү;

2.5 башкы долбоорчу: инвестор же тапшырык берүүчү менен түзүлгөн келишимдин негизинде долбоордук документтин айрым бөлүмдөрү боюнча субподрядчыларды жана адистерди тартуу менен долбоордук документти иштеп чыгуучу, долбоордук (долбоордук-изилдөөчү) ишмердиктин түрү боюнча уруксаттамага ээ болгон долбоордук уюм;

2.6 шаардык агломерация: шаар-борбор менен ургаалдуу өндүрүштүк, эмгектик, маданий-тиричилик жана рекреациялык байланыштары аркылуу бир бүтүнгө бириккен калктуу конуштардын (негизинен шаардык) мейкиндиктеги чакан тобу;

2.7 шаардын, кыштактардын чеги, калктуу конуштардын чеги: шаардын жана башка калктуу конуштардын жерлерин жердин башка категорияларынан жана жер фондуларынан бөлүп туруучу сырткы чек арасы;

2.8 мамлекеттик ченемдер (мамлекеттик ченемдик документтер): адамдын жашоо тиричилигин жана башка жашоо шарттарынын жагымдуу коопсуздугун камсыз кылууга сөзсүз керек жана башка милдеттүү талаптардын, шарттардын, чектөөлөрдүн, ченемдик укуктук актылардын, шаар куруу жана техникалык регламенттердин, ченемдик-техникалык документтердин тутуму;

2.9 шаар куруу: коомдук-экономикалык, курулуш-техникалык, архитектуралык-көркөм, санитардык-гигиеналык жана экологиялык татаал комплекстүү көйгөйлөрдү чечүүнү камтыган жана монотондуу типтүү курулуштан качууга багытталган, өлкөнүн улуттук өзгөчөлүгүн эске алуу менен мурунку курулуштарды илимий негизде кайра курууга, анын ичинде кооптуу өндүрүш объектилерин, суу тогоондорун жана курулмаларын, почта жана электр байланыштарынын объектилерин, электр чордондорун жана көмөк чордондорду, ушул сыяктуу башка түрдөгү имараттарды жана курулмаларды долбоорлоого жана курууга багытталган калктуу конуштарды жана өзүнчө аймактарды пландоо жана куруу чөйрөсүндөгү юридикалык, жеке жактардын ишмердиги;

2.10 аймактын шаар куруу сыйымдуулугу: шаардын пландалуучу түзүмүндөгү аймактын ролуна жана ордуна ылайык келген курулуштун көлөмү;

2.11 шаар куруу долбоорлору: аймактарды (калктуу конуштарды) жана түйүндөрдү же алардын бөлүктөрүн комплекстүү аймактык шаар курууну пландоону, уюштурууну, өнүктүрүүнү, курууну камтыган долбоорлор;

2.12 шаар куруу документтери: муниципалдык түзүлүштөрдүн аймактарындагы шаар курууну өнүктүрүү чөйрөсүндөгү башкаруу чечимдерин кабыл алууга жана жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарынын тиешелүү ыйгарым укуктарын ишке ашырууга керектүү болгон аймактарды өнүктүрүүнү жана курууну шаар куруучулук мерчемдөө боюнча документтердин комплекси жана шаардын, башка калктуу конуштардын башкы планы, шаардын чегинин долбоору, мерчемдөө, куруу долбоорлору, жана башка документтер;

2.13 аймактарды шаар курууга баалоо: аймакты баалуулугу боюнча баалоо жана чөлкөмдөө жыйынтыгы катары саналган комплекстүү, көп факторлуу талдоо;

2.14 шаар курууну (укуктук) чөлкөмдөө: аймактык чөлкөмдөрдүн чек араларын жана мындай чөлкөмдөрдүн чегинде капиталдык курулуш объектилерин, жер тилкелерин пайдалануунун шаар куруу регламенттерин тактоо максатында калктуу конуштардын аймактарын чөлкөмдөө; шаардын айрым бөлүктөрүн функционалдык пайдаланууга (функционалдык чөлкөмдөө), курууга (курулуштук

чөлкөмдөө) жана ландшафты уюштурууга милдеттүү талаптарды, чектөөлөрдү аныктоо;

2.15 шаар куруу регламенти: аймактарды жана башка кыймылсыз мүлк объектилерин пайдалануунун шарттамдары, уруксаттамалары, чектөөлөрү (убаракерчилик, тыюу салуу жана сервитуттарды кошкондо), ошондой эле мыйзам чегинде аныкталган алардын абалдарынын мүмкүн болгон өзгөрүүлөрү;

2.16 шаар куруу ресурстары: жер, кен байлыктары, суу, аба мейкиндиги, энергетикалык, эмгек, инвестициялык жана башка ресурстар, ошондой эле адам баласынын жашоосун, ишмердигин калыптандыруунун ажырагыс компоненттери болгон калктуу конуштардын аймактары жана алардын тутуму;

2.17 турак жай, аралаш турак жай курулушунун тобу: турак жайлардын, аралаш турак жайлардын жер тилкелери жана жалпы колдонулууга жаткан аймактар: квартал же кварталдын бөлүгү катары калыптандырылуучу жашылдандырылган аймактар (скверлер, бульварлар), күнүгө жана мезгилдүү колдонулуучу объектилер, бала бакчалары, унаа коюучу жайлар, өтмөлөр, унаа токтоочу жайлар жана башкалар;

2.18 турак жай аймактары: тиричилик чөйрөсүн уюштуруу үчүн калыптанган жана турак жай фондун түзүүчү, шаар курууну пландоо объектилеринин төмөнкү түрлөрүндө калыптануучу, заманбап социалдык, гигиеналык жана шаар куруу талаптарына жооп берген турак жай чөйрөсүн уюштуруу үчүн аймак:

1) коомдук чөлкөмдөрдүн, турак жай топторунун жана кичи райондордун курамдарындагы турак жай, аралаш турак жай курулушу;

2) коомдук чөлкөмдөрдүн, кичи райондордун, кварталдардын курамындагы же комплекстер жана башка функционалдык дайындалыштагы чөлкөмдөр менен жанаша автономдуу түрдө жайгашкан турак жай, аралаш турак жай курулушу;

3) турак жай райондорунун курамындагы же комплекстер жана башка функционалдык дайындалыштагы чөлкөмдөр менен жанаша автономдуу түрдө жайгашкан кичи райондор;

4) турак жай райондору.

2.19 турак жай району: аянты 60 га дан ашкан аймак. Турак жай райондун калкы өзүнүн аймагынын чегинде, күнүмдүк жана мезгилдүү тейлөөчү объектилердин комплекси менен камсыз болот;

2.20 долбоорлоого тапшырма: пландаштыруучу, архитектуралык, инженердик жана технологиялык чечимдерге жана шаар куруу объектилеринин касиеттерине, анын негизги параметрлерине, курулушунун наркына жана уюштурулушуна негизделген талаптар камтылуучу жана шаар куруу шарттарына жана чектөөлөрүнө ылайык түзүлүүчү жана тапшырыкчынын негизги талаптарын камтыган документ;

2.21 жер участкасы: жабык чектердеги жер аянты;

2.22 жашыл сызык: жалпы пайдалануудагы өсүмдүктөрдү (сейилбактар, бактар, скверлер, бак көчөлөр, жашылдандырылган жээк жолдор) жана атайын багыттагы өсүмдүктөрдү (питомниктер, коргоочу токой тилкелери ж.б.) башка аймактардан (турак жай, өндүрүш), ошондой эле көчөлөр менен жолдордон бөлүп туруучу чек ара;

2.23 инженердик-техникалык, унаалык жана социалдык инфраструктура: калктуу конуштардын жана конуш аралык аймактардын туруктуу өнүгүүсүн, жашоо шартын камсыз кылуучу унаанын, байланыштын, энергетиканын, суу чарбасынын, ирригациялык тарамдардын, инженердик жабдуулардын курулмаларынын жана коммуникацияларынын, ошондой эле калкты социалдык жана маданий-тиричилик жактан тейлөөчү объектилердин комплекси;

2.24 курулуш үчүн инженердик изилдөөлөр: райондун, аянттын, жер тилкесинин, долбоорлонуучу курулуш трассасынын жаратылыш шарттарын комплекстүү изилдөө үчүн жүргүзүлгөн, жергиликтүү курулуш материалдарынын жана суу менен камсыздоочу булактардын, жаратылышты коргоону жана рационалдуу колдонууну эске алуу менен объектилерди куруу жана долбоорлоодо техникалык жактан негиздүү жана экономикалык жактан максаттуу чечимдердин матриалдарын камтыган жумуштар, ошондой эле мекемелерди, имараттарды жана курулмаларды куруунун жана пайдаланууга берүүнүн таасири алдында жаратылыш чөйрөсүнүн өзгөрүүсүнүн божомолун түзүүчү үчүн маалыматтарды алуу;

2.25 квартал: магистралдык жана турак жай көчөлөрүнүн, жолдордун кызыл сызыктары, ошондой эле шаар курууну жөндөөнүн башка регламенттери менен чектелген, аянты 10 га чейинки, шаарды, калктуу конуштарды пландоо курамынын негизги элементи;

2.26 кызыл сызыктар: пландаштырылуучу түзүмдүн кварталдарынын, кичи райондорунун жана башка элементтеринин аймактарын калктуу конуштардагы көчөлөрдөн, жолдордон жана аянттардан бөлүп туруучу чек аралар;

2.27 аймакты комплекстүү абаттоо: тигил же бул аймакты курулуш үчүн жарактуу жана багыты боюнча ченемдүү пайдалануу, калк үчүн таза, ыңгайлуу, коопсуз жана маданий шарттарга келтирүү максатында жүргүзүлө турган курулуучу аймакты инженердик даярдоо жана жолдорду салуу боюнча; суу менен камсыздоонун, суу агындылоонун, энергия жана газ менен камсыздоонун, байланыштын, ирригациялык, нөшөрлүк жана башка коммуникациялык курулмаларды жана тарамдарды өнүктүрүү боюнча; аймакты жыйноо, кургатуу жана жашылдандыруу, санитардык тазалоо боюнча; микроклиматты жакшыртуу, аба мейкиндигин, ачык суу кыртыштарын булгануудан коргоо, ызы-чуунун деңгээлин төмөндөтүү жана башкалар боюнча жүргүзүлүүчү жумуштардын жана иш чаралардын жыйындысы;

2.28 дыйкан (фермердик чарба): дыйкан чарбанын мүчөлөрүнө таандык болгон же пайдаланууга (ижарага) алынган жер участкана жана башка мүлккө - турак-жай жана чарбалык курулуштарга негизделген жеке

менчик укугундагы же пайдалануу үчүн (ижарага) алынган тиешелүү өнүктүрүү багытындагы өз алдынча чарба жүргүзүүчү субъект.

2.29 чек коюу: чек коюу долбоорлорун, кыймылсыз мүлк катары калыптанган жана кайра калыбына келтирилген жер тилкелеринин чек араларын өзгөртүү жана бекитүү, калыбына келтирүү, белгилөө боюнча шаар куруу жана жерге жайгаштыруу иштеринин комплекси;

2.30 конуш аралык аймактар: калктуу конуштардын чек араларынан (чектеринен) сырткаркы аймактар;

2.31 шаар куруу объектилерине байкоо жүргүзүү: шаар куруу ишмердигинин объектилеринин абалына, пайдалануусуна жана өзгөрүүсүнө жүргүзүлгөн байкоолордун тутуму;

2.32 ченемдик-техникалык документ: белгилүү бир ишмердиктин түрлөрүнө эрежелерди, жалпы принциптерди же мүнөздөмөлөрдү аныктаган же алардын жыйынтыктарына тиешеси бар жана керектөөчүлөрдүн кеңири чөйрөсүнө жеткиликтүү документ;

2.33 коомдук аймактар: бийликтин органдарынын, өкүлчүлүктөрдүн жана элчиликтердин; илим-изилдөө жана долбоордук-конструктордук уюмдардын; маданий, билим берүү (жогорку жана орто кесиптик окуу жайлары, мектептер, мектепке чейинки жана мектептен сырткаркы билим берүү уюмдары); дин уюмдарынын; соода, тейлөө; спорт, эс алуу; саламаттык сактоо; мейманкана; социалдык кызматтар объектилерин жайгаштырууга дайындалган аймактар;

2.34 курулуштун ырааттуулугу: долбоорлоо документтеринде аныкталган, имараттан же анын бир бөлүгүнөн, имараттардын, курулмалардын, инженердик тармактардын, түзүлүштөрдүн тобунан турган, эксплуатацияга киргизилиши максаттуу багыты боюнча автономдуу иштешин камсыз кылган курулуш объектисинин бөлүгү;

2.35 тарыхый жана маданий эстеликтерди коргоо чөлкөмү: тарыхый жана маданий эстеликтерге кирген, жерди колдонуунун катуу тартибиндеги коргоо чөлкөмүнүн долбоору менен аныкталган, тарыхый жана маданий эстеликтердин сакталуусун бузууга алып келүүчү иштердин түрлөрүнө, ошондой эле анын кабыл алуу шарттарын жана баалуу шаар куруу айланасынын салттуу параметрлерин бузууга тыюу салуучу аймак;

2.36 короо жайга танапташ участок: үлүш эмес, жеке үй куруу үчүн мамлекеттик бийлик органдары же өз алдынча башкаруу органдары тарабынан жарандарга бөлүнүп берилген жер участкасы, танапташ жери менен;

2.37 өзгөчө кооптуу объектилер: башка объектилердин туруктуу иштөөсүнө кооптуу, техногендик жана экологиялык кырсыктардын пайда болуусуна, ошондой эле сөзсүз экологиялык жана санитардык-эпидемиологиялык, мамлекеттик баа берүүнү жүргүзүүнү талап кылган өрт жана жарылуу боюнча талаптарды аткаруу керек болгон объектилер;

2.38 укуктук шаар курууну чөлкөмдөө: калктуу конуштардын жана шаарлардын курулушу жана жер пайдалануу эрежелеринде

жазылган, аймактарды куруу жана шаар курууну пландоонун өнүгүү долбоолорунун курамында же негизинде аткарылган долбоордук иштер;

2.39 калктуу конуштардын жерлерин куруу пайдалануу эрежелери: Кыргыз Республикасынын Өкмөтү же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы тарабынан бекитилүүчү шаар куруу долбоорлорун жана аймактарды өнүктүрүү долбоорлорун ишке ашыруу максатында иштелип чыккан калктуу конуштарды өнүктүрүү жана көрктөндүрүү боюнча курулуш нормалары;

2.40 долбоор алдындагы документ: шаар куруу жана архитектуралык-курулуш долбоорлорун иштеп чыгууга өбөлгө түзүүчү документтерди иштеп чыгууга керектүү болгон программаларды, отчетторду, курулуштун техникалык-экономикалык негиздемелерин, техникалык-экономикалык эсептөөлөрдү, илимий изилдөөлөрдүн натыйжаларын, инженердик изилдөөлөрдү, технологиялык жана конструктивдик эсептөөлөрдү, эскиздерди, макеттерди, объектилерди ченөө жана текшерүүлөрдүн жыйынтыктарын, ошондой эле долбоордук документтерди иштеп чыгуу жана андан ары ишке ашыруу жөнүндө чечимдерди кабыл алууга керектүү болгон алгачкы маалыматтарды жана материалдарды камтыган документтер;

2.41 долбоор: шаар куруу, архитектуралык жана курулуш документтери (чиймелер, графикалык жана текст түрүндөгү материалдар, инженердик жана сметалык эсептөөлөр) формасында берилген, адамдардын жашоосуна жана ишмердигине керектүү болгон шарттарды камсыз кылуу боюнча жеке жана юридикалык жактардын, мамлекеттик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын көздөмдөрү;

2.42 долбоордук документ: курулушту, кайра калыбына келтирүүнү же курулуш объекттеринин жана/же алардын бөлүктөрүнүн башка өзгөртүүлөрүн камсыз кылуу үчүн керектүү, архитектуралык, функционалдык, технологиялык, конструктивдик жана инженердик-техникалык чечимдерди аныктоочу графикалык, долбоордук жана тексттик документтердин жыйындысы;

2.43 аймакты жашылдандыруу долбоору: аймакты жашылдандыруу планын камтуучу долбоордук документ (дендрологиялык план, отургузуу чиймеси, пландоонун бөлгүч чиймелери, жумуштардын көлөмүн жан сметасын эсептөө менен түшүндүрмө кат);

2.44 архитектуралык чыгармачылык, шаар куруу искусствосу: жеке жактардын кесиптик ишмердүүлүгүндөгү чыгармачылык процесстин жыйынтыгы болгон автордун (авторлордун) автордук укугунун жана интеллектуалдык менчигинин объектиси. Алар шаар куруунун, архитектуралык жана техникалык чечимдердин жогорку денгээлине жеткен, ишке ашырылган накта долбоор (долбоордун бөлүгү), долбоордук документтин, айрым чийме, макет же эскиз түрүндө автордук көздөмдү камтыган архитектуралык объектини же шаар куруу мейкиндигин калыптандырууну түзүүгө багытталган ишмердүүлүк;

2.45 куруу аянты: сырткы көрүнүшү, бош орундары жана босогосу менен имаратты же курулманы куруу үчүн жер тилкесинин аянты;

2.46 өндүрүш аймактары: өндүрүштүк-ишкердик (тажрыйбалык участоктору жана өндүрүштөрү менен ИИИ, техникалык тейлөө цехтери менен соода ишканалары, басма-типографиялык бөлүмү менен маалыматтык борборлор), өнөр жай (тамак-аш жана жеңил өнөр жай, алет куруу, машина куруу, курулуш материалдарын өндүрүү), коммуналдык-кампалык (ЖЭМдин (ТЭЦ) аймактары, тазалоочу курулмалар, отканалар, электр чордондору, газ бөлүштүрүүчү түйүндөр, шаардык инженердик инфратүзүмдүн башка курулмалары, кампалык курулмалар, аймактарды механикалык жыйноо үчүн машиналардын турук жайлары, көрүстөндөр), унаа жана инженердик объекттердин жайгашышына арналган аймактар;

2.47 курулуштун эсептик наркы: айрым жумуштун түрлөрүнө же айрым объектилерге ирилештирилген эсептик наркы боюнча аныкталган курулушка же калыптанган объектилерди өзгөртүүгө инвесторлордун же тапшырык берүүчүлөрдүн толук чыгымдарынын болжолдуу наркы;

2.48 кайра калыбына келтирүү: имараттардын, курулмалардын көлөмдүк-пландаштыруучу жана конструктивдик чечимдерин (бийиктигин, кабаттардын санын, аянтын, сырткы көрүнүшүн, чөйрө сызыгын), технологиялык жана инженердик жабдууларын, өндүрүштүк кубаттуулуктун көрсөткүчтөрүн, инженердик-техникалык камсыздоонун сапатын жана көлөмүн өзгөртүү;

2.49 рекреациялык аймактар: шаар токойлорун, токойлуу сейил бактарын, коргоолуучу токой чөлкөмдөрүн, көлмөлөрдү, айыл чарба багытындагы жерлерди жана башка чарба жерлерин камтыган, сейил бактар, бакчалар, скверлер жана баккөчөлөр менен селитебдик аймакта жайгашкан жана адамдардын эс алуусу (эмгектенүүсү) үчүн ачык мейкиндик системасын түзгөн аймак;

2.50 санитардык ажырымдар: зыяндуу таасир этүүчү булактарынан (өнөр жай, кампа объектилери, инженердик курулмалар, автомагистралдар, темир жол линиялары, магистралдык өткөргүч түтүктөр ж.б.) турак жай курулушунун, ландшафтык-рекреациялык чөлкөмүнүн, эс алуу чөлкөмүнүн, курорттун чек арасына чейинки минималдык аралык менен аныкталуучу ажырымдар. Санитардык ажырымдар санитардык-коргоочу чөлкөм режимине ээ, бирок аны уюштуруунун долбоорун иштеп чыгууну талап кылат;

2.51 санитардык коргоочу чөлкөм: атайын дайындалыштагы чөлкөмдөрдү, ошондой эле өнөр жай ишканаларын жана калктуу конуштардагы башка өндүрүштүк, коммуналдык, кампалык объектилерди жакынкы селитебдик аймактардан, турак жай-жарандык багытындагы имарат жана курулмалардан, аларга жагымсыз факторлордун таасирин азайтуу максатында бөлүп туруучу аймак;

2.52 айыл чарба жерлери: айыл чарба продукциясын өндүрүү үчүн пайдаланылуучу жер участоктору, атап айтканда: айдоо жерлер, кайрак

жерлер, көп жылдык көчөттөр ээлеген жерлер, чабындылар жана жайыттар;

2.53 селитебдик аймак: жайгашуусу жана ишмердиги атайын санитардык коргоочу чөлкөмдү талап кылбаган турак жай, коомдук жана рекреациялык аймактарды, ошондой эле инженердик-техникалык айрым бөлүктөрдүн жана унаалык инфратүзүмдүн, башка объектилерди жайгаштыруу үчүн арналган калктуу конуштардын аймагынын бөлүгү;

2.54 жайгаштыруу схемасы: калктуу конуштардын түрлөрүнүн бирдиктүү жайгаштыруу мүнөзүн жана айыл аралык байланыштардын өнүгүү деңгээлин аныктоочу схемалар;

2.55 курулуш объектилеринин сейсмикалык туруктуулугу: тиешелүү сейсмикалык таасирлерди эске алуу менен курулуш объектилеринин эсептик-техникалык жана курулуштук-конструктивдик коопсуздугун камсыздоо;

2.56 жалпы колдонуудагы аймактар: чексиз сандагы адамдардын тобу эркин пайдалануучу аймактар, ошону менен бирге кварталдардын (кичи райондордун) аймактарынан сырткары жайгашкан аянттар, көчөлөр, жээк жолдор жана кварталдардын (кичи райондордун) аймактарындагы өтмөктөр жана скверлер;

2.57 жаратылыш комплексинин аймактары: турак жай, коомдук, өндүрүштүк курулуштун жер тилкелеринин курамындагы сейилбактар, бактар, скверлер, бак көчөлөр, тигилген өсүмдүктөр түрүндө көрсөтүлгөн шаар курууну долбоорлоонун объектилери;

2.58 аймактык пландаштыруу: аймактарды колдонуунун өзгөчө шарттары менен чөлкөмдөлгөн мамлекеттик же муниципалдык муктаждыктар үчүн аймактарды өнүктүрүүнү, функционалдык чөлкөмдөөнү, капиталдык курулуштун объектилерин пландуу жайгаштыруу чөлкөмдөрүн аныктоону пландаштыруу;

2.59 өрткө каршы ажырым (өрткө каршы аралык): өрттүн жайылуусун алдын алуу үчүн белгиленген имараттардын жана (же) курулмалардын ортосундагы белгиленген аралык;

2.60 көчө-жол тарамы: калктуу конуштардын функционалдык-пландаштыруу уюштурулуусу менен өз ара байланышкан, жалпы шаардык бир тутумга бириктирилген көчөлөрдүн, аянттардын жана жөө жол мейкиндиктеринин тарамы;

2.61 көчө, аянт: шаардын (калктуу конуштун) көчө-жол тарамынын кызыл сызыктары менен чектелген аймак;

2.62 турак жай, аралаш курулушунун тилкеси: аянты 1,5 гектарга чейин, үй алдындагы жер тилкеси менен ар кандай кабаттуулуктагы турак үйлөр жайгашкан аймактар;

2.63 функционалдык-пландаштыруучу түзүлүш: аймактын функционалдык багытына жараша ишмердиктин социалдык-кепилденген шарттарынын комплексин камсыздаган, чек арасы, аймактык регламенттери, шаар куруу ченемдери жана эрежелери аныкталган,

бүтүндөй бир шаар куруу түзүлүшүн берген шаардын (калктуу конуштун) аймагынын бөлүгү;

2.64 **функционалдык чөлкөмдөр:** аймактык пландаштыруу документтери менен чек аралары жана функционалдык багыты аныкталган чөлкөмдөр;

2.65 **эскиздик долбоор:** шаар куруу документинин курамындагы долбоорлоонун алдындагы концептуалдуу архитектуралык-шаар куруу сунушу.

3 Айылдык калктуу конуштардын аймактарынын өнүгүү концепциясы жана жалпы уюштурулушу

3.1 Айылдык калктуу конуштарды куруу жана реконструкциялоо райондук пландоо схемасынын жана долбоорлорунун, жайгаштыруу схемаларынын, жергиликтүү өз алдынча башкаруунун айыл аймагынын башкы планынын, аймактар менен кыштактарды кооптуу геологиялык жана гидрогеологиялык процесстерден коргоо схемаларынын негизинде иштелип чыккан жана бекитилген пландаштыруу жана куруу долбоорлору боюнча жүзөгө ашырылуусу керек.

3.2 Пландаштыруу жана куруу долбоорлору жаратылыш, улуттук, регионалдык, тарыхый жана башка жергиликтүү өзгөчөлүктөрдү эске алуу менен иштелип чыгууга тийиш.

3.3 Жаңы айылдык калктуу конуштарды куруу жана айылдык калктуу конуштарды реконструкциялоо учурунда жаңы аймактарды өздөштүрүүгө тиешелүү негизде уруксат берилүүсү керек.

3.4 Калкынын санына жараша айылдык калктуу конуштар төмөнкүдөй болуп бөлүнүшөт:

ири - 5 миң адамдан өйдө;

орто – 5 миң адамга чейин;

кичи – 1 миң адамга чейин.

3.5 Айылдык калктуу конуштарды өнүктүрүүнүн келечеги учурдагы абалынын жайгаштыруу системасындагы абалын талдоонун жана баалоонун, социалдык экономикалык, аймактык өнүгүүнү, инженердик-транспорттук инфраструктураны, ошондой эле жаратылыш ресурстарынын болушун болжолдоону эске алуу менен аныкталат.

Айылдык калктуу конуштардын башкы планын колдонуунун жана жүзөгө ашыруунун эсептик мөөнөтү 25-30 болжолдуу жылга 15-20 жыл.

3.6 Айылдык калктуу конуштарды жайгаштыруунун топтук системасынын курамдык элементи катары кароо керек, алардын ар бири ар кандай чоңдуктагы отурукташуунун жыйындысын жана эл чарба тармагын, аймактык жана өндүрүштүк байланыштар, инженердик-транспорттук инфраструктуралар менен туруктуу биргелешкен отурукташууну билдирет.

3.7 Отурукташтыруу системасынын жергиликтүү борборлорунда алардын функцияларын жүзөгө ашырууну камсыздоочу иш чаралардын

комплексин кароо керек. Калган калктуу пункттарда калктын күнүмдүк жана узак мөөнөттөгү керектөөлөрүн канааттандыруу маселелери чечилет.

4. Дыйкан (фермердик) чарбалардын аймактарын пландаштыруу жана куруу

4.1 Дыйкан (фермердик) чарбаларды пландаштыруунун жана куруунун долбоорлору (чарба жүргүзүүчү субъекттердин бир нече уюштуруучулук-укуктук формаларынын болуусу менен) чарба жүргүзүүчү субъекттердин өзүлөрүнүн табыштамаларынын негизинде жана өзүлөрүнүн объектилеринин капиталдык курулушуна гана иштелип чыгат.

4.2 Дыйкан (фермердик) чарбаларды пландаштыруу жана куруу төмөнкү бөлүмдөрдөн турууга тийиш:

социалдык-маданий багыттагы жана калктын жалпы колдонуусундагы (өзүмдүк малдарды жаюу, чөп чабуу үчүн, жамааттык бакча жана огород ж.б. үчүн) объекттерди куруу боюнча территорияларды жерге жайгаштыруу (ишкананын жер колдонуусунун юридикалык чектерин тактоо, аянтын аныктоо жана жер участкаларын, калктуу пункттардын чектерин там арка жер фондусунун аянтын жана чек араларын аныктоо);

мүлк (өндүрүштүк фонддорду инвентаризациялоо, активдерди жана пассивдерди баалоо, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын өндүрүштүк ишине жана финансылык-экономикалык абылына анализ жүргүзүү жана социалдык инфраструктура);

калк жана эмгек ресурстары (калктын категориялар боюнча саны, короолордун саны, эмгек ресурстарынын балансы);

кайрадан уюшулуп жаткан чарба жүргүзүүчү субъекттердин өнүгүү келечеги ((чарбалык ишмердиктин негизги багыттары, жаңы өндүрүүчүлөрдүн кооперацияларынын мүмкүн болгон формалары, өндүрүштүк тейлөө, айыл чарба продуктыларын сактоо, кайра иштетүү жана социалдык инфраструктураны өнүктүрүүнү).

4.3 Кыргыз Республикасынын жарандарына менчикке же пайдаланууга берилген жана калк жашаган пункттан жөө барууга алыс болгон айыл чарба багытындагы жерлерди пайдалануу үчүн айыл чарба жерлеринде пайдаланууга жарактуу болбогон жер участкаларын же түшүмдүүлүгү аз айыл чарба жерлеринде имараттарды жана курулуштарды куруу үчүн жер участкаларын менчикке же пайдаланууга берүүгө жол берилет, ошол жердин шааркуруу документине ылайык.

4.4 Айыл чарба багытындагы объекттерди жана башка объекттерди куруу үчүн түшүмдүүлүгү аз жер участкалары (мал чыгаруучу жай, кайрак, түпкү кыртыштардын жер үстүнө чыгып калуусу ж.б.) же жамааттык түрдө колдонуусу кыйынчылык жараткан чарбакер субъекттердин участкаларына жанаша жатышкан айдоо жерлер бөлүнүп берилет. Андай жерлер жок болсо курулуш үчүн тилке азыраак өндүрүмдүү жерлерден бөлүнөт.

4.5 Жерколдонуучунун жашаган жеринен жөө жүрүүчү үчүн 5 кмге чейин жакын болгон чөлкөмдөрдө айдоо үчүн жарактуу жерлерде турак жай имараттарын курууга тыюу салынат.

4.6 Турак жай жана өндүрүштүк имараттарды жана курулмаларды Кыргыз Республикасынын Жер кодексинде каралган суулардын, көлдөрдүн жана башка суу топтогучтардын коргоо зонасынын, жер алдындагы жана жер үстүндөгү коммуникациялардын жерлерине курууга жол берилбейт.

4.7 Курулуш үчүн участкакторду тандоодо 1-Тиркемеде келтирилген нормаларга жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 11-апрелиндеги №201 токтому менен бекитилген «Санитардык коргоо зоналары жана ишканалардын, курулуштардын жана башка объектилердин санитардык классификациясы» санитардык-эпидемиологиялык эрежелерине жана ченемдерине ылайык иш жүргүзүү керек.

5. Айылдык калктуу конуштардын селитебдүү жана өндүрүш чөлкөмдөрүн уюштуруу

5.1 Калктын долбоордук саны конуштун өнүгүүсүнүн отурукташуу системасындагы келечеги жөнүндөгү маалыматтарды эске алуунун негизинде демографиялык прогнозду эске алуу менен аныкталат.

5.2 Калктын долбоордук санын табигый өсүү формуласы боюнча миграцияны эске алуу менен аныктоого болот.

мында Н_p-калктын күтүлүүчү саны;
Н-аталган мезгилде жетишкен саны;
Р-табигый өсүштүн жылдык орточо өсүшү;
n- жылдардын саны (эсептик мөөнөтү);
М-калктын миграциясынын пайызы.

5.3 Пландаштыруу жана куруу долбоорлорунда айылдык калктуу конуштардын өз ара байланыштуу пландуу курамын түзүү үчүн аймактардын пайдалануу түрү боюнча чөлкөмдөлүшү, функционалдык чөлкөмдөрдүн селитебдик жана өндүрүштүк болуп бөлүнүүсү зарыл.

5.4 Селитебдик чөлкөмгө төмөнкүлөр кирет: турак жай аянты, коомдук борбор, көчөлөр, бульварлар, автожолдор, унаа токтотуучу жайлар, парктар, аянттар, көлмөлөр жана башка элементтер.

Өндүрүш чөлкөмүнө кирет:

Өндүрүштүк зонага төмөнкүлөр кирет: мал чарба комплекстеринин жана фермаларынын аймактары, айыл чарба продукциясын кайра иштетүү жана сактоо боюнча ишканалар, айыл чарба машиналарын жана транспорт каражаттарын оңдоо, тейлөө жана сактоо ишканалары, сактоочу жайлар жана башка объекттер, жолдор, өтүүчү жолдор жана транспорт каражаттарын токтотуучу жайлар жана башкалар.

Ошол эле учурда: айылдык калктуу пункттардын территориясына калктуу пункттун чек арасында жана чек арасынан сырткары жайгашкан коммуналдык объектилердин там арка жерлери жана аянттары (суу

тосмолору, тазалоочу жабдуулар (сооруж), таштанды төгүүчү жайлар жана мүрзөлөр)) да кирет.

5.5 Жаңы курулуштарды жайгаштырууда төмөнкүлөр эске алынууга тийиш:

мурдатадан турган имараттардын жана курулмалардын максималдуу түрдө пайдалануу;

санитардык-гигиеналык, зооветеринардык жана өрткө каршы талаптардын сактоо;

калктуу пункттун отурукташкан жана өндүрүштүк чөлкөмдөрү менен тышкы магистралдын ортосундагы ыңгайлуу байланышты;

калктуу пунктту инженердик жабдуунун бардык түрү менен камсыздоону;

жерди аяр пайдаланууну, топуракты, аба бассейнин, суу менен жабдуу булактарын булгабай турган шарттарды түзүүнү;

отурукташуучу аймактарды суу агуучу арыктардын жана көлмөлөрдүн өндүрүштүк жана чарбалык тиричилик агынды суулардын өйдө жагына жайгаштыруу, буларды көрсөтүлгөн чыгуулардын төмөн жагына жайгаштыруу Кыргыз Республикасынын 11-апрель 2016-жылдагы № 201 токтому менен бекитилген “Ишканалардын, курулмалардын жана башка объекттердин санитардык-коргоочу чөлкөмдөрү жана санитардык классификациясы” санитардык-эпидемиологиялык эрежелери жана ченемдери сактаган шартта гана жол коюлат;

өндүрүштүк чөлкөмдөрдү шамал жагына жана отурукташкан территорияга караганда төмөн жакка жайгаштыруу.

5.6 Өндүрүштүк, турак жай-жарандык жана коммуналдык курулуш объектилерин жайгаштырууга төмөнкү учурларда жол берилбейт:

пайдалануу калдыктар чыккан аянтка геология жана минералдык ресурстар маселелери боюнча ыйгарымдуу органдын макулдугусуз;

шахт тектеринин урандысынын кооптуу чөлкөмдөрүндө жана ошондой эле байытуучу фабрикаларда;

көчкү, сел агымдары, кар көчкү аймактарында;

катастрофалык суу каптоонун деңгээлинен төмөн;

сейсможаракага жакын жайгашкан аймактарда;

суу менен камсыздоо булактары аймагынын биринчи тилкесинде;

гидрометеорологиялык станцияларды коргоо чөлкөмдөрүндө;

курортторду санитардык коргоонун биринчи чөлкөмүндө, эгер долбоорлонуп жаткан объект курортту пайдалануу менен байланыштуу болбосо;

калктын эс алуучу жайы болгон токой, токойпарклар жана жашыл бактар зонасында;

органикалык жана радиоактивдик калдыктар менен булганган участкаларга, эгер санитардык-эпидемиологиялык бейпилдиги жаатындагы ыйгарым укуктуу орган тарабынан белгиленген мөөнөт өтө элек болсо;

мал көмүүчү жайлардын санитардык-коргоо чөлкөмдөрүнү аймактарында;

корук жайлардын жерлеринде жана алардын айланасындагы белгиленген корголуучу жерлерде;

тарыхый жана маданий эстеликтерди коргоо зоналарында.

5.7 Курулуш үчүн чөлкөмдү тандоодо жаратылыш чөйрөсүнүн сакталышын камсыздоо, эрозиялык процесстердин, топурактын жана суу булактарынын булганышынын алдын алуу боюнча чараларды көрүү зарыл. Курулуш үчүн аянтча жайгаштырылуучу объектилердин келечекте өнүгүүсүн эске алуу менен жетишээрлик өлчөмдө болууга тийиш.

5.8 Айылдык калктуу жайларды реконструкциялоодо, калыптанган функционалдык зоналаштырууну санитардык-гигиеналык шарттарды жакшыртуу максатында каралат:

айыл чарба ишканаларын отурукташкан чөлкөмдөн, өндүрүштүк чөлкөмгө алып чыгуу;

транзиттик автожолдорду алып чыгуу же санитардык коргоо зоналарын түзүү, ошондой эле суу ташкындодон, көчкүдөн, селден, топурак алдындагы суулардын каптоосунан коргоо боюнча иш чаралар ж.б.;

түзүлгөн пландаштырылган түзүмдөрдү максималдуу сактоо менен көчөлөрдүн тармактарын жана өтмөктөрдү иреттештирүү;

колдо болгон капиталдык жана узакка колдонулуучу имараттарды сактап калуунун негизинде, эскирген турак жай фондуну ырааты менен алмаштыруу;

бардык тургундарга жекече көмөкчү чарбасын жүргүзүү үчүн ыңгайлуу шарттарды камсыздоо;

бош жаткан жана айыл чарбасын жүргүзүү үчүн жараксыз жерлерди өздөштүрүүнүн эсебинен айылдык калктуу конуштардын аймактарын алда канча натыйжалуу пайдалануу;

территорияны инженердик жабдуу жана сырттан көрктөндүрүү боюнча иш чараларды жүргүзүү.

Айылдык калктуу конуштарды келечектүү өнүктүрүү аймактарын аныктоо.

5.9 Санитардык-коргоо зоналарынын чегинде жайгашкан турак үйлөрдү курууга жана капиталдык оңдоого жол берилбейт; буга чейин колдонуудагы турак жай фондусу амортизациялануу деңгээлине жараша бул максат үчүн резервделген территорияларга чыгарылат.

5.10 Айылдык калктуу пункттардын архитектуралык-пландоо түзүмүн жакшыртуу жана жол тармактарын жакшыртууда төмөнкүлөр зарыл:

көчөлөрдү жана өтмөлөрдү эки тарабынан куруу керек (бир тараптуу куруу көлмөлөргө жана жашыл массивдерге жанаша турган же татаал рельефтин шартындагы, негизги подъезд тарабынан четки көчөлөрдө) бир тараптуу курууга уруксат берилет.

көчөлөрдүн жана өтмөктөрдүн кеңдигин алардын функционалдык ролун жана транспорттун жана жөө жүрүүчүлөрдүн кыймылынын интенсивдүүлүгүн эске алуу менен алынат (6- таблицаны караңыз);

там арка курулуш участкарунда көчөлөрдүн созулуусун жана кеңдигин минимумга алып келүүчү пландаштыруу ыкмаларын колдонуу.

5.11 Тийиштүү негиздемеге ылайык чарбалык өтмөлөрдү жана малдарды айдап өтүү жерлерди долбоорлоого жол берилет.

5.12 Калктуу жердин коомдук борбору анын маанилүү структуралык элементи болуп саналат, ал жерде башкаруу органдары, маданий-тиричилик багытындагы негизги мекемелер концентрацияланып, массалык коомдук иш чараларды өткөрүү үчүн аянт уюштурулат.

Коомдук борбордун территориялык өлчөмдөрү сейил бакты жана жайык спорттук курулмаларды эске алганда ар бир тургунга 6-10м². эсепте аныкталат.

5.13 Коомдук борборду жагымдуу кабылдоо шарттарынан улам (1-4 кабат) жана имараттын бийиктиги менен аянттын узундугунун оптималдуу катышы (1:6 - 1:8) ачык мейкиндик калктуу чакан пункттарда 0,15, ал эми ири калктуу пункттарда 0.5 - 0.6 га болушу керек.

Катуу төшөлмө төшөлгөн аянттардын өлчөмү 1000 адамга 700-750 м² түзүшү керек.

5.14 Айылдык ири калктуу пункттардын коомдук борборлорунда айыл ичиндеги эле эмес айылдар аралык мааниге ээ болгон маданий-тиричилик мекемелеринин имараттары, күнүмдүк тейлөө мекемелери жөө жүрүүчүлөрдүн кыймылынын өндүрүштүк зонага жана коомдук борборго кеткен жолдогу борборчолорго жайгаштырылат.

Тосмолордун конструкцияларынын түрлөрү архитектуралык кызмат менен макулдашуу боюнча эстетикалык талаптарды (көркөм-композициялык принциптер, формасынын, конструкциясынын жана түсүнүн талаптары, конструкциянын сырткы көрүнүшү менен анын багытынын ылайык келүүсү), участкарун багыттуулугун, участкаруко ыктай жайгашкан кошуналардын макулдугун эске алуу менен алынат.

5.15 Айылдык калктуу жерлерде турак жай курулушунун негизги тиби болуп бир-эки кабаттуу курулуштар, там арка участкаруу жана жекече көмөкчү чарбасын жүргүзүү үчүн чарбалык курулуштар эсептелет.

Там арка жер участкаруунун өлчөмү Кыргыз Республикасынын аракеттеги мыйзам актыларына ылайык кабыл алынат.

Там арка участкаруунун тосмосунун бийиктиги 2 метрден ашык болбоосу керек.

5.16 Айылдык калктуу пункттарда көп кабаттуу турак үйлөрдү курууга тиешелүү негиздемелерге ылайык жол берилет.

5.17 Короонун жанындагы участкару бар бир-эки батирлүү үйлөрдүн арасындагы аралык бир жуп үйдүн чегинде ченемге алынбайт; бул жуп үйлөрдүн жана алардын чарбалык курулуштарынан кошуна үйлөргө жана кошуна жер участкарундагы чарбалык курулуштарына чейинки аралык 1-таблицада көрсөтүлгөндөн аз болбоого тийиш.

1-таблица

№ п/п	Ажырымдын тиби	Кабаттардын саны	Ажырымдын чоңдугу, м
1	Имараттардын узатасынан кеткен жактарынын арасы	2-3	15
2	Имараттын узатасынан кеткен жактары менен капталынын арасы	2-4	20
3	Имараттардын капталдаранын арасы, жашоочу бөлмөдөн терезе чыкса	2-4	10
4	Имараттардын капталдарынын арасы, жашоочу бөлмөдөн терезе чыкпаса	2-4	өрткө каршы ажырымдардын ченеми боюнча
5	Турак жайдын терезесинен чарбалык курулмаларга чейин (сарай, гараж, мончо) кошуна жайгашкан жер тилкелеринде		бдан кем эмес
6	Турак үйдүн дубалынан тартып кошуна үйдүн чек арасына чейин		2
7	Чарбалык курулмалардан кошуна жер тилкесинин чек арасына чейин		2
8	Кошуна участканын чек арасынан: жоон сөңгөктүү дарактарга чейин орто сөңгөктүү дарактарга чейин бадалдарга чейин		3 2 1

5.18 Турак жайлардын, коомдук имараттардын, турак жай менен коомдук имараттардын ортосундагы өрткө каршы ажырымдар 2-таблица боюнча алынат.

2-таблица

Имараттын отко чыдамдуулук даражасы	Конструктивдүү өрт коопсуздугунун классы	Турак жайлардын жана коомдук имараттардын конструктивдүү өрт коопсуздук классында жана отко чыдамдуулук даражасындагы минималдык аралык, м				
Турак жана коомдук имараттар		I, II, III, CO	II, III, C1	IV, CO, C1	IV, V, C1, C2,	IV, V, C2, C3

2-таблицанын уландысы

Имараттын отко чыдамдуулук даражасы	Конструктивдүү өрт коопсуздугунун классы	Турак жайлардын жана коомдук имараттардын конструктивдүү өрт коопсуздук классында жана отко чыдамдуулук даражасындагы минималдык аралык, м				
I, II, III	CO	6	8	8	10	10
II, III	C1	8	10	10	12	12
IV	CO,C1	8	10	10	12	12
IV, V	C2,C3	10	12	12	15	15

Ошол эле учурда:

Отко чыдамдуулук даражасы 2-таблица боюнча белгиленет.

9 баллдык жана андан ашуун сейсмикалык райондордо турак жай имараттарынын ортосундагы аралык, ошондой эле турак жай жана өрткө чыдамдуулугу IVa, V даражадагы коомдук имараттардын ортосундагы аралык 20 % га чоңойтулат.

Коомдук имараттардын кабаттуулугу турак жай имаратынын бийиктигине ылайык келтирилет.

Үйлөрдүн ортосундагы санитардык ажырымдын чоңдугун аныктоодо имараттардын көтөрүңкү болгон айрым бөлүктөрү эске алынбайт.

Балдар мекемелеринен, мектептерден, дарылоо мекемелеринен турак жай жана коомдук имараттарга чейин, аларды балдар бөлмөсү, класстар жана палаталар тарабынан жайгаштырылганда санитардык ажырымдын өлчөмүн маңдайдагы эң бийик имараттын бийиктигинен 2,5 метрден кем эмес (мунара тибиндеги эмес) алуу керек.

Имараттардын жана курулмалардын ортосундагы аралык деп жарыктагы сырткы дубалдар же конструкциялардын ортосундагы аралык эсептелет. Эгер имараттар менен курулмалардан 1 м ашык чыгып турган күйүп кетүүчү материалдардан жасалган конструкциялар болсо, аралык – ошол конструкциялардын арасындагы аралык деп алынат.

Отко чыдамдуулугу V даражадагы каркастык жана щиттик конструкциядагы эки кабаттуу имараттар үчүн, ошондой эле камыш, тес жана саман менен жабылган имараттар үчүн бул таблицада көрсөтүлгөн өрткө каршы ажырымдар 20%га көбөйтүлгөн болушу керек.

Терезе оюктары жок дубалдардын ортосундагы ажырымдарды 20% га кичирейтүүгө жол берилет.

Эгер каршысында турган бийигирээк имараттын дубалы отко чыдамдуулук чеги боюнча коюлуучу талаптарын канааттандырса, анда отко чыдамдуулугу I жана II даражадагы имараттардын ортосундагы аралыкты 6 метрден азыраак кароого болот.

5.19 Колдонуу үчүн бөлүнгөн короонун жанындагы участкаларго жана жекече турак жай куруу үчүн участкалардо курууга мүмкүн болгон чарбалык, тиричилик имараттардын жана курулмалардын тизмеси жана бул курулуштардын сунушталуучу өлчөмдөрү 3-таблицада берилген.

3-таблица

п/п	Аталышы	Аянты, м ²
1	2	3
1	Мал жана канаттууларды кармоо үчүн жай	40
2	Чарбалык инвентарды жана катуу отунду сактоо үчүн жай	20
3	Жайкы ашкана	20
4	Күнөскана	25
5	Чарбалык бастырма	25
6	Мончо	15
7	Жайкы душ	4
8	Таштанды топтогучтары менен короо дааратканасы	5
9	Жеке автоунаа үчүн гараж	18
10	Погреб	8
11	Кык сактагыч	6

5.20 Көчөлөрдү жана өтмөктөрдү куруу боюнча сызыкка чарбалык курулуштарды курууга тыюу салынат. Аларды там артынын эң түпкүр жагына санитардык, өрткө каршы жана зооветеринардык талаптарды сактоо менен алып баруу керек.

Архитектура боюнча аймактык органдар менен макулдашылган шартта курулуштун сызыгы боюнча гараждарды жайгаштырууга уруксат берилет.

5.21 Короодогу даараткана жана компост сактагычтар турак үйдүн терезесинен 20 метрден аз эмес, ал эми участок тар шарттарда 6 метрден кем эмес аралыкка жайгаштырылат.

Там арка үйгө чарбалык сарайды курууга (анын ичинде мал жана канаттуу үчүн) уруксат берилет.

Үй ээлеринин өз ара макулдашуусу боюнча аралаш короонун жанындагы участкаго чарбалык курулуштарды блоктоого жол берилет.

5.22 Турак жай имараттары кызыл сызыктан, магистралдык көчөлөрдөн 6 метрден кем эмес, ал эми жергиликтүү имараттар – 3 метрден кем эмес алыстыкта жайгаштырылат.

Имараттарды реконструкциялоонун алкагында жергиликтүү көчөлөргө чыгып турган конструкцияларды эсепке алуу менен коомдук

багыттарда жанаша курулган имарат жайларды кызыл сызык боюнча жайгаштырууга жол берилет.

Кыймылсыз мүлктү өнүктүрүү аймактарында турак жай имараттары белгиленген жергиликтүү салттарга ылайык жергиликтүү көчөлөрдүн кызыл сызыгын бойлото жайгаштырылышы мүмкүн.

5.23 Өндүрүштүк зоналарда ар түрдүү типтеги айыл чарба ишканалары жана объектилери жайгаштырылат, алар негизги топко биригет: өсүмдүк өстүрүүчү, мал чарбачылыгы, канаттуулар, айыл чарба продукцияларын кайра иштетүүчү жана сактоочу, айыл чарбасын өндүрүштүк-техникалык тейлөө боюнча.

5.24 Санитардык-коргоо зоналарына бөлүнгөн жерлерди айыл чарба өндүрүшү үчүн иштетүү мүмкүнчүлүгүн анын мүнөзү жана чөйрөнүн булгангандык деңгээлин эске алуу менен жана санитардык-эпидемиологиялык бейпилдиги жаатындагы ыйгарым укуктуу орган тарабынан макулдашуу шартын сактоо менен аныкталат.

5.25 Айыл чарба өндүрүштүк объектилери жана комплекстер менен турак жай курулушуна чейинки санитардык-коргоочу зонанын өлчөмү 2-тиркемеде берилген нормативдерге ылайык белгиленет.

5.26 Санитардык-коргоо зонасынын туурасы деп өндүрүштүк булгоочу каражаттарды атмосферага бөлүп чыгуучу жай менен калктуу жайдын турак жай курулушунун ортосундагы аралыкты эсептөө керек.

5.27 Өлчөмү 100 метрден ашуун санитардык-коргоо тилкесинин чөлкөмү жашылдандырылган болушу керек. Санитардык-коргоо тилкесинин чектеринде отурукташкан бөлүк тарабынан туурасы 30 метрден кем болбогон дарак-бадал тилкесин кароо керек, өлчөмү 50 метрден 100 метрге чейинки тилкеде туурасы 10 метрден кем эмес алкакты кароо керек.

5.28 Санитардык-коргоо зонасында жайгаштырууга жол берилет:

өрттүк депо, мончо, от казандар, кир жуучу жайлар, гараждар жана башка коммуналдык объектилер, курулуштун жыштыгы 20%дан ашпаган шартта;

коомдук жана жеке транспорт үчүн токтотмону, жергиликтүү жана транзиттик коммуникациялар, электр өткөрүү чубалгылары, суу өткөрүүчү жана канализациялык сордургуч станциялар, жер алдындагы сыйымдуулуктар.

5.29 Санитардык-коргоо чөлкөмүнүн аймагына спорттук курулмаларды, сейил бактарды, балдар мекемелерин, дарылоо-профилактикалык жана саламаттык сактоо мекемелерин курууга, ошондой эле мөмө-жемиш бактарын жана бадалдарды отургузууга жол берилбейт.

5.30 Мал чарбалык, канаттуулар жана айбанаттар фермаларын, ветеринардык мекемелерди, минералдык жер семирткич жана өсүмдүктөрдү химиялык коргоо каражаттарынын кампаларын башка айыл чарба объектилерине жана отурукташкан чөлкөмгө карата шамалдап туруучу жагына жайгаштырат.

5.31 Имараттардын жана айыл чарба өндүрүштүк курулмалардын ортосундагы ажырымдар өрткө каршы ченемдик талаптар менен алынат.

6 Социалдык-маданий тиричилик тейлөө тутуму

6.1 Социалдык-маданий тиричилик тейлөө тутумун уюштуруу

6.2 Калкты социалдык маданий-тиричилик тейлөө айылдар ортосундагы негизде ишке ашырылып, төмөнкү негизги талаптарга жооп берүүгө тийиш:

чоң кичинесине карабастан баардык айылдык калктуу пункттардын тургундарына кызматтардын комплексин бирдей көрсөтүүнү камсыздоо; кызмат алууга жана товарды сатып алууга зарыл болгон убакытты кыскартууга шарт түзүү.

6.3 Тейлөө мекемелери менчиктин түрүнө карабастан тармактык белгиси боюнча биригет:

мектепке чейинки мекемелер, жалпы билим берүүчү мектептер;

дарылоо-профилактикалык мекемелер;

маданият, искусство жана спорттук мекемелер;

соода, коомдук тамактануу, тиричилик жана коммуналдык тейлөө ишканалары;

башкаруу, каржылоо органдары жана байланыш ишканалары.

Маданий-тиричилик мекемелерин жана ишканаларынын тармагын уюштуруунун негизи болуп отурукташуунун жергиликтүү системасынын борборлору, тейлөөнүн жөнөкөй же баштапкы комплекстери эсептелет.

6.4 Маданий-тиричилик мекемелерин жана ишканаларынын тармагын уюштуруунун негизи болуп отурукташуунун жергиликтүү системасынын борборлору, тейлөөнүн жөнөкөй же баштапкы комплекстери эсептелет.

6.5 Тейлөөнүн мамлекеттик жана муниципалдык мекемелеринин тиби жана сыйымдуулугу, ишкананын кубаттуулугу ар бир айылдык калктуу конуш үчүн жайгашуунун өзгөчөлүгүн эске алуу менен, айылдар ортосундагы транспорттук байланыштардын болушуна, тейлөөнүн айрым түрлөрүнүн спецификасына, кызматты жашаган жерине дифференциялык эсептик көрсөткүчтөрдүн негизинде жеткирүү мүмкүнчүлүгүнө жараша аныкталат.

6.6 Ар бир айылдык калктуу пунктта мамлекеттик мекемелер менен катар эле, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын маданий-тиричилик тейлөөнүн жана менчиктин башка түрүндөгү мекемелери жана ишканалары өнүгүшөт.

Мындай мекемелердин өлчөмдөрү жана сыйымдуулугу кызматтарга болгон керектөөнү жана атаандаштыкты эске алуу менен жөнгө салынат.

7. Мектепке чейинки мекемелер

7.1 Мектепке чейинки мекемелерди мектепке чейинки 12 же андан ашуун балдар бар ар бир айылдык калктуу пунктта уюштуруу керек.

Ясли-бакчалар селитебдик аймакка жайгаштырылат.

7.2 Балдардын ясли-бакчаларынын сыйымдуулугу ар бир конкреттүү учурда: айылдык калктуу конуштун демографиялык түзүмү эске алынган тапшырмага ылайык аныкталат.

7.3 Балдардын 1-2 топтогу сыйымдуулуктагы ясли-бакчалары башталгыч мектептер менен айкалыштырылат.

2-4 топтогу ясли-бакчаларды толук эмес орто жана азыраак толтурулган класстар менен айкалыштырууга болот.

7.4 Жер участогунун аянты ясли бакчаларда 1 орунга 30-40 м² эсепте кабыл алынат.

Ясли-бакча менен башталгыч мектептин тилкесинин аянтын бириктиргенде 15 орунга эсептелген ясли-бакча менен 20 окуучуга эсептелген башталгыч мектептин аянтын бириктиргенде ар бир мекеме үчүн тилкенин аянтынын суммасы катары эсептелет, 0,3 га дан аз эмес өлчөмдө кабыл алынат.

7.5 Мектепке чейинки мекемелердин имаратынан кызыл сызыкка чейинки аралык 10 метрден аз болбошу керек. Участоктон терезеси бар турак жай үйүнө чейинки аралык 10 метрден кем эмес, ал эми туюк дубалдуу имаратка чейин 5 метрден кем болбошу керек. Жергиликтүү шарттарга жараша ясли-бакчалардын имараты менен кызыл сызыкка чейинки аралык туурасы 6 метрден кем эмес коргоочу жашыл тилкени калтыруу менен азайтылат.

7.6 Калктын турак жай конушунда жайгашкан балдардын мектепке чейинки мекемеси менен тейлөөнүн радиусун 1000 метрден ашпаган аралыкта кабыл алынат.

7.7 Мектепке чейинки балдар мекемелери КР 31-03:2024 «Көп батирлүү имараттар» Курулуш ченемдеринин Б тиркемесине ылайык көп батирлүү турак үйлөрдүн 1-2-кабатында жайгаштырылат.

8. Жалпы билим берүүчү мектептер жана мектеп-интернаттар

8.1 Айылдык калктуу конуштарда жалпы билим берүүчү мектептерди жана мектеп-интернаттарын жайгаштыруу мектептик тармактарды айыл аралык уюштуруу менен аныкталат. Баштапкы мектептерди ар бир айылдык калктуу конуштарда окуучулардын санына карабастан жайгаштырылат.

8.2 Орто мектепке окуучуларды ташуу транспорттук жеткиликтүүлүктөн тийиштүү 30 минуталык (15 км) аралыкта болушу керек. Алыскы айылдарда жашаган окуучуларды же күн сайын ташып ташып келүүнү уюштурууга мүмкүн болбогондо мектеп-интернаттар каралат.

8.3 Жалпы билим берүүчү орто мектептерде окуучулук орундардын саны толук эмес орто мектептердин окуучуларын 100% жана орто билимдүү балдарды 50% камтууну (калгандары орто мектепти башка мекемелерден алышат).

8.4 Мектеп курагындагы балдардын саны жергиликтүү статистикалык органдардын маалыматтары боюнча аныкталат, ал эми класстардын саны окуучулардын толушуна жараша аныкталат.

8.5 Жалпы билим берүүчү мектеп-интернаттар атайын тапшырма боюнча билим берүү боюнча ыйгарым укуктуу органдын макулдашуусу менен долбоорлонот.

8.6 Мектептин жана мектеп-интернаттарынын имараттары кызыл сызыктан 10 метр алыстыктагы жер тилкесине жайгаштырылат. Мектеп имаратын айылдын коомдук борборуна жайгаштырууда бул аралык “Кыргыз Республикасынын шаар куруусу жана архитектурасы жөнүндө” Кыргыз Республикасынын мыйзамынын III бөлүгүндө каралган талаптарга ылайык кыскартылат.

8.7 Жер участкагунун аянты төмөндөгүдөй алынышы керек:

- 40 окуучуга чейинки сыйымдуулуктагы башталгыч мектептер үчүн – 0,3 га, 80 окуучуга чейин – 0,5 га;

- окуучуларынын саны 300 гө чейин болгон орто мектептер үчүн – 1,5 га,

- 600 гө чейин окуучусу менен – 2,0 га, 800 гө чейин окуучусу менен – 2,2 га;

- мектеп-интернаттарынын 280 окуучусуна – 2,0 га жана 340 окуучуга – 2,2 га.

Ошол эле учурда: Реконструкция шарттарында мектептин жер тилкесинин аянтын 25% дан көп эмес өлчөмгө азайтууга болот.

8.8 Жаңы же реконструкцияланып жаткан орто мектептерде авто ишин жана айыл чарбаны механизациялаштырууну, гаражы менен устакананын блогун (мектептер аралык окуу-өндүрүштүк комбинатын тейлөөчү мектептерден сырткары), ошондой эле башка айылдардын балдары үчүн уктуучу корпусдарын жайгаштырууга мүмкүн.

Айылдык кесиптик-техникалык окуу жайлары жана атайын орто окуу жайларынын тармагы (техникумдардын, колледждердин) долбоорлоого тапшырма боюнча эмгектик ресурстарга керектөөнү эске алуу менен тармактык принцип боюнча административдик райондордун топторун тейлөө боюнча түзүлөт.

8.9 Кесиптик-техникалык окуу жайларынын жана техникумдардын жер участкатору сыйымдуулугуна жараша алынат:

- 300 окуучуга чейин – 1 окуучуга 75 м²;

- 300 дөн ашык окуучуга – 1 окуучуга 50 м².

8.10 Бир айылдык калктуу конушта жайгашкан кесиптик-техникалык жана орто окуу жайлары бирдиктүү спорттук, атайын окуу-өндүрүштүк, турак жай жана чарбалык аймактарды түзүшү керек.

8.11 Чарбалардын, полигондордун, автотрактородромдордун, окуу-өндүрүштүк ветеринардык клиникалардын жер участкаторунун аянттары окуу жайлардын жер участкаторунун жалпы ченемине кирбейт жана атайын долбоорлоого тапшырма боюнча аныкталат.

8.12 Айылдык мектептер аралык окуу өндүрүштүк комбинатынын гаражы менен автотрактородромду жана устакананы аралаш же автономдуу жайгашкан участка, шуулдактардан коргоону камсыздоочу ажырымдын чегинде жайгаштыруу керек.

8.13 Турак жайларда жайгашкан жалпы билим берүү уюмдарынын калкты тейлөө радиусу 1500 мден ашпоого тийиш.

9. Саламаттык сактоо жана социалдык камсыздандыруу мекемелери

9.1 Калкты медициналык камсыздоону медициналык мекемелердин тармагы менен ишке ашырылат, анын негизги звеносу болуп аймактык ооруканалар, үй-бүлөлүк ооруканалар борборлору, жалпы дарыгердик практика борборлору, ооруларды алдын алуу борбору жана мамсанэпидкөзөмөл болуп саналат.

9.2 Дарылоо-алдын алуучу мекемелердин тармагы айылдар ортосундагы негизде калыптанат. Ага: аймактык оорукана, жалпы дарыгердик практика борборлору, врачтык амбулаториялар, фельдшердик- акушердик, акушердик жана медициналык пункттар, дарыканалар кирет.

9.3 Айыл жергесинде карылар жана майыштар үчүн үй-интернаттар, профилакторийлер жана санаторийлер жайгашат, аларды жайгаштыруу атайын долбоорлоого тапшырма менен аныкталат.

9.4 Ооруканалардын, врачтык-амбулаториялык жана саламаттык сактоонун башка мекемелеринин сыйымдуулугу, жер участкаторунун өлчөмдөрү 4-таблицада келтирилген көрсөткүчтөргө ылайык алынат.

4-таблица

Жайгаштыруу	Мекемелердин түрү	Өлчөө бирдиги	Эсептик норматив		Жер участкагунун өлчөмү
			Калк	Тартылган калк	
1	2	3	4	5	6
Район борборунда	Аймактык оорукана поликлиникасы менен	1000 кишиге керебет	9-10	4	80-100 м ² на койку

4-таблицанын уландысы

Жайгаштыруу	Мемемелердин түрү	Өлчөө бирдиги	Эсептик норматив		Жер участкагунун өлчөмү
			Калк	Тартылган калк	
1	2	3	4	5	6
	Стационарная поликлиника	көрүнүү 1 сменде 1000 кишиге	23	-	0,3—0,5 га объектке
	Райондук санэпидемстанция	объект	тапшырма боюнча	тапшырма боюнча	тапшырма боюнча
	Медициналык тез жардам станциясы	1000 кишиге машине	0,1	0,1-0,2 (айыл тобуна)	0,05-0,1 га
В центральном поселке	Поликлиникасы менен участкалык оорукана, орундарынын саны менен: 50 100 200	1000 кишиге керебет	5-8	-	300 м ² 200 м ² 100 м ²
	Балдардын сүт ашканасы	смендеги үлүшү	4 на 1 реб. до 2 лет	-	0,1 – 0,3 га
Ири айылдарда	1 нөөмөт ичинде келгендерди кабыл алуу мүмкүнчүлүгү бар дарылоочу амбулатория 70 100	көрүнүү сменде 1000 кишиге	19	-	бир объектиге 0,2-0,3 га 0,3-0,4 га

4-таблицанын аягы

Жайгаштыруу	Мемемелердин түрү	Өлчөө бирдиги	Эсептик норматив		Жер участкагунун өлчөмү
			Калк	Тартылган калк	
1	2	3	4	5	6
Орточо айылдарда	Дарыкана Фельдшердик- аку-шердик же дарыкана пункту бар фельдшердик пункт	объект объект	1 1		0,05 га
Кичи айылдарда	Дарыкана киоскасы бар медициналык пункт	объект	1		0,05 га
Жергиликтүү шарттар боюнча	Майыптар үчүн интернат үйү: 100-200 орун 200-300 орун 300-400 орун	объект	долбоорго карата тапшырма боюнча		бир орунга 150 м2 125 м2 100 м2
Ошол эле	Эс алуу үйү, профилакториялар: 200 орунга 500 орунга	объект	долбоорго карата тапшырма боюнча	--"---	бир орунга 150 м2 130 м2

9.5 Саламаттык сактоо жана социалдык камсыздоо мекемелерин жайгаштыруу үчүн санитардык-гигиеналык шарттары боюнча кыйла ыңгайлуу участкактор тандалып алынат. Ооруканалардын, карылар үчүн жана майыптар үчүн үй-интернаттарынын корпустарын магистралдык жолдордон оолак, кызыл сызыктан 20 метрден кем эмес алыстыкка жайгаштырат. Карылар үчүн жана майыптар үчүн үй-интернаттары обочолонгон участкактордо жана турак жай конуштарында жайгашышат.

9.6. Оорукананын территориясы: инфекциялык эмес дарылоо корпустары, инфекциялык дарылоо корпустары, поликлиникалар, бак-парктер, чарбалык зоналарга бөлүнүшү керек. Аймактардын ортосунда туурасы 15 метрден кем болбогон жашыл бактарды кароо керек. Дарылоо

корпустарына жана чарбалык аймактарга кирүүчү жай өз-өзүнчө болууга тийиш.

9.7 Ооруканалардын, карылар үчүн жана майыштар үчүн үй-интернаттарынын курулушунун жыштыгы 12-15% чегинде алынат. Жашыл бактар участкатун аянтынын 60%дан кем эмесин түзүшү керек.

9.8 Оорукананын же үй-интернатынын территориясына кире беришке автоунаалар үчүн ачык унаа токтоочу жайды кароо зарыл.

9.9 Оорукананын, поликлиниканын, же үй-интернатынын башкы кире бериш жерине эс алуу үчүн аянт 50 м² тан кем болбогон көрктөндүрүлгөн аянт бөлүнүп, скамейкалар орнотулушу каралат.

10. Маданият жана искусство мекемелери

10.1 Айылдын отурукташуу системасында жайгашканына жараша маданият жана эс алуу борборлору түзүлөт, алар имараттарды рационалдуу колдонуу үчүн мектептин имараты менен жанаша жайгашышы мүмкүн. Чакан айылдык калктуу жайларда мектеп маданий-агартуу турмушунун негизги өзөгү болуп саналат.

10.2 Маданият жана эс алуу борбору өзүнө: китепкананы, клубду, музейди, бий залын, видеотеканы, көркөм өнөр кол өнөрчүлүктүн улуттук түрлөрү менен менен алектенүүчү жайды жана табигый, тарыхый жана региондун улуттук өзгөчөлүгүн эске алган жайларды өзүнө камтыйт.

10.3 Маданият жана искусство мекемелеринин сыйымдуулугу жана түрлөрү өлчөнбөйт, алар долбоорлоого тапшырма менен аныкталат.

10.4 Сыйынуучу жайлар (мечит, чиркөө ж.б.) атайын тапшырма боюнча калктын диний багыттуулугуна жараша долбоорлонот. Аларда балдарды окутууга класстарды ачууга жол коюлат.

10.5 борборлордо же парктын аймагында жана коомдук пайдалануунун жашыл зоналарына жайгаштырылат.

11. Дене тарбия жана спорт объектилери

11.1 Айылдык калктуу пунктта, бир стадион жана мектеп алдындагы спорттук зал каралат, ал чоңдорду жана мектеп окуучуларын тейлөө үчүн каралат.

11.2 Дене тарбия жана спорттук курулмалардын участкаторунун аянттары 1000 тургунга 0,3 га өлчөмүндө каралат.

11.3 Сүзүүчү бассейндер, аткыч тирлер, улуттук оюндар үчүн (ордо, тогуз коргоол) аянтчалар, ат спорттук (ипподром) жана суу станциялары, вело-лыжа базалары жана башка дене тарбия-спорттук багыттагы объектилер тийиштүү негиздемеси менен атайын долбоорлоого тапшырма боюнча долбоорлонот.

11.4 Спорттук аянттар жана спорттук оюндар үчүн талааларды, меридиан бойлото узатасынан кеткен октор боюнча жайгаштыруу керек. Спорттук оюндун бир түрү үчүн бир канча аянттарды жайгаштырууда

алардын үчтөн биринен ашпаганын кеңдик багыты менен жайгаштырууга жол коюлат.

11.5 Жайык курулмалардын жашылдандыруу үчүн жалпы аянты (талаалардын газондук төшөлмөсүн, жашыл өсүмдүктөрдүн шамалдан жана чаңдан коргоочу бети) 30дан аз эмес, ал эми ачык бассейндердин аянты 35% дан кем эмес болуш керек. Спорттук курулмаларды парктарда жана бактарда жайгаштырууда жашылдандыруунун деңгээли ченемделбейт.

11.6 Спорттук курулмалардын имараттарын кызыл сызыктан 6 метрден аз эмес четтөө менен жайгаштыруу керек.

11.7 Ачык бассейндин участогунда ванна жана көмөкчү жайлар имаратынан сырткары даярдык сабактары үчүн аянттар бир убакта даярдануучулардын ар бири үчүн 4, 5 м² өлчөмүндө аянтчалар жайгашылат.

11.8 Ачык бассейндердин ванналарын кызыл сызыктан 15 метрден кем эмес четтеп, ал эми турак жай курулуштарынын чектеринен -50 метрден кем эмес аралыкта туздуу жайларга жайгаштырылат.

12. Соода жана коомдук тамактануу ишканалары

12.1 Соода жана коомдук тамактануу жайлары суроо талапка жана атаандаштыкка жараша санитардык, өрткө каршы, экологиялык ченемдерди, ошондой эле региондун улуттук өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен долбоорлонот жана болжол менен төмөнкү эсептен болот:

азык-түлүк дүкөндөрү 1000 тургунга 70-50 м²соода залы;

азык түлүк эмес дүкөндөр - 40-30 м²;

ашканалар - 1000 адамга 10 орун.

12.2 Стационардык соода ишканаларынын тармагы майда чекене күркөлөрү, лоток, ларек, павильон жана жылып жүрүүчү кыймылдуу соода ишканалары менен толукталышат.

12.3 Универсалдык ассортименттеги дүкөндөр жана атайын адистешкен дүкөндөр отурукташуунун жергиликтүү тутумунун борборунда атайын долбоорлоого тапшырма боюнча жайгаштырылат.

12.4 Азык-түлүк товарларын сатуу үчүн, тирүү малды жана фуражды сатуу үчүн айылдык калктуу конуштарда азык түлүк жана мал-чөп базарларын уюштуруу каралат.

12.5 Азык түлүк жана адистештирилген базарынын сыйымдуулугу болжол менен 1000 тургунга 8-10 соода орунун рекреациялык чөлкөмдөрдө эс алуучуларды эсепке алуу менен аныкталат.

12.6 Азык түлүк жана адистештирилген базарларын калыптанып калган соода борборлоруна жайгаштырат. Алар айылдар аралык коомдук транспорттун аялдамалары менен жакшы байланышкан болушу керек.

12.7 Мал-жем чөп базарларын азык түлүк базарлары менен байланышпаган жана анын чектеринен жана селитебдик аймактан 200 метрден кем эмес четтеген атайын бөлүнгөн аймакка, базарды башка

айылдык калктуу конуштар менен байланыштыруучу жолдо жакын жайгаштырылат. Мал-жем чөп базарынын аянты объектке - 0,3-0,6 га болушу керек.

12.8 Базардын аймагы калдыктарды зыянсыздандыруучу жерден 1,5 км ден аз эмес жана өндүрүш жана сактоо өнөр жай ишканаларынан жана кампалардан чаңды жана кескин жыттарды бөлүп чыгаруучу жана булгануунун булактары болгон жайдан 500 метрден кем эмес алыс жерде болушу керек.

Базардын аймагы суу түтүгү жана канализация менен жабдылат, базарда санитардык түйүндөр уюштурулат, алар тамак аш продуктыларын саткан эң четки соода орунунан 25 метрден кем эмес жерде жайгашышы керек.

12.9 Соода борборлорунун, өз алдынча турган соода жана коомдук тамактануу жайларынын жер участкарунун өлчөмдөрүн алардын сыйымдуулугуна жана өткөрүү жөндөмдүүлүгүнө, жайгашуу шартына жараша белгиленет. Болжолдуу эсептеп чыгуу үчүн 5-таблицадан пайдаланууга болот.

5-таблица

Мекемелер	Объектке карата жер участкасынын өлчөмү же зал ичиндеги 1 орун
Соода аянты м ² дүкөндөр:	
100гө чейин	0,02 га
100-250	0,02-0,05 га
250-650	0,05-0,1 га
Базалар: соода орундарынын саны төмөнкү көлөмдөгү азык-түлүк базарлары:	
50гө чейин	0,2-0,2 га
50-70	0,2-0,4 га
75-100	0,4-1,0 га
200-400	1,2-1,4 га
мал - жем-чөп	0,3-0,6 га
Коомдук тамактануу ишканалары залдагы орундун саны менен:	
50гө чейин, кошо алганда	28 м ² / адам
100гө чейин кошо алганда	23
200гө чейин кошо алганда	14
300гө чейин кошо алганда	10

12.10 Соода жана коомдук тамактануу ишканаларында кардарлар үчүн чөлкөмдө сезондук соода үчүн аянтча каралат. Алар поселоктун

ичиндеги жөө жүрүүчүлөр үчүн жолдор менен жана калктын кыймылынын жолу менен айылдар ортосундагы коомдук транспорттун аялдамалары менен байланышта болууга тийиш.

Соода жана коомдук тамактануу ишканаларынын алдында сарай, бастырма жана кампалардан турган короо кеңейүү мүмкүнчүлүгүн эске алуу менен каралат. Чарбалык короонун туурасы 18 метрден кем эмес болууга тийиш

Чарбалык короону тосууну кароо керек.

12.11 Соода жана коомдук тамактануу ишканаларынын эшик жана терезелеринен таштанды чогулткуч жерге чейинки аралык 20 метрден кем болбоого тийиш.

12.12 Автоунаа токтоочу жайларды соода жана коомдук тамактануу ишканаларында иштегендер жана келгендер үчүн уюштуруу керек.

13. Коммуналдык чарба жана тиричилик тейлөө ишканалары

13.1 Коммуналдык чарба жана тиричилик тейлөө ишканаларына: калкты тейлөө үчүн сервистик тейлөөлөр, мейманканалар, өрткө каршы депо жана посттор, мончолор, кир жуучу жайлар, химиялык тазалоо ишканалары, тиричилик тейлөө борборлору, мүрзөлөр, ошондой эле мал көмчү жайлар, устаканалар, коммуналдык кызматтын кампа жайлары кирет, алар өндүрүштүк жана турак жай чөлкөмдөрүндө санитардык-гигиеналык талаптарды сактоо менен жайгаштырылат.

13.2 Мейманканалар топтук отурукташуу системасынын борборлорунда суроо талапка тийиштүү негиздеме боюнча 1000 тургунга 3-6 орунга эсептелип жайгашат.

13.3 Өрткө каршы депо 5 миң адамга 1 машина эсептелип жайгашат, бирок 2 ден кем эмес машина. Чакан калктуу конуштарда өрткө каршы постторду түзүү каралат, өрткө каршы депонун тейлөө радиусу 3 км ден ашпоосу керек.

Өрткө каршы депонун же өрт өчүрүүчү посттордун имараттарын кызыл сызыктан 10 метрден кем эмес четтөө менен жайгаштырат. Өрттүк депонун участогунун аянты 0,3 – 0,6 га, өрт өчүрүүчү посттун аянты - 0,02 га.

13.4 Мүрзө селитебдүү аймадын чегинен сырткары жайгашат жана ал үчүн Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 11-апрелиндеги №201 «Ишканалардын, курулмалардын жана башка объекттердин санитардык-коргоочу чөлкөмдөрү жана санитардык классификациясы» Санитардык эрежелерге жана ченемдерге ылайык санитардык-коргоо чөлкөмдөрү түзүлөт. Участоктун аянты 1000 адамга 0,1-0,5 га эсебинде, кире бериш жолго сөзсүз катуу төшөлмө жабылуусу менен аныкталат.

Эң акыркы көмүүдөн 25 жыл өткөндөн кийин жабык мүрзөдөн турак жай курулушуна чейинки аралык 30 метрге чейин кыскартылат.

13.5 Калктын диний багыттуулугуна карай (калктын пропорционалдык катышына карай) мусулман, православ жана башка мүрзөлөрдү өз өзүнчө бөлүп долбоорлоо керек.

13.6 Тиричилик тейлөө борборлору жана комплекстүү кабыл алуу пункттары 1000 адамга болжол менен 9-11 жумушчу орун эсебинде каралып, соода борборлорунун курамында же өз алдынча объект катары жайгашышы мүмкүн.

13.7 Калкы 200 адамдан аз болгон айылдын тургундарын тиричилик жактан тейлөө устаканалардын жана чачтарачтардын кабыл алуу пункттары тарабынан жүргүзүлөт.

Калкы 200 адамдан ашуун болгон айылдарда комплекстүү кабыл алуу пункттары, мончолор жана кир жуучу жайлар каралат.

13.8 Айылдык турмуш тиричилик үйүнүн аянты:

айылдык турмуш тиричилик үйү үчүн – 0,2 га;

комплекстүү кабыл алуу пункту үчүн – 0,06 га;

мончого 1000 адамга 7 орун эсебинде – 0,06-0,12 га каралат.

13.9 Коомдук дааратканалар парклардын жана калк чогулчу жайларда келген 100 адамга бир орун эсебинде, бирок эки орундан кем эмес санда каралат.

13.10 Экинчи чийки заттарды кабыл алуу пункттарын турак жай үйлөрүнүн терезелеринен жана коомдук имараттардын участокторунун чегинен 20 метрден кем эмес, дарылоо-профилактикалык, балдардын мектепке чейинки мекемелеринен, мектептерден 50 метрден кем эмес аралыкка жайгаштырат.

14. Башкаруу, каржылоо жана байланыш уюмдары менен мекемелери

14.1 Башкаруунун уюмдарына жана каржылоо жана байланыш мекемелерине айыл жерлеринде: жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, ассоциациялардын башкармалыгы, байланыш бөлүмдөрү жана тейлөө борборлору (калкты тейлөө борборлору) банктын бөлүмдөрү кирет

14.2 Башкаруунун мекемелерин жана байланыш ишканаларын жергиликтүү шартка жараша бир административдик имаратка блоктоштуруу жана кооперациялаштыруу принциптеринде жайгаштыруу максатка ылайык.

14.3 Административдик имараттын участогунда келүүчүлөр жана чарбалык короо үчүн жер калтырууну кароо зарыл.

Административдик имараттын участогуна жанаша автомобилдер үчүн ачык токтотуучу жай каралат.

15. Көчө-жол жана унаа тармагы

15.1 Айылдык калктуу конуштардагы автожолдор тармагы бир мезгилде транспорттук магистрал болуп эсептелет жана кыймылдын жыштыгына карата кийинки категорияларга бөлүнөт:

III - кыймылдын жыштыгы 1000ден 3000 автоунаа суткасына;

IV - 200ден 1000 автоунаа;

V - 200ден аз автоунаа.

15.2 Ички чарба жолдору кийинки категорияларга бөлүнөт::

I - с - кыймыл жыштыгы 150 автоунаадан көп суткасына;

II - с - 150 автоунаа 60 км/саат эсептик ылдамдыкта;

III - с - 150 автоунаадан аз 40 км/саат эсептик ылдамдыкта.

15.3 Кыймыл жыштыгы аз болгон ички чарбалык жолдорду долбоорлордо туурасы 3,0 - 4 м келген бир тилкелүү жолду долбоорлоого болот, ар бир 500 м аралыкта атайын аянтчалар түзүмү менен (кенендөөчү) бекемделген жол кырлары унаа ажырымын камсыз кылуу үчүн болгон болсо мүмкүнчүлүк берилет.

15.4 Долборлоо учурунда туура жана узатасынан кеткен профилдери айыл чарба жолдору менен автоунаа жолдорунун жалпы тармагында, айыл жерлеринде колдонууда, төмөнкү 6-таблицада келтирилген.

6-таблица

Көрсөткүчтөрдүн аталышы	Өлчөө бирдиги	Автожолдордун категориялары			Ички чарбалык жолдордун категориялары		
		III	IV	V	I-с	II-с	III-с
Эки багыттагы келе-чектеги суткалык кыймылдын орточо жылдык жыштыгы	авт. сут	1000ден - 3000	200дөн - 1000	200дөн аз	150 дөн ашык	150дөн аз	150 дөн аз
Кыймылдын эсептик ылдамдыгы	км	100 80-50	80 60-40	60 40-30	70 60-40	60 40-30	40 30-20
Жүрүү тилкесинин саны	даана	2	2	1	2	1	1
Туурасы:							
Жол жээктеринин жол жүрүү бөлүгүндөгү кыймыл тилкелери	м м м м	3,5 7 2,5 12	3 6 2 10	ченем делбе йт,5 1,75 8	3 6 2 10 (8)	4,5-3,5 1,75-2,25 8 (7)	3,5 1,5 6,5-5,5
Эң узундуктагы жантаймалар	чоң %	50 60-80	60 70-90	70 90- 100	60 (90) 70-80	70 (100) 80-90	80 (100) 90 (120)

6-таблицанын уландысы

Көрсөткүчтөрдүн аталышы	Өлчөө бирдиги	Автожолдордун категориялары			Ички жолдордун чарбалык категориялары		
		III	IV	V	I-с	II-с	III-с
Каршы тараптагы автоунаанын жол үстүндөгү минималдуу эсептик көрүүсү	м	140 100-60	100 15-50	75 50-40	100 75-50	75 50-40	60 40-25
	м	280 200-120	200 150-100	150 100-80	200 150-100	150 100-80	100 80-50
Пландагы эң кичине бурулуу радиусу	м	400 250-100	250 125-60	125 60-30	200 150-80 (50-15)	150 80 (15)	80 50-15
дөңчөлөр	миң м.	10 5-1,2	5 2,5-1	2,5 1-0,6	4 2,5-1	2,5 1-0,6	1 0,6-0,4
чуңкурчалар	миң м.	<u>3</u> 2-1,2	<u>2</u> 1,5-1	1,5 1-0,6	2,5 (0,8) 2-1 90,3)	2 (0,6) 1-(0,6) (0,2)	1 (0,3) 0,6- 0,4 (0,1)

Ошол эле учурда:

Сызыктын үстүндө түз жерлердин ченеми – көрсөтүлгөн, сызыкча алдында– оор участкалардагы ойдуң жана тоолуу жерлердин, өзгөчө оор шарттары үчүн.

15.5 Жолдор тоолуу жерлерден өтүп жатса, бир кыйла кыймыл беттерден трассаны тоо бетине бурулуштарды салуу менен жүргүзүлөт, мында эсептик ылдамдыкты 15 км/с кемп эмес алуу керек. Негизги бурулуш жолдун эң кичине радиусу 15 м болуш керек, бурулуштагы жолдун жүрүү бөлүгүнүн эңкейшинин өлчөмү 40%, өтүү кыймылынын узундугу 20 м, жүрүү бөлүгүнүн узарышы 3 м, эң жогорку эңкейиши бурулушта - 40%. Бурулуштун имерилиштери кийинки ийри имерилиш менен мүмкүн болушунча узагыраак болуусу керек, бирок 200 м кем эмес.

15.6 Автоунаа жолдорунун I, II, III категорияларын айылдык калктуу пункттардан айланып өткүдөй кылып долбоорлоо керек. Айылдык калктуу чөлкөм аркылуу жол өтүүгө тийиш болуп калса бул аралыкты 30 м чейин азайтууга болот, ызы-чууга каршы чаралар аткарылса.

Бул ажырымдын аралыгында жөө жүрүүчүлөр жолчосу, тротуарлар, жергиликтүү кирүүлөр, токтотмо жайлар менен менчик унаа сактоочу жайлары жайгаштырылат. Жол жүрүүчү бөлүктүн чекесинен жарык берүүчү мамычаларга жана электрөткөргүчтөргө чейинки эң кичине аралык – 2,5 м өзүнчө имараттар менен курулушмаларга (МАИнин күркөсү, павильондор ж.б.) жолдун түз участкасында – 5 м.

15.7 Автоунаа жолдорунун ар кайсы категорияларынын мал-чарба, канаттуу чарбаларына болгон ажырым ченеми 7-таблицада көрсөтүлдү.

7-таблица

Жолдордун аталышы	Жолдон карата алынган ажырымдар, м	
	ири мүйүздүү мал фермасына чейин	Бакма канаттуулар фермасына, бакма канаттуулар фабрикасына чейин
I жана II категориядагы республикалык маанидеги автоунаа жолдору	200	500
III категориядагы республикалык жана райондук маанидеги автоунаа жолдору жана мал айдап өтүүчү жолдор	150	200
IV жана V категориядагы жергиликтүү маанидеги башка автоунаа жолдору	50	100

15.8 Айыл чарба машиналарынын жана мал тартуучу унаанын кыймылы үчүн I-III категориядагы жолдорду бойлой жергиликтүү жолдор менен айкалыштыруу бөлүнгөн тилкеде, авто жолдордон 1км алыс эмес аралыкта чарбалык жолдордун түшүүсү зарыл.

15.9 Темир жол линиялары - анын колдонушуна жараша 3 категорияга бөлүнөт: I – темир жол магистралдары, II – район аралык жүк ташуучу жана жүргүнчүлөрдү ташуучу темир жол линиялары; III – жергиликтүү маанидеги темир жол линиясы.

15.10 Темир жол линиясына калтырылган тилке менен I категориядагы жолдун аралыгы 25 м ден кем эмес, II жана III категориялар үчүн – 21 м, кирүүчү линиялар үчүн – 12 м. Эгер темир жол линиясы жолдун асты менен же үстү менен өтсө 12 м бийиктикке (тереңдиги) чейин, калтырылган тилкенин туурасы 1,5 м чейин көбөйөт эки тарабынан тең. Айылдык калктуу пункттардын ичинде калтырылган тилкенин туурасы 20 м чейин кичирейет. Турак үйлөр темир жол линиясынын огуна кеминде 50 м алыс жайгашуусу керек.

Ызы-чууну басаңдатуучу тосмолор (түзүлүштөр) орнотулган шартта аралыкты 30 метрге чейин кыскартууга болот.

Ушул пункттун жогоруда аталган ченемдери жерге мунапыс берүү объекттерине жайылтылбайт. Жер мунапысынын объекттеринин максаттуу багытын андан ары өзгөртүүгө жол берилбейт.

15.11 Тынымсыз жөө жүрүүчү кыймыл болгон жерде, темир жол линияларына жөө жүрүүчү тоннелдерди же жер алдынан өтмөк көпүрөлөрдү тиешелүү негизде кароо керек.

15.12 Жаңы учак учуучу жана конуучу жайларды айылдык калктуу конуштардын сыртына жайгаштыруу керек. Эң кыска аралыкты учак конуп – учуучу жайдын чек арасы менен калк жашоочу аймактын арасындагы аралык учак конуп – учуучу жайдын классына, учуп – конуучу тилкенин багытына жана учактардын учуу трассасына көз карандылыгы 8-таблицада келтирилген.

8-таблица

Селитебдүү аймакка карата учуучу тилке огунун багыты	Селитебдүү аймактарга карата учактар учуучу трасса	Ал кыл класстагы аэродромдор үчүн аралык, км					
		А	Б	В	Г	Д	Е
Кесилишет	Кесилишет	30	30	20	10	5	5
Кесилишет	Кесилишпейт	17	15	15	-	-	-
Кесилишпейт	Кесилишпейт	6	6	6	5	2	1

Ошол эле учурда: Аэродромдордун класстары жарандык авиациянын аэродромдорунун техникалык долбоорлоо ченемдери менен аныкталат.

16. Көчө жана жол тармактары

16.1 Көчө жана чыгып-кирүүчү тармактары жана калыптанып калган ошол жердин рельефине пландаштыруу түзүмүнө жана жараша долбоорлонот.

16.2 Айылдык калктуу конуштун көчөлөрүн долбоорлоодо негизги ченемдер 9-таблицанын негизинде кабыл алынат.

9-таблица

Жолдо рдун жана көчөлө рдун катего риясы	Эсепт ик ылдам дык, км/ч	Жүрүүчү бөлүктүн огуна карата бурулуу радиусу, м		Эң чоң аралыкт агы жантай ма, %	Эсептик көрүү аралыгы		Эң кичине тик бурулуш радиусу		
		эң азы	сунуш талган ы		жол- дун үстү	кар- шы дагы авто- унаа	жанты к-тын алгебр а-лык айырм а- чылыг ы, %	дөңчө, м	чуңк ур, м
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Магист ралдык	80	250	1000- 5000	60	100	200	10	4000	1000
Башкы	60	125	300- 500	70	75	150	15	2000	500
Турак жай көчөлө рү	60	60	–	80	75	150	15	2000	500
Өтмөк	30	30	–	80	60	120	15	600	200
Өндүр үш багыты ндагы жолдо р	60	125	300- 500	70	75	150	15	2000	500

Ошол эле учурда:

1. Эсептик кыймылдын ылдамдыгы жалгыз автоунаа үчүн келтирилген.

2. Эң чоң туура жантык жүрүүчү бөлүктүн бетине – асфальт бетон жана цемент бетон каптамалар үчүн 4% кем эмес деп алынат ал эми калгандар үчүн 5%.

16.3 Жүрүүчү бөлүктүн туура профилдери бордюр борттору менен бир же эки беттүү болот. Туура кесилиш профилдин элементтеринин өлчөмдөрүн жолдун категориясына жана эсептик кыймыл жыштыгына карап 10-таблицанын негизинде алынат.

10-таблица

Жолдордун көчөлөрдүн классификациясы	жана Кызыл сызыктагы туурасы, м	Жүрүүчү бөлүктүн туурасы, м	Эң кичине бурулуу радиусу, м	Тротуар- дын туурасы, м
Поселкалык жол – селитебдүү аймак менен өндүрүштүк тармак ортосундагы транспорттук байланыш	–	7,0	125	Не менее 1,0
Башкы поселкалык көчө – селитебдүү аймак ичиндеги өндүрүштүк чөлкөм, коомдук борбор, тышкы тармактын автоунаа жолдору менен болгон транспорттук байланыш	20-30	7,0	60	2,25
Жашоочу көчө	12-18	6,0	30	1,5
Чолок көчө	10-12	5,5	30	1,0
Кирип-чыгуучу жол	10-12	3,25	30	-
Мал айдап өтүүчү жол, чарба жолу	-	4,5	-	-

Эскертүү:

Кесилишкен жана тоолуу рельефтин татаал зоналарында (өзгөчө татаал шарттарда), татаал рельефтин же реконструкциялоонун шарттарында, ошондой эле шаар куруу мааниси жогору болгон аймактарда көчөлөрдүн жана жолдордун долбоордук параметрлерин 15%га чейин кыскартууга жол берилет.

16.4 Туяк кирип – чыгуулардын узундугу 150 м ден ашпаш керек. Туяк көчөлөрдүн жүрүү бөлүгүнүн радиусу 10 м ден кем эмес шакекче түрүндө аякташ керек, же болбосо аянт 12 м жактары менен ар бири, же болбосо ар бир жактары 7 м ден кем эмес үч бурчтук бурулмасы болуш керек. Эгерде бурулуу аянтчасы курулуштун дубалына же тосмого катар келсе ортолукта туурасы 1,5 м келген газон каралышы керек. Турак жайга жана коомдук жайга кирип-чыгуучу жолдордун туурасы 5,5 м, дубалдан 5 м ге алыс аралыкта – өрт өчүрүүчү унаа өтө ала тургандай, өтмөктөр каралат.

16.5 Жеке менчик турак жай курулган көчөлөрдүн аралыгы өрт коопсуздугунун талабына ылайык, төмөндөгүлөрдөн ашык болбоосу керек:

I жана II даражадагы өрткө туруктуулугу бар курулуштар үчүн – 500 м;

III, IV, V – даражадагы өрткө туруктуулугу бар курулуштар үчүн – 300 м.

16.6 Калктуу пунктта автобус каттамынын багыты боюнча 400 – 500 метрден кийин айылдык калктуу конуштун коомдук борборунан жана айылдык калктуу конуштан чыга бериш жерге аялдаманын уюштурулуугу каралуусу керек.

Карама-каршы багыттагы аялдамалары жол кесилиштен 15 – 20 м аралыкта жайгаштырылат.

16.7 Түз эмес жерлерде унаа аялдамасы 20%га жетпеген эңкейиште, ал эми өрдө болсо – сөзсүз түрдө өрдүн чокусунда жайгаштырылат. Өр алдында 250 м, өрдөшкө жетпей аялдама орун алыш керек.

Отургузуу аянтчасы узуну 20 м ден кем эмес, туурасы 1, 5 м – 2, 5 м ге чейин алынат.

16.8 Айылдык калктуу конуштардын көчөлөрү менен жолдорунда тротуарлар каралышы керек.

Жарык мамычасы тротуардын сыртына орнотулат, ал эми татаал учурда четки таштан 0, 35 – 0, 5 м алыста тротуарга жайгаштырып, мында тротуардын туурасы 0,1 – 1,5 м ге чейин узарат.

16.9 Автобекеттерди жол жээгинен 10 м ден кем эмес аралыкта жайгаштырат. Автобекеттерди долбоорлоонун ченемдери 11- таблицада келтирилген.

11-таблица

Ченемдердин аталышы	Ченемдердин көрөткүчү
Автобустардын кайрылып бурулуусунун эң кичине радиусу	12 м
Акыркы аянтчада бир мезгилде жайгашкан автобустардын эсептик саны	Түзүмдүн линиясындагы кайрылгандардын жалпы санынан 30%
Турактагы автобустар үчүн аянт (бирөөнө)	40 м ²
Аянтчадагы максималдуу узундуктагы жантайма	10-12%

16.10 Велосипед жолдорун суткасына 250 дөн ашык велосипедчинин кыймыл жыштыгы орун алган учурларда жүрүү бөлүгүнөн 2, 5 м аралыкта жайгаштырууга болот.

16.11 Жол четинде велосипед жолчосун жайгаштыруу инженердик курулуштардын кысымчылык шарттары болгондо гана жол берилет. Бул учурларда жол чети жүрүү бөлүгүнөн чектик таштар менен ажыратылуусу тийиш, ал эми жолчо четки тик таштан 0,75 м аралыктан жакын эмес болуусу керек.

16.12 Бир тилкелүү велосипед жолчосунун туурасы 0,75 м, ал эми эки тилкелүү бир багыттуу кыймыл үчүн – 1,5 м, эки тилкелүү кездешүүчү багыттагы кыймыл үчүн – 2,5 м.

16.13 Жолдордун бөлүгүндөгү кыймыл жыштыгы 100 – 250 велосипедчиге суткасына же ушундай эле жөө жүрүүчү болсо, анда туурасы 2 – 2,5 м биргелешкен тротуарларды салса болот.

16.14 Коомдук багыттагы имараттардын жанындагы айылдык калктуу конуштардагы ачык унаа токтоочу жайлар, төмөндөгү 12-таблицага ылайык каралат.

12-таблица

Тейлөө тармагындагы мекемелер жана ишканалар	Өлчөө бирдиги	Эсеп убактысына карата орундардын саны
1	2	3
Башкаруу уюмдары жана мекемелер	100 иштеген кишиге	5
Соода борборлору жана 200 м ² ашык залы бар соода ишканалары	100 м ² соода аянттына	3
Базарлар	50 жумушчу орунга	20
Ресторандар, кафелер	100 орунга	10
Маданият үйлөрү, клубдар	100 орунга	10
Мейманканалар	100 орунга	6
Маданий курулмалары	каттаган 100 адамга	10
500 дөн ашык адам жайгашуучу трибунасы менен спорт комплекстери	100 орунга	3
Ооруканалар	100 орунга	3
Эс алуу жайлар, пляждар, турбазалар,	на 100 посещений единовременно	5
Парктар жана токой парктары	то же	7
Эс алуу үйлөрү жана санаторийлер	100 каттамга бир убакта	3
Темир жол бекети жана көл жээктер	Кызуу учурлардагы “часпиктеги” 100 жүргүнчүгө	10

Ошондон улам: Унаа токтоочу жайдагы бир унаа үчүн 18 - 25 м2 каралган.

16.15 Автоунаа сактоочу жайлар жеке курулуш тургундары үчүн там артындагы участкаларга, ал эми секциялык мүнөздөгү үй тургундары үчүн тайпалык авунаа сактоочу жайлар каралган.

Жашоочу жайдан гаражга чейинки аралык 800 метрден ашпоого тийиш жана аралык Кыргыз Республикасынын 11-апрель 2016-жылдагы № 201 токтому менен бекитилген “Ишканалардын, курулмалардын жана башка объекттердин санитардык-коргоочу чөлкөмдөрү жана санитардык классификациясы” санитардык-эпидемиологиялык эрежелери жана ченемдерине ылайык кароо керек.

16.16 Бир кабаттуу автоунаа сактоочу жай бир унаа үчүн 30м2 жер тилкеси кабыл алынат (сырттагы жолдон тышкары).

16.17 Техникалык тейлөө станциясынын аралыгы 13-таблицада келтирилгендей кабыл алынат.

13-таблица. - Жеңил автомобилдерди сактоо үчүн курулмалардан курулуш объектисине чейинки ажырым

Ажырым аныкталып жаткан объекттер	Аралык, м				
	Сыйымдуулугу төмөнкүдөй болгон ачык автоунаа туруктар жана паркингдер, машина-орун				
	10 и менее	11-50	51-100	101-300	свыше 300
Турак үйлөрдүн фасаддары жана терезелери менен тумшук жактары	10	12	25	35	50
Турак үйлөрдүн терезелери жок бет маңдайы	10	10	15	25	35
Мектептердин, балдар мекемелеринин, кесиптикөтехникалык билим берүү, техникумдардын, эс алуу, ойноо жана спорт аянтчаларынын, балдар аянтчаларынын аймактары	25	50	50	50	50
Стационардык тибиндеги даарылоо мекемелеринин, жалпы колдонуудагы ачык спорт курулмаларынын аймактары, калктын эс алуу жайлары (сейил бактар, бакчалар, гүлзарлар)	25	50	эсептө ө боюнча	эсептөө боюнча, м	эсептөө боюнча

16.18 Техникалык тейлөө станциялары 200 даана жеңил автоунаага бир пост эсебинде долбоорлонот жана анда жер участогунун өлчөмү эске алынат, станциялар үчүн:

10 постко – 1,0 га

15 постко – 1,5 га

25 постко – 2,0 га

40 постко – 3,5 га

16.19 Май куюучу жайларды (МКЖ) долбоорлоодо бир май куюучу колонка 1200 жеңил автоунаага деген эсепти эске алып, алардын жер тилкелеринин аянттары станция үчүн:

2 чоргого – 0,1 га

5 чоргого – 0,2 га

7 чоргого – 0,3 га

9 чоргого – 0,35 га

11 чоргого - 0,4 га

16.20 Жер алдындагы суюк май сактоочу резервуарлары менен МКБнын аралыгынан мектепке чейинки мекемелердин, мектептердин, дарылоо мекемелеринин туруктуу дарылануучулары бар же башка коомдук жана турак жай имараттарына чейинки аралык 25 м ден кем эмес алынат. Келтирилген аралыкты май таратуучу колонкадан жана жер алдындагы резервуардан баштап аныктайт. Автоунаага газ куюучу станциядан тартып аралык кеминде 100 метр.

МКБ дан аралык - эгер суткасына 500 гана жеңил машина тейленсе, анда келтирилген курулуштарга чейинки аралыкты азайтууга болот бирок 10 метрден кем эмес алуу керек.

17. Жашылдандыруу

17.1 Айылдык калктуу конуштарды долбоорлоодо жана курууда жашыл көчөттөрдү максималдуу түрдө сактоо жана колдонуу зарыл.

17.2 Жашыл көчөттөр айылдык калктуу конуштарда төмөндөгүдөй категорияларга бөлүнөт:

жалпы колдонуудагы (сейил бактар, гүлбактар, бульварлар)

чектелген колдонуудагы (өндүрүш зонасындагы көчөттөр, коомдук багыттагы участоктор)

атайын багыттагы (санитардык – коргоо, анын ичинде үн коргоочу, шамал коргоочу, өрткө каршы, сугат жана башка)

17.3 Бир жашоочу үчүн келтирилген жашыл көчөттөрдүн аянтынын өлчөмү төмөнкүдөй:

1500 м деңиз деңгээлинен жогор жайгашкан айылдар үчүн – 5-6 м².

курорттук аймактарда – 12 м².

17.4 Курулуш менен бак-дарактарга жана бакчаларга чейинки аралык 14- таблицада келтирилгендей алынат.

14-таблица

курулмалар	Окко чейинки аралык, м	
	дарактынын бутагынын	бадалдын
имараттардын жана курулмалардын сырткы дубалынан	5	1,5
тротуарлар жана бак жолунун жээгинен	0,7	0,5
көчөнүн жүрүүчү бөлүгүнөн, же жолдун четинен	2	1
жарыктандыргыч тарамдын жарык мамысынан жана таянычынан	4	-
жантайманын, террасанын ж.б. таманынан	1	0,5
тирөөч дубалдын таманынан же ички кырынан	3	1
жер алдындагы тарамдарынан: газ өткөргүч, канализация	1,5	-
жылуулук түтүктөрүнөн (каналдын бетинен) жана каналсыз төшөлмөдөгү жылуулук тармактарынын түтүктүү өткөргүчтөрүнөн	2	1
суу түтүктөрү, дренаждар	2	-
күчтүк кабелден жана байланыш кабелинен	2	0,7

Эскертүү. Келтирилген өлчөмдөр дарактын сөңгөгүнүн диаметри 5 м ден ашпагандарга жана жоон сөңгөктүү дарактар үчүн аралык мындан чоңураак болуш керек.

18. Жалпы колдонуудагы көчөттөр

18.1 Ар бир калктуу пунктта аймакты эс алууга ылайыктап жайгаштырууну карап чыгуу керек: сейил бактарды, гүлбакчаларды же жалпы айылдык бактарды, бульварларды.

18.2 Айылдык бактын же сейил бактын аянты 1 га, гүлбакчаныкы – 0,5 га ны түзүш керек. Жашыл көчөттөр үчүн сейил бактын же гүл бакчанын аянтынын 70%ы бөлүнүш керек (спорттук- машыгуу курулуштарысыз).

18.3 Айылдык калктуу конуштарга жакын болсо мурдагы токой аймактарын пайдалануу менен токой паркын уюштуруу сунушталат.

18.4 Сейил бактарды, бактарды же гүл бакчаларды долбоорлоодо ландшафттын кооз элементтерин эске алуу керек (дарыялардын жана көлмөлөрдүн жээктери, дөңсөөлөр ж.б). Мүмкүнчүлүк жетишинче көлмөлөрдү, декоративдүү бассейндери курууну караштыруу керек.

18.5 Сейил бак аймактарында кийинки зоналарга бөлүп коюу орундуу: активдүү эс алуу (спорттук жана оюн аянттары, атракциондор, бий

аянтчалары, эстрада) жана тынч эс алуу (окуу залдары, тынч оюн түрлөрү жана башкалар).

Балдар аянтчалары бир зонадагыдай эле башка зоналарда да жайгаштырылат.

18.6 Гүлбакча аймактарында чоң эмес тынч эс алуу аянтчаларын, балдар аянтчаларын, чөмүлүүчү жана декоративдүү бассейндерин орнотушат.

18.7 Бульварларды уюштурууда унаа магистралынан сырт, жөө жүрүүчүлөрдүн массалык агымдарын кыймылын байкаш керек. Бульварларда кыска мөөнөткө эс алуучу аянтчаларды жайгаштыруу сунушталат. Бульварлардын туурасы узатасынан кеткен жөө жүрүүчүлөр үчүн жолдун туурасы 10 м ден кем эмес алынат.

19. Чектелген өлчөмдө колдонулуучу көчөттөр

19.1 Айылдык калктуу конуштарда көчөлөрдүн, жолдордун боюндагы жана аянттардагы жашыл көчөттөр калкты көчөдөгү ызы – чуудан, чаңдан, шамалдан, автоунаа газдарынан күндүн радиациясынан коргонууга жардам берет.

19.2 Көчөлөрдү жашылдандырууга көчөт отургузуунун төмөнкүдөй ыкмалары сунушталат:

бир катарлуу дарактарды тротуар боюна отургузуу (газон тилкелерине отургузууга мүмкүн болбосо же жер алды өткөн коммуникация болсо);

өтүүчү жол бөлүгүн бойлой газон тилкелерине дарактарды бадалчалар менен кезектеширип отургузуу;

газон тилкелерин жана участкаторду гүлдөрдү, бактардын бир тобун жана бадалдарды тигүү.

19.3 Бактардын аралыгы дарак сөңгөгүнүн окторунан аралык катар отургузууда 5 м ден кем эмес болуусу керек. Жай өсүүчү дарактын көчөтүн отургузууда дарактардын ортосундагы аралык кийинки суюлтуусунун эсеби менен азайтылышы мүмкүн.

19.4 Жашыл көчөттөрдүн туура тилкесин 15-таблицада көрсөтүлгөндөн кем эмес кабылдоо кажет.

15-таблица

Тилкелер	Тилкелердин туурасынын минималдуу өлчөмү, м
1	2
Бир катар тигилген дарактар же бадалдар менен бир катарга тигилген бак-дарактар:	

15-таблицанын уландысы

Тилкелер	Тилкелердин туурасынын минималдуу өлчөмү, м
1	2
а) бир катар отургузуу	2
б) эки катарлуу	5
бир катар тигилген бадалчалар газону:	
а) бийик (1,8 метрден ашык)	1,2
б) орточо өлчөмдө (1,2 метрден 1,8 метрге чейин)	1,0
в) жапыз (1,2 метрге чейин)	0,8
Бактар тобу менен тигилген газондор	4,5
Ошол эле бадалчалар	3
Газон	1

Ошол эле учурда:

1. Көп катарлуу бадалдарды тигүүдө ар бир кошумча катар үчүн белгиленген кеңдиктин туурасын 40-50 % көбөйтүшөт.

19.5 Тигүү тилкесинин туурасы арык менен сугаруудан тышкары сугаруунун ар түрдүү түрүндө берилди. Арык менен сугарууда туурасы арыктын туурасындай көбөйөт.

20. Атайын багыттагы жашыл көчөттөр

20.1 Санитардык коргоону тилкесинен туурасы 100 м жана адам көп болсо калк отурукташкан аймак тарабынан, бак-бадалдуу туурасы 50 м келген жашыл тилкени караштыруу зарыл, ал эми тилкенин туурасы 100 м ден аз болсо - 20 м ден кем эмес.

20.2 Өндүрүш чөлкөмүнүн тилкесинин чек арасында, жана да өндүрүш комплекстерин бири биринен бөлүүдө туурасы 5 м болгон жашыл тилкени караштыруу керек.

20.3 Жер алдындагы суу алуучу жайларды жашыл көчөттөр менен коргоодо биринчи алкактын чегинде санитардык коргонуу зонасы жер алдындагы корголгон сууларды колдонуу менен 30 м ден кем эмес аралыкта жетишээрлик сакталбаган жер алдындагы сууларды колдонуу менен 50 м ден кем эмес аралыкта жайгаштырыш керек, жер алдындагы булакка жана эс алуучу жайларга салыштырмалуу.

20.4 Өрткө каршы жашыл көчөттөр өрткө коркунучтуу жайларды айланта отургузулат. Алар эки катардан кем эмес коюу жалбырактуу көчөттөрдөн турушат.

20.5 Ызы – чууга каршы жашыл тилкелер объектиге келүүчү ызы-чуудан алкак түрүндө жайгашыш керек.

20.6 Токойсуз райондордо жайгашкан айылдык калктуу конуштар үчүн шамал багыттары көбүрөөк келген тарапка 20 – 50 м келген коргонуучу жашыл көчөт алкактарын түзүү каралышы керек.

20.7 Короо жайга танапташ участкаторго, фермердик жана дыйкан чарбаларга вегетативдүү жол аркылуу көбөйтүлгөн пирамидалык түрдөгү терек көчөттөрүнүн (эркек үлгүсүнөн алынган калемчелери) 2 катар отургузулат.

20.8 Жарлардын пайда болуусунун алдын алуу, жээктерди жеп кетпес үчүн өзөн жана арык бойлоруна жашыл көчөттөрдү отургузуу керек.

21. Аймактарды инженердик даярдоо

21.1 Айылдык калктуу конуштарды инженердик даярдоо үстүнкү катмардагы сууларды алып кетүү үчүн өзүнө тик (вертикалдык) тегиздөөнү, сугат, жер алдындагы суунун деңгээлин төмөндөтүү, көчкүлөрдөн, кулоолордон коргонуу, суу каптоодон жана селден сактанууну камтыйт.

21.2 тегиздөө (вертикалдык) жүргүзүүдө долбоордук белгилерди табигый рельефти сактоо шартында белгиленет, жер кыртышынан үстүнкү сууларды алып өтүү- кыртышты эрозияга учуратпаган ылдамдыкта, аз көлөмдөгү жер иши менен, ал курулуш аянтчалардагы чыгарылган ашыкча топурак кийинки колдонуусун эсепке алуу менен жүргүзүлүүгө тийиш.

21.3 Тик (вертикалдык) тегиздөө аймакка жер көчкүнү, саздактыкты, топурактын отуруп калуусун алып келбөөгө тийиш.

Жер көчкүнүн алдын алуу үчүн тектирлерди тик кесүүгө, кабаттоого жол бербөө зарыл.

21.4 Үстүнкү катмардагы сууну алып өтүүдө бассейнди толук соолутуш керек (көлмөлөрдөн, жарлардан, суу агымынан). Ачык суу алып кетүүчү түзүлүштөр колдонулуусу мүмкүн (арыктар, кюветтер, лотоктор).

Суу алып өтүүчү түзүлүштөрдү уюштурууда жол, тротуар, турак жайга кирүүчү жолдор менен кесилишсе жол алды менен көпүрө салуу кажет.

21.5 Суу агызуучу өстөндөрдү куруу жолу аркылуу айылдык калктуу конуштарды жер үстүндөгү суулардан коргоо зарылчылыгын караштыруу керек.

21.6 Жер алдындагы суулардын жогорку деңгээли мүнөздүү аймактарда, ал суулардын деңгээлин төмөндөтүү чаралары каралат. Үй курууга тийиштүү тилкелерде капиталдык курулуш үчүн жер алдындагы суунун деңгээлин ылдыйлатуу чаралары сарыктыргыч тарамдарын орнотуу жолу менен аткарылууга тийиш (аймактын долбоордук белгиси менен эсептегенде) тереңдиги 2 м ден кем эмес, ал эми сейил бак, стадион, гүл бакча жана башка жашыл көчөттөрдү отургузуу үчүн 1 м ден кем эмес.

Жер алдындагы курулуштар жана имараттар үчүн суу каптоого каршы коргоону чаралары көрүлүшү керек.

21.7 Жеке менчик курулуштарынын чөлкөмдөрүндө ачык же жабык түрдөгү сарыктыргыч тармактар каралат.

21.8 Жер алдындагы суунун деңгээлин ылдыйлатуу иш чараларында айылдык калктуу конуштардын жанындагы өзөндөрдүн агымы жөнгө салынып, анын дренаждык күчүнүн таасири ылдыйлап турушу, ошондой эле сел агымдарынан коргоолор кириш керек.

21.9 Көл, дарыя, ж.б. көлмөлөр боюнда орун алган айылдык калктуу конуштар, убактылуу ташкындардан корголуусу тийиш (кар эригенде, жамгырда) жана дайыма болуучу ташкындан (суу сактагычтардын түзүлүшүнө байланыштуу) чөлкөмдү жууп кетүүдөн жантакты 0,5 м ден кем эмес бийикте суу горизонтунун бийиктигинен эсептелген толкун бийиктиги менен бирге алынат.

Эсептелген бийик суу горизонту деп 100 жылда бир жолу кайталанган суунун эң бийик деңгээлин алабыз (1% чыгым) - курулуштар жана курулуучу имараттар үчүн; 10 жылда бир жолу - сейил бак, спорт аянтчалары туруучу тилкелер үчүн.

21.10 Толкун таасирин азайтуу үчүн капталга топурактар төгүлөт. Жээк капталдары суу деңгээлинен өйдө эңкейиштин 1:2 катышынан жогору болбоого тийиш, тапталуунун бекемдигине карай жээк тилкеси ыңгайлаштырылат, жашылдандырылат массалык эс алуучу жайлардын орду аныкталуу менен (кум жээк, жээк сейил бактары, спорт аянтчалары).

Көлмөлөрдө жана башка айылдык калктуу конуштардагы орун көлчөлөрдө жана сууларда - камсыздалышы керек:

эсептик суунун деңгээлин кармап туруу;

күз – жаз убагындагы мезгил менен сууну алмаштырып туруу;

автоунаа менен суу алууга кирүү мүмкүнчүлүгү;

көлмөлөрдүн тереңдиги жайкы-күзгү мезгилде 1,5 м ден кем эмес, мезгил-мезгили менен өскөн чөптөрдү алып турганда - 1 м ден кем эмес.

21.11 Айылдык калктуу конуштардын чегинде көлмөлөрдү жайгаштыруу жер алдындагы курулушка жана жашыл көчөттөргө залакасын тийгизе турган суунун деңгээлин көтөрбөөсү керек.

21.12 Айылдык калктуу конуштарда эрозия баскан жана жар түзүүчү шарттар болгон болсо, алардын өнүгүшүнө каршы чаралар каралышы керек. Жергиликтүү шартка ылайык (жер алдындагы суунун бары жана чыгуусу, жардын өсүү тенденциясы анын тектирлеринин бекитилишинин даражасы, кыртыш – кумдак көрсөткүчү ж.у.с.) төмөнкүлөрдү карап чыгуу керек:

үстүңкү катмардагы сууларды алып өтүүнү иреттөө, беттерге аңгек казуу жана беттерине лоток орнотуу

тик беттерди тегиздеп кабаттоо;

чөп себүү жана көчөттөрдү отургузуу менен тик беттерди бекемдөө;

суунун агымын жайлатуу үчүн, байлоолорду уюштуруу;

жардын таманын бекитүү;

уюштурулбаган жер үстүндөгү агынды сууларды токтотуу;

суу буруучу каналдарды орнотуу, нөшөр сууларды бекемдөө;

Жар болуудан сактануу үчүн күрөштө ушул чаралардын жыйындысы толук аткарылганда жетишүүгө болот.

21.13 Кээ бир убактарда келтирилген негиздемеге ылайык жарлар толтурулуп, жар болтуруучу суулар алынып өтүлөт, суу өткөрүүчү аңгек жана дренаждык коллектор орнотулушу каралат.

21.14 Тоо бетиндеги аймактар, жээктеги беттер, эрозия болуучу өрөөн, жер көчкүгө кабылган жерлер, жана да жер көчкү жүрүүчү жерлерден курулушка жер бөлүп берүүгө жол берилбейт.

21.15 Турган курулуштарды сактоо, жаңы курулушту жайгаштыруу аталган чөлкөмдөрдө бирден бир убактарда гана жол берилет, техникалык – экономикалык негиздеменин аркасында жана геоморфологиялык, инженердик – геологиялык, гидрологиялык изилдөөлөрдүн негизинде.

21.16 Жер көчкүлүү аймактардагы айылдык калктуу конуштардын алкагында ар бир урунттуу учурларда кийинки иш-чараларды белгилеп коюу керек (өз алдынча же жыйындылар түрүндө):

жер үстүндөгү агымдарды жөнгө келтирүү, кармап калуучу ачык арыктар, лотокторду түзүү менен;

дренаждык системаларды жер алдындагы суулар үчүн куруу, бет тилкелеринде капталган;

капталдын негизине (астына) каптал эрозиясынан сактоочу жабдыктарды орноштуруу;

түртүп туруучу жабдууларды куруу, түртүп туруучу дубал сыяктуу; жер көчкү зонасындагы кыртышты жасалма түрдө химиялык, физикалык, техникалык түрдө күчтөндүрүү;

дарактарды, бадалдарды отургузуу менен беттердин кыртышын бекемдөө.

21.17 Сел жүргөн жерлерде айылдык калктуу конуштарды долбоорлоодо төмөнкүдөй иш чаралар зыяндуу кесепеттерди азайтуу үчүн каралыш керек:

дарак – бадал өсүмдүктөрүн отургузуу;

жантык беттерди түздөп, кабаттоо;

сел кетүүчү дарыялардын нуктарын түздөө, жээктерин бекемдөө;

плотиналарды, байлоолорду сел топтолуучу жерлерге куруу;

чуңкур, аңдарды, сел багыттарын өзгөртүүчү тосмолорду, алып өтүүчү каналдарды куруу.

21.18 Айылдык калктуу конуштарды жана айыл чарба өндүрүш объектилерин долбоорлоодо, кийинки кайра рекультивациясы менен курулушка бөлүнгөн ошол курууга каралган жерлердин үстүңкү бай жемиштүү кыртыштарын алып коюу иш-чаралары каралат.

21.19 Аймакты инженердик даярдоо долбоорлоо боюнча тапшырманын негизинде аткарылат.

22. Жер титирөөгө жана чөгүп кетүүгө каршы иш чаралар

22.1 Эгерде 10.4. жана 10.5.-пункттарга ылайык кыйшык жыгач арчындар менен күчтөндүрүлсө 9 баллдан азыраак жер силкинүү коркунучу бар аймактарды салттуу чопо-баткак менен курууга жол берилет (сынч, сокмо, баткактан урма, саман, чийки кирпич), ал эми сейсмикалуулугу 9 баллдан көбүрөөк болсо – уруксаат берилбейт.

22.2 Коомдук жайларды (мектеп, оорукана, клиника, медпункт, клуб, бала бакча, дүкөндөрдү) курууда 9.1-пунктта көрсөтүлгөн материалдар менен курууга жол берилбейт.

22.3 10.1 пунктта көрсөтүлгөн материалдарды колдонуу менен мал кармай турган жайларды, кампа жана башка керектүү курулмаларды, бир кабаттуу турак үйлөрдү курууга болот.

22.4 Жыгач арчындын түркүктөрү кыйгач бекитилип, пайдубалга кынапталат. Түркүктүн арасы 1 м ден көп эмес болуп, имараттын бурчтарына, эшик жана терезе оюктарынын кырларына орнотулат.

22.5 Арчындардын (каркастын) узуну 4,5 м ашпаш керек. Айланга арчындын периметрин жана ички жагын тактай же брус менен бир бирдиктүү система кылып байлоо керек.

22.6 Байлаштырууну эки катар: бирөө терезе оюктарынын үстүнкү деңгээлинде, экинчиси терезе оюктарынын астыңкы деңгээлинде орнотуу сунушталат.

22.7 Устундарды арчындын түркүгүн бастырып бекемдеп байлайт. Устундардын үстүнө тактайчаларды же фанер бастырмасын жайгаштырат. Шып (турак үйдүн) фанерадан же жыгач-булалуу плиталары менен жабылат. Шыпты жылуулоодо жеңил боштуктагы материалдар колдонулат.

22.8 Конструкциядан басымды берүү арчын (каркас) элементтери аркылуу уюштурулат. Эки беттүү чатыр жаба турган болсо стропилаларга кошумча бекитүү орнотулат.

22.9 Пайдубалды монолит бетонунан орнотот. Пайдубалдын тереңдиги жердин сейсмикалык тоңуу тереңдигинен, бирок 90 см ден кем эмес аныкталат.

22.10 Мештерди, түтүн чыгуучу түтүктү өрт коопсуздук чараларын сактоо менен кирпичтен жасап, металл шакекчелер менен бекемдөө зарыл.

22.11 Курулушту чөкмө кыртыштарга салуу, жылытуу түзүмдөрүн, суу түтүктөрүн жана агынды кубурларын, агууларды тез жок кыла тургандай мүмкүнчүлүктөрдү эске алуу менен долбоорлонот.

22.12 Пайдубалдын алдындагы суунун чыпкаланышын жоюу керек, ал үчүн:

үйдүн айланасын туурасы 1,5 м ден кылып бетон куюп чыгуу же жогоруда айтылгандай таптап чыгуу керек - туурасы 2 м айланга;

арык түзүмдөрүн чыпкалоочу материалдар менен кийгизип чыгуу;

суу түтүктөрүнөн чыгуучу жыртык, тешикти жоюу зарыл.

23. Инженердик жабдуулар

23.1 Айылдык калктуу конуштардагы инженердик жабдууларга суу жабдуу, агындылар, санитардык тазалоо, жылуулук менен жабдуу, газ, электр менен жабдуу, радиолоштуруу, телефондоштуруу, санитардык тазалоо, калк жашоосун керектүү санитардык-гигиеналык шарттар менен камсыздоо кирет.

Инженердик жабдууларды долбоорлоодо керектүү эрежелер топтому жана ушул бөлүмдүн талаптары сакталышы керек.

23.2 Инженердик түзүмдөрдү же болбосо өзүнчө элементтерин тандоодо, алар башка салыштыруулар менен негизделип варианттары техникалык-экономикалык көрсөткүчтөрү - баалоодон өтүшү керек.

23.3 Аз кабаттуу курулуштарда автономдуу же тайпалык инженердик жабдуулар колдонушу мүмкүн.

23.4 Шаарга же шаар тибиндеги поселокторго жакын жайгашса, айылдык калктуу конуштар үчүн, инженердик жабдууларды кошууну долбоорлоодо, аларды шаардын башкы пландарына ылайыктап кошууну караштыруу керек.

24. Суу менен камсыздоо

24.1 Чарбалык жана ичүүгө керектелүүчү суунун керектөөсү 16-таблицада келтирилген ченемдер боюнча аныкталат.

16-таблица

Турак жайдын аймагын ыңгайлаштыруу даражасы	Бир жашоочунун орточо суткалык суу керектөөсү (жыл бою) л/сут
Ички суу өткөргүчтөр жана канализация менен жабдылган ваннасыз имараттын курулушу	125-160
Ошол эле, ваннасы жана жергиликтүү жылытуучу жабдуусу менен	160-230
Турак жай курулушунун аймагын аббаттоо даражасы	Калктын жан башына чарбалык жана ичүүчү суунун конкреттүү керектөөсү, орточо суткалык (бир жылга), л/сут
Жабдылган борборлоштурулган ысык суу жабдыктары менен имарат курулушу	250-350
Суу таркатуучу колонкалардан суу жабдуусу	30-50

Ошол эле учурда:

1. Өзүнчө суу керектөөчүлөрдүн чарбалык-ичүүчү жана үй тиричилигине керектелүүсү турак жайда жана коомдук жайдагысы эсепке алынган.

2. Өзүнчө суу керектөө таблицада көрсөтүлгөндөй суу менен жабдуу жаратылыштык-климаттык шартынан суу камсыздоо булагынын кубаттуулугунан жана жергиликтүү шарттарга көз карандылыгына жараша алынат.

3000 кишиге чейинки жашоочулары менен айылдык калктуу конуштарда мындан азыраак көлөмдө суу керектелет.

Салыштырмалуу суу керектөөнү климаттык же башка жергиликтүү шарттарына жараша ыңгайлаштыруу даражасына карата 10-20% өзгөртсө болот.

24.2 Канаттууларды, малдарды, айбанаттарды кармоодо керектелүүчү суу 17-таблицада көрсөтүлгөн өлчөмдө белгиленет.

17-таблица

Суу керектөөчүлөр	Суу керектөө өлчөмү 1 баш үчүн, л/суу
Сүт багытындагы уйлар	100
Эт багытындагы уйлар	70
Букачарлар жана кунаажындар	60
2 жашка чейинки торпоктор	30
6 айга чейинки музоолор	20
Жумушчу жана субай жылкылар	60
Асыл тукум аттар жана кулундуу бээ	80
Айгырлар	70
1,5 жашка чейинки тай, кунандар	45
Чоң койлор	10
Токтулар	2
Өндүргүч камандар, чочколор	25
Төл берген чочколор	60
Субай чочколор	25
Жаш чочколор	15
Торопойлор	5
Бордолуп жаткан чочколор	15
Ветеринардык дарылоодогу 1 чоң малга	100
Ошондой эле 1 кичине малга	50
Түлкү жана песецтер	7
Норка, кундуз, коёндор	3
Тооктор	1
Күрптөр	1,5
Өрдөктөр, каздар	2

Ошол эле учурда:

1. Калган өндүрүштүк чыгымдар үчүн керектелүүчү суунун өлчөмү технологиялык маалыматтардын негизинде аныкталуусу зарыл.

Мал, канатуу жана айбанаттар үчүн сааттык тегиз эмес суу керектөөнү 2,5 деп алынат.

Жаш канаттуулар учун суу менен камсыз кылуу нормаларын эки эсе кыскартуу керек.

Ченемге имараттарды, капастарды, сүт куюлуучу идиштерди, тоют даярдоо, сүт муздатуу үчүн чыгымдалуучу суунун өлчөмү киргизилген.

Кургак жана ысык райондордо бул ченемдер 25%га көбөйтүлгөн.

Кыктарды суу менен арылтууда ар бир баш үчүн суткасына кошумча түрдө 4 л ден 10 л чейин суу каралат (арылтуунун түрлөрүнө жараша)

24.3 Чарбалык суу керектөөнүн өлчөмү кайра иштетүүчү жана өндүрүш ишканаларында чарбалык – ичүү керектөөсүнө бир адам үчүн сменине 25 л сарпталат.

24.4 Жергиликтүү өнөр жай ишканалары үчүн суу керектөө айылдын чарбалык-ичүүчү керектөөлөрүнө суунун чыгымы 5-10% өлчөмүндө алынат.

24.5 Сугат жана жууп тазалоо үчүн суу чыгымдарынын өлчөмү 18-таблицада келтирилген.

18-таблица

Сугаруунун түрү	Бир сугаруу, бир жууп-тазалоо үчүн суу чыгымынын өлчөмү (л/ м2)
1	2
Көчөлөрдүн жакшыртылган беттерин жана көчө тротуарларынын беттерин механикалаштырылган жуугуч	1,2-1,5
Тротуарлардын жана көчөлөрдүн жакшыртылган жабууларын механизацияланган сугаруу	0,3-0,4
Тротуарлардын, көчөлөрдүн жакшыртылган жабууларын шланг аркылуу кол менен сугаруу	0,4-0,5
Сейил бактардагы жана гүлбактардагы жашыл көчөттөрдү сугаруу	3-4
Газондорду жана гүлзарларды сугаруу	4-6
Топурактуу кышкы күнөсканалар	15
ушул эле стеллаж түрүндөгү кышкы	6
Парниктердин бардык түрү	6
Короо алдындагы участкакторду сугаруу (сугаруу убагы узактыгы – 6 саат)	4

Ошол эле учурда:

Аянттардын ыңгайлаштыруусуна ылайык маалымат болбосо (көчөттөр, өтмөктөр) сугат үчүн бир жашоочуга суунун жалпы чыгымы табигый-климаттык шарттарга, суу менен камсыздоонун кубаттуулугуна, айылдык калктуу конуштардын аббаталган даражасына жана башка жергиликтүү шарттарга жараша 50-90 литрге чейин кабыл алынат.

24.6 Айылдык калктуу орундар үчүн тышкы өрт өчүрүлүүгө кетчү суунун чыгымы 19-таблицада келтирилген

19-таблица

Калктуу орундагы жашоочулардын саны, миң адам	Бир мезгилде болуучу өрттүн эсептик саны	Тышкы өрт өчүрүүгө кетчү суу чыгымы л/суткасы имараттын кабаттуулугунда (отко чыдамдуулук даражасына карабай)	
		2 ге чейин	3 же андан көп
До	1	10	10
Более 5 до 10	1	10	15
Более 10	2	10	15

Ошол эле учурда:

Калкы 500 адамга чейинки айылдык калктуу конуштар үчүн тышкы өрт өчүрүү үчүн суунун чыгымы имараттардын кабаттарынын санына жана отко туруктуулугуна карабастан өрттүн 3 сааттык узактыгы үчүн суткасына 5 л деп алынат.

Айылдык калктуу конуштарда бир мезгилде болуучу эсептик өрттүн санына калктуу пунктка жакын жайгашкан өндүрүш жайлардын өртү кошулат.

24.7 Калктуу орундардагы өрт өчүрүүнүн узактыгынын эсептик убактысы селитебдик эмес өндүрүштүк аймакта аймакта 3 саат деп алынат. Суунун өрткө каршы кол тийбестигинин запасын калыбына келтирүү мөөнөтү 72 сааттан ашпаш керек.

24.8 Жашоо чөлкөмүндөгү сырткы өрттү өчүрүү өрт гидранттары аркылуу жүргүзүлөт, көчө бойлоп орнотулган гидранттар аркылуу, алар бири биринен 150м ден кем эмес аралыкта жайгашуусу керек. 5 миңге чейин калкы бар айылдык калктуу конуштарда, өрткө каршы суу камсыздоочу көлмөлөргө, башка сыйымдуулуктарга кирип чыгуу жолдору, ага унаа сордургучтардын кирип-чыга алуу мүмкүнчүлүгү каралышы керек. Өрткө каршы көлмөлөрдө суунун көлөмү экиден кем эмес болуусу керек. Муну менен ар бир көлмөдө өрт өчүрүүгө суунун жарым көлөмү сакталышы керек.

24.9 Өрткө каршы резервуарлар төмөнкү радиуста жайгашкан имараттарды тейлөө шарттарына жараша жайгаштырылышы керек:

автосордургуч бар болсо – 200 м

мотосордургуч бар болсо – 150-200 м (мотосоргучтун түрүнө жараша).

24.10 Жергиликтүү шартка ылайык суу камсыздоо түзүмдөрү төмөнкүдөй болушат:

бирдиктүү: чарбалык-ичүүчү, өрткө каршы жана өнөр жайлык суу менен камсыздоонун жалпы булагы бар өнөр жай жана турак жай аймактары үчүн;

бөлөк: турак жайлар үчүн чарбалык ичүүчү жана өрткө каршы суу менен камсыздоо чабалык – ичүүчү жана өрткө каршы өздүк түйүндөрдөн камсыздандырылышы мүмкүн.

24.11 Селитебдүү жана өндүрүштүк зоналар үчүн суу менен камсыздоонун бирдиктүү түзүмүн долбоорлоо сунушталат. Төмөнкү учурларды эске албаганда:

өндүрүштүк зонанын аймагында сууга болгон талапты толук канааттандыруучу өздүк суу менен камсыздоочу система бар болсо, өнүгүү келечегин эске алуу менен;

өндүрүштүк зонанын селитебдүү зонадан алыста жайгашса жана жагымсыз топографиялык шарттарда суу менен камсыздоонун бирдиктүү системасын түзүү максатка ылайык келбесе.

24.12 Суусуз же суусу аз аймактарда, ошондой эле таза суу тартыш аймактарда топтук же райондук суу түтүктөрүн колдонуу сунуш кылынат.

24.13 Коомдук бак көчөттөрүн көчөлөрдөгү газондорду жеке тилкени сугаруу чарбалык – ичүүчү түйүндөрдөн алуу сууну колдонуу жана коргоону жөнгө салуу органдары менен макулдашуу аркылуу гана жол берилет.

24.14 Ичүүчү сууну үнөмдөө максатында жеке менчик тилкелерин сугарууну жергиликтүү башаттар аркылуу жүргүзүү керек (өзөн, көлмө, арык аркылуу).

Атайын келтирилген негиздемеге ылайык жашыл көчөттөрдү сугаруу иштерин өзүнчө суу түтүктөрү аркылуу жүргүзүүгө жол берилет.

24.15 Суу керектөөнүн башаты болуп жер астындагы же жер үстүндөгү суулар эсептелет. Суу алуу башатын тандоодо артыкчылык жер алдындагы сууга берилет. Жер алдындагы сууну алуу үчүн суу алып чыгуучу бургу, шахталык кудук, булак болушу мүмкүн.

24.16 Жер үстүндөгү суулардын башаты болуп өзөндөр, көлдөр, суу сактагычтар, каналдар болот.

24.17 Жер астынан сууну алууну долбоорлоодо аймактык гидро-геологиялык башкармалыктын, сууну коргоо жана колдонуу органдарынын, санитардык-эпидемиологиялык бейпилдиги жаатындагы ыйгарым укуктуу органынын жыйынтыктарын эске алуу керек.

24.18 Эски суу алуучу жайларды кенейтүүдө же жаныдан жайгаштырууда коңшу тилкелердеги суу алуучу түйүндөр менен болгон байланышы эске алынышы керек.

24.19 Өзөндөн суу алуу айылдык калктуу конуштардын өйдө жагынан орун алыш керек, эгер өзөндүн суусу, суу керектөөнү камсыздай албаса суунун агымын жана керектөөсүн жөндөп туруу үчүн суу сактагыч куруу зарыл.

24.20 Жер үстүндөгү суулар өзүнүн түзүлүшүнө жараша төмөнкүдөй кайра иштетүүнү талап кылат: тундуруу, чыпкалоо, башка даам жана жытты кетирүү жана зыянсыздандыруу. Мындан, реагенти жок тазалоо ыкмасына чоң маани берилет.

24.21 Жер үстүндөгү сууларды пайдаланууда санитардык-эпидемиологиялык бейпилдик жаатындагы ыйгарым укуктуу органдын, балык коргоо, сууну коргоо органдарынын талаптары эске алынат.

24.22 Суу алуучу жабдууларды орноштурууда ыңгайлуу жер тилкелери тандалат:

бул жерлер суу каптоого, жер көчкүлөргө, чөгүп кетүүгө жана башка бузууга алып келүүчү жагдайларга туруштук бериши керек (эгер мындай тилкелер жок болсо, ал жерлерди коргоонун чаралары каралышы керек);

турмуш-тиричилик калдыктары жана өндүрүштүк булактарды болтурбоонун, минералдаштыруудан, газдашуудан, темирдин ашыкча көптүгүнөн жана башка суунун сапатын төмөндөтүүчү жагдайларды болтурбаш керек.

24.23 Санитардык тилке төмөнкүлөрдөн турат:

суу алуучу башат – биринчи, экинчи жана үчүнчү алкактан;

суу алуучу жабдуулар үчүн аянттар – биринчи алкактан;

суу түтүктөрү – экинчи алкактан.

24.24 Санитардык коргоонун биринчи алкагында (катуу режимде) суу алуучу жабдуулар, насостук станциялар, тазалоо, сордуруучу жабдуулар жана таза суу үчүн резервуарлар жайгашат.

24.25 Санитардык коргонуунун биринчи алкагынын аймагында суу алуучу түзүлүштөргө тиешеси жок жана милдеттүү түрдө биринчи алкактын аймагында жайгаштырылышы зарыл болгон имараттарды, курулмаларды жана түзүлүштөрдү курууга жана жайгаштырууга, ошондой эле суу түтүктөрү менен иш алып баруучулардын жана башка адамдардын жашоосуна тыюу салынат.

24.26 Биринчи алкактагы аймакта агындыларды кое берүүгө, сууга түшүүгө жана мал жаюуга, кир жууга, балык уулоого, өсүмдүктөргө уу химкаттарды жана минералдык жер семирткичтерди колдонууга тыюу салынат.

24.27 Жер астындагы суу менен камсыздоо булагы үчүн санитардык коргоо зонасынын биринчи тилкесинин чек аралары (суу өткөргүч курулмаларынын жана артезиан скважиналарынын тосмолорунан санитардык коргоо зонасынын биринчи тилкесинин чек араларына чейин) төмөнкүлөр болууга тийиш: ишенимдүү корголуучу горизонттор үчүн - 30 мден кем эмес, ал эми корголбогон же жетишсиз корголгон суу менен камсыздоо булактары үчүн инфильтрациялык курулмалардан 50 м жана 100 м кем эмес аралыкта.

Суу менен камсыздоо булагы катары инфильтрациялык сууну пайдаланууда санитардык-коргоо зонасынын чек аралары суу алгыч менен суу сактагычтын ортосундагы жээк зонасын камтууга тийиш.

Мында төмөнкүлөр болушу керек: Кыртыштын булгануу мүмкүнчүлүгүн жокко чыгарган объекттин аймагында жайгашкан жалгыз жер астындагы суу алгычтар үчүн алардан тосмого чейинки аралык 15 жана 25 мге чейин болушуна жол берилет.

24.28 Турак жай, өндүрүштүк мүнөздөгү жана башка имараттардын санитардык кайтаруу зонасы биринчи алкактын чек арасына жакын жайгашкан учурларда биринчи алкак аймагынын булгануусуна жол бербөө үчүн ал территорияларды аббаттоо боюнча чаралар кабыл алынууга тийиш.

24.29 Бир калыпта эмес суу керектөөнү, бир калыпта ишенимдүү жөндөп туруу үчүн суу өткөрүү түзүмдөрү үчүн запастык идиштер суу алуучу мунаралар, же сордургуч станцияларынын алдында экинчи көтөрүлүүдөгү сыйымдуулуктар орнотулуп, аларда жөндөөчү авариялык жана кол тийгис өрткө каршы суунун запасы турушу керек.

24.30 Болжолдуу эсептик көрсөткүчтөр жөндөөчү сыйымдуулуктары бир суткалык керектөөгө ылайык 20-таблицада көрсөтүлгөн ченемдей болуш керек

20-таблица

Суу керектөө м ³ /суткасына	Суу басым мунарасынын пайыздагы суткалык суу керектөөсүнүн жөндөөчү сыйымдуулугу
50	35-50
50-100	25-35
100-300	20-30
300-500	15-30
более 500	12-20

24.31 Суу алуунун сырткы пункттары (суу алуучу колонка, шахталык кудук, жалпы керектөөчү) атайын аянтчаларды 2x2 м – суу алуучу колонкалар үчүн жана 2x3 – шахталык кудуктар үчүн кызыл линиядан сыртта жайгаштырылат.

24.32 Бул көрсөтүлгөн аянтчалардан суу алып өтүү камсыз болуш керек. Сырткы суу алуу пункттарынын тейлөө радиус аралыгы 100 м ден ашпаш керек.

25. Саркынды суулар (канализация)

25.1 Саркынды сууларды алып чыгууга, ички суу түтүк тарамы менен камсыздалган жана бар бардык объектер кирет.

25.2 Селитебдик зонадагы турмуш-тиричиликтер чыккан сууларды алып чыгуу суу керектөөнүн кабыл алынган нормаларына ылайык келүүсү зарыл (16-таблица).

25.3 Айыл чарба объекттериндеги өндүрүштүк агынды сууларды алып чыгуу ченемдери технологиялык маалыматтардын негизинде кабыл алынат.

25.4 Сууну алып чыгууга биринчи кезекте турак жайлар, коомдук имараттар, ошондой эле айыл чарба азыктарын кайра иштеп чыгуучу ишканалар кирет.

25.5 Саркынды суу схемалары суу камсыздоо түзүмдөрү менен биргеликте иштелип чыгууга тийиш. Мында тазаланган агынды сууларды өндүрүшкө же айыл чарбасы үчүн сугатка пайдалануу мүмкүнчүлүгүн кароо керек.

25.6 Турмуш-тиричилик жана өндүрүштүк саркынды сууларды биргелешип чыгаруу жана тазалоо мүмкүнчүлүгү техникалык-экономикалык көрсөткүчтөрдү эске алуу менен жана санитардык-гигиеналык талаптардын негизинде бул суулардын курамына жараша аныкталууга тийиш.

25.7 Селитебдик аймактын жер үстүндөгү суулары (жамгыр, эриген суулар, ошондой эле сугат жана жуугуч суулар) ирригациялык арыктар жана каналдар аркылуу айылдык калктуу конуштан алыс бурулат.

25.8 Мал чарба фермаларынын жер үстүндөгү агындылары ачык дренаж системасы аркылуу жергиликтүү сактоочу жайларга жөнөтүлүп, тийиштүү тазалоодон өткөндөн кийин айыл чарба өсүмдүктөрүн сугаруу үчүн пайдаланылышы керек.

25.9 Жер үстүндөгү агындылар аларды тазалоонун түрлөрү жана даражалары Мамлекеттик санитардык көзөмөлдөө органдары менен макулдалышы керек.

25.10 Канализациялык тармактарды трассировкалоо ошол жердин рельефин, канализациялык тазалоочу курулмалардын жайгашуусун эске алуу, агындыларды тазалоочу жабдууларды мүмкүн болушунча камтуу менен өзү агып өтүүчү түзүмдөр аркылуу жүргүзүлөт.

25.11 Өзү агып өтүүчү канализациялык түзүмдөр жана басым алдындагы түтүктөр эреже боюнча металл эмес түтүктөрүнөн (асбестцемент керамикадан, темир-бетондон, пластмассадан) жасалыш керек. Металл түтүктөрүн атайын негиздеменин негизинде колдонот.

25.12 Чоң тереңдетилген (7 м ден жогору) өзү агып өтүүчү агынды түзүмдөрүнөн жана дагы агынды жабдуулар түзүмүнө өз алдынча агызуу мүмкүн болбогон учурларда канализациялык насосдук станциялар түзүмдөрү каралат.

25.13 Тазалоочу курулуштар үчүн орун тандоодо төмөндөгүдөй талаптарды эске алуу зарыл:

тазалоочу курулуштарды шамал алып кетүүчү багыт көп басымдуу кылган тарапка, турак үйлөргө салыштырмалуу же коомдук жайлардын тайпасына жайгаштырат;

тазаланган агындылар айылдык калктуу конуштун төмөн жагынан өзөнгө кое берилиши керек;

тазалоочу курулуш ээлеген аймак тапталбоого, суу каптоого, жээктен жуулууга дуушар болбошу керек.

25.14 Агындыларды тазалоонун түрлөрү жана даражалары жергиликтүү шартка ылайык аныкталат, тазаланган сууларды өнөр жайга же айыл чарбасына (фермердик) колдонууну эске алуу менен (жер иштетүү үчүн сугат). Турмуш тиричилик агындылары толук биологиялык тазалоо өткөн соң гана колдонуу максатка ылайык.

25.15 Агындыларды тазалоочу курулуштарды жайгаштыруу мамлекеттик көзөмөл органдары кызыктар тарабынын тыянагынын негизинде тандалат.

25.16 Жайгаштырууда жана жер иштетүүгө сугат жерлерин колдонууда саламаттык сактоо тармагындагы ыйгарым укуктуу орган тарабынан бекитилген нормативдик-укуктук актыларга ылайык иш жүргүзүү керек..

25.17 Тазаланган агынды сууларды сугат үчүн колдонууда жапыз багытталган орто агымдагы жаадыруу менен сугарууда санитардык коргоо тилкеси талаа менен айылдык калктуу конуштун ортосу 1000 м ден кем эмес, ал эми магистралдык жолдордон 100 м ден кем эмес аралыкта болуш керек.

25.18 Агындыларды тазалоочу курулуштун борбордук түзүмү төмөнкүлөрдөн турат:

механикалык тазалоо жабдыгы – майдалагыч тор кум тоскучтар, тундургуч жана тундурманы иштетүүчү жабдуу;

агынды суулардын биологиялык тазалоо курулушунан – ар түрдүү айланма каналдардан чыпкалардан (жасалма шарт), чыпка талааларынан турат- (табигый шарт);

агынды суулардын тазалоого чейинки курулушунан – биологиялык көлмөлөрдүн, кум чыпкаларынын.

25.19 Децентрализациялык (жергиликтүү) системалардын канализациялык тазалоо курулуштары төмөнкүлөрдөн турат:

алдын ала агындарды иштетүүчү курулмалардан – септиктерден;

чыгымынын жана топурак шартынын көз карандылыгынан колдонуучу чыпкалануучу кудуктардын, жер алдындагы чыпкалоо талаалардын, траншейлердин, кумөтопурак чыпкаларын агынды суулардын биологиялык тазалоо курулушунан;

өлчөп берүүчү бөлгүч жабдуудан жана суу алып өтүүчү түтүктөрдөн.

25.20 Артыкчылык табигый шарттардагы агындыларды биологиялык тазалоого берилет.

25.21 Чыпкалоо талаасы ар кандай өндүрүмдүүлүктө болот жана кумдак, таш кумдак, чопо кумдак топурактан, жетиштүү аянты менен кунарсыз жердин шартында колдонулат.

25.22 Чыпкалоо талаасын жайгаштырууда аянтчаны түз, рельефтин жантыгы 0, 02% тен ашпаган жер аянтын тандоо ылайык.

25.23 Чыпкалоо талаасын суулуу жерлер менен чек аралаш жайгаштырууга жол берилбейт.

25.24 Чыпкалоо талаасын жер алдынан суу алуучу курулуштун төмөн жагына белгилүү радиус аралыгында жайгаштыруу керек, ал суу алуучу скважинадан чополуу жерлер үчүн 200м ден кем эмес, кум аралаш чополуу жерден 300 м, кумдак жерден 500 м болуу шарт.

25.25 Чыпкалоо талаасын жайгаштырууда жердин чыпкалоочу жайдан суу алуучу жайга чейинки аралыгы ошол жердин гидрогеологиялык шартына ылайык алынышы керек, суу башатын санитардык кайтаруунун экинчи алкагында жайгаштыруу керек.

25.26 Чыпкалоо талаасынын аянты м³/гектарга болгон басымдан улам алынат, топурактын сапатына, орточо жылдык температурадан жана суунун жер алдына жайгашуусуна жараша болот.

25.27 Борборлошпогон (жергиликтүү) түзүмдөр агындынын чыгымы 15м³/суткасына болгондо кумдак жана кум аралашпаган топурактар жана жер алдындагы суу, жер кыртышынан 1,5 метрден ылдый болсо жер алдындагы чыпкалоочу талаа колдонулат.

25.28 Анча чоң эмес объекттер үчүн агымдардын чыгымы 1м.куб/суткасына болсо кумдак жана кум аралаш топуракта чыпкалоочу кудуктар колдонулат. Кудуктардын негизи - жер алдындагы суулардан 1 м жогору болуш керек.

25.29 Таш – кумдуу чыпкалар жана чыпкалоочу аңчалар (траншеялар) борборлошпогон (жергиликтүү) түзүмдөр агындылардын чыгымы суткасына 15 м³га чейин болсо, суу өтүүчү начар чыпкалоочу топурак жер алдындагы суудан лотокту 1 м ылдый алып өтүү сунушталат. Чыпкалоочу шартты түзүү үчүн тыштан алып келинген орто жана чоң дандуу кумдар керектелет.

25.30 Жер алдындагы чыпкалоочу чөлкөмдүн, чыпкалоочу траншеялардын жана таш – кумдуу чыпкалар талаасында огород өсүмдүктөрүн өстүрүүгө болот. Дарак өсүмдүктөрүн бул тилкелерде өстүрүүгө болбойт.

Чыпкалоо талааларынын контуру аркылуу башка сууну сүйүүчү көчөттөрдү өстүрүү сунушталат. Дарак көчөттөрүнүн туурасы 10-20 м ге барабар алынат, айылдык калктуу конуш менен чыпкалоо талаасынын бири биринен узактыгына жараша.

25.31 Бардык жер алдындагы чыпкалоочу жабдуулар үчүн, алдын ала агындыларды септиктерден тазалап алуу керек.

25.32 Эгерде агындыларды табигый түрдө биологиялык тазалоого мүмкүнчүлүк болбосо, жасалма жол менен агындыларды биологиялык тазалоо уюштурулушу каралат.

Аларга:

толу кычкылдануучу заводдо жасалган аэротенк;
өз ордунда курулуучу же монолиттүү темирбетондон, механикалык же пневматикалык аэроациясы менен;

жеринде курулган аэротенк тунманы аэробдук жөндөөчүсү бар, айланма кычкылдантчу канал кирет.

25.33 Аэротенктин бардык типтерин ар кайсы климаттык, геологиялык жана гидрогеологиялык шарттарда колдонууга болот, алар көп аянтты талап кылбайт жана тазалоонун жогорку натыйжалуулугунун туруктуулугун камсыздайт.

25.34 Тазалоонун айланма каналы эсептик температурасы минус 25°С дан кем эмес болгон аймактарда, аэротенкти колдонуу максатка ылайык эмес болгон учурда колдонулат.

25.35 Агындыларды тазалоочу жайлардын жер аянттарынын өлчөмдөрүн табигый биологиялык тазалоодо – эсептөө аркылуу, ал эми жасалма шартта – 21 таблица боюнча алынат.

21-таблица

Тазалоочу курулуштар	Кубаттуулугу м3/сут							
	12	25	50	100	200	400	700	1400
Заводдук даярдалуудагы толу кычкылдандыруучу аэротенктер, га	0,01	0,12	0,14	0,23	0,38			
Ошол эле, жеринде курулган механикалык аэрация менен, га				0,23	0,38	0,47		
Ошол эле, пневматикалык аэрация менен, га				0,23	0,38	0,47	0,57	
Аэробдук стабилизациясы менен заводдук даярдоодогу аэротенктер, га					0,38	0,47	0,57	
Жогору жүктөлгөн терең чөмөрүлгөн пневматикалык аэрациясы менен станция, га								0,90
Айланма кычкылдандыруу каналы, га				0,25	0,43	0,56	0,58	1,4
Кум чыпкаларына кайрадан тазалагыч орнотуу, га				0,05	0,05	0,06	0,06	0,08 3

Ошол эле учурда: Участкалардын аянты берилди, га.

25.36 Көп эмес көлөмдөгү агынды сууну тазалоодо, аз габариттүү чакан жабдууларды колдонуу максатка ылайык, анан дагы жергиликтүү биологиялык тазалоо курулмалары (жер алдындагы чыпкалоо, таш – кум чыпкасы жана чыпкалоочу аңгекче).

25.37 Эгер көлмө жок убакта же биологиялык тазалоодон алыс жайгашкан болсо, тазаланган жана зыянсыздандырылган агындарды айыл чарба жерлерин сугаруу үчүн колдонуу сунушталат.

25.38 Санитардык коргоо тилкелери агынды курулмаларынан турак жайларга чейинки, коомдук жайларга жана тамак аш ишканалары үчүн аралыкты алардын келечектеги өнүгүүсүнө ылайык 22-таблицада кетирилген.

22-таблица

Курулуштардын аталышы	Санитардык коргоо тилкеси метр менен, эсептик кубаттуулукта м3/сут				
	до 1,0	1-15	15-50	50-200	200-5000
1	2	3	4	5	6
Септиктер	5	15			
Чыпкалоочу кудуктар	8	25	70	100	140
Жер алдындагы чыпкалоочу талаа Таш кумдуу чыпка жана чыпкалоочу аңгекче Тунма аянтчалары менен механикалык курулмалар жана биологиялык тазалоо			50	200	300
Ошол эле, тазалоо курулмасынын аймагындагы тунма аянтчалары жок			50	150	200
Чыпкалоо талаасы			50	200	200
Сугаруу талаасы Биологиялык көлмөлөр Айланма кычкылдануу каналы бар курулма				150	200
Толук кычкылданууга аэроциялык орнотуулар			50	50	50
Насостук станциялар			20	20	50

Ошол эле учурда: Санитардык коргоо тилкесин, турак үйлөр тазалоо курулмасына салыштырмалуу, таблицанда көрсөтүлгөндөгүдөн көбөйтөт,

бирок эки эседен көп эмес же 25% кем эмес азайтууга болот, шамал багытына оң шайкештүү болсо.

26. Санитардык тазалоо

26.1 Айылдык калктуу конуштардагы тазалоого турмуш тиричилик катуу калдыктарын жыйноо, аны ташып кетүү жана зыянсыздандыруу кирет жана саламаттык сактоо тармагындагы ыйгарым укуктуу орган тарабынан бекитилген нормативдик-укуктук актыларга талаптарына жооп бериши керек.

26.2 Катуу калдыктарды тазалоодо айкаштырылган санитардык тазалоону колдонуу максатка ылайык:

мерчемдүү - короо сайын, коомдук борборлор жана турак үйлөр үчүн;
мерчемдүү – кварталдык, жеке турак жай тилкелери үчүн.

26.3 Турмуш тиричилик калдыктарын жыйноо, аларга атайын аянт же курулуш жайы (күркөлөр) каралган таштанды чогултуучу контейнелер аркылуу жүзөгө ашырылат.

26.4 Таштанды чогулткучтардын аянтын же жерин тандоодо төмөнкү шарттар эске алынышы керек:

турак үйлөр менен коомдук имараттардын эшик жана терезелеринен эн кичине алыстоо 20 м болуш керек

тейлөө радиусунун чоңдугу 100 м ден ашык болбош керек.

чыгарып кетүү үчүн жүк ташуучу унаа жыл бою кирип чыга ала турган мүмкүнчүлүк болуу керек.

26.5 Таштанды чогултуучу аянтчанын өлчөмү орнотулган контейнерлердин санынан көз каранды жана 9 (3x3) төн 45 (4x5) м ге чейин алынат.

Алдын ала эсептөөлөр үчүн жабык таштанды чогултуучу имараттардын аянты ар бир таштанды чогултма үчүн 1,5 м² эсептик катышта кабыл алынат.

26.6 Таштанды жана катуу калдыктар айылдык калктуу конуштардын андан ары зыянсыздандырылышы үчүн атайын тилкелерге же таштанды кайра иштетүүчү заводдорго жок кылынганга ташылып кетип турууга тийиш.

26.7 Катуу турмуш тиричилик калдыктарынын ташып кетүү жыштыгы санитардык тазалоонун түзүмдөрүнө карата (сезонго, климаттык алкакка жана айылдык калктуу конуштун экономикалык акыбалына жараша) жергиликтүү аймактык санитардык-эпидемиологиялык бейпилдиги жаатындагы ыйгарым укуктуу органы менен макулдашуунун негизинде аткарылат.

Жайкы убактарда калдыктарды чыгарып кетүүнүн төмөнкүдөй мезгил жыштыгын камсыздоо керек:

жеке менчик эмес типтеги турак жайлардан, жалпы жатак жайлардан жана мектепке чейинки мекемелерден, ооруканалардан, поликлиникадан, ашканалардан – суткасына 1 жолудан кем эмес;

мектептерден, кесиптик лицейлерден, клубдардан, соода ишканаларынан, базарлардан, турмуш тиричилик комбинаттарынан - 3 суткада кеминде 1 жолу.

26.8 Тиричилик калдыктарынын жыйноо өлчөмдөрү 23-таблицада берилген.

23-таблица

Тиричилик калдыктары	Бир жылга бир адам үчүн бөлүктүк өлчөм	
	кг	л
Катуу калдыктар:		
суу түгүктөрү менен камсыз болгон турак жайлардан		
канализация, борбордук жылуулук түзүмү жана газ менен башка имараттардан	190-225 300-450	900-1000 1300-1500
Коомдук имараттар менен бирге айылдык калктуу конуштар боюнча жалпы саны	280-300	1400-1500 2000-3500 8-20
Канализациясы жоктор үчүн суюк зат	-	
1 м ² көчөнүн үстүндөгү шыпырынды	5-15	

Мында төмөнкүдөй: Күрөң көмүр колдонгондо катуу калдыктардын санын 50% көбөйт.

26.9 Калдыктарды зыянсыздандыруу үчүн тилкелерди тандоодо Мамлекеттик санитардык көзөмөл органдарына жергиликтүү бөлүмдөрү менен макулдашуу керек. Санитардык коргоо тилкелеринин аянттары жана ченемдери 24-таблицада келтирилген.

24-таблица

Калдыктарды жана калдыктарды зыянсыздандыруу тилкелеринин түрлөрү	Тилкелердин аянттары 1000 т таштанды үчүн жыл ичинде, га	Санитардык коргонуу тилкесинин өлчөмдөрү, м
Жаңы компост кампалары	0,04	500
Калдыктар, полигондор	0,02-0,05	500
Компестер талаалары	1-2	500
Ассеназация талаасы Көзөмөлдөгү талапка шайкеш эмес таштанды жайлары	2-4	1000 1000

Ошол эле учурда:

Участкага катуу кыртыш менен төшөлгөн подъездер уюштурулушу зарыл.

Зыянсыздандыруу аянтынын айланасына туурасы 5 м ден кем эмес бак жана бадал көчөттөрү отургузулат. Жыйналган катуу калдыктар дайыма обочолонтуу катмары менен жабылып турулушу керек.

26.10 Таштандыны жана калдыктарды ташып кетүү атайын багытта жасалган автоунаалар менен аткарылып турат:

таштанды ташуучу унаа –3,5 миң тургунга бирөө;

ассенизатордук машине –3,5 миң тургунга бирөө.

26.11 Атайы автоунааларды тейлөөгө коммуналдык складдык аймактарда жай каралган (коммун чарбанын базасы). Бир унаага 80 м² ылайык эсептеги аянтка уюштурулат.

27. Жылуулук менен камсыздоо

27.1 Айылдык калктуу конуштарды жылуулук менен камсыздоо от казандарынан борборлошкон же жекече болушат. Ал өзүнө жылуулукту жана ысык сууну камтыйт.

27.2 Коомдук жайларды жана секциялык турак жайларды жылуулук менен жабдуу борбордук болуп каралат. Жеке менчик турак жайларды жылуулук менен камсыздоо үчүн жеке жылытуу түзүмдөрү борборлошкон кварталдык жылытуу системасы (жылытуучу, жылытуучу – кайнатуучу мештер жергиликтүү отундар менен иштей турган, же болбосо бир же көп түзүмдөгү жылуулук генераторлору, аз метрдүү жана кичине метрдүү от казандар) эң эле үнөмдүү.

27.3 Отундун түрү жылуулук камсыздоочу түзүмдөрүн кабыл алуу маселеси боюнча чечиминде жергиликтүү отун ресурсунун бардыгына карата аныкталат.

27.4 Айылдык жамаатты борборлоштурулган жылуулук менен жабдууну долбоорлоодо ар кандай ведомстволорго жана ишканаларга таандык болгон айыл аймагынан тышкары иштеп жаткан же пландаштырылып жаткан булактарды пайдалануунун мүмкүнчүлүгүн жана максатка ылайыктуулугун эске алуу зарыл. Турак жай жана өнөр жай зоналарын биргелешип же өзүнчө жылуулук менен камсыздоо маселеси калктуу конуштун башкы планынын жана айылдык калктуу конушту пландаштыруу жана өнүктүрүү долбоорлорунун авторлору менен макулдашуу боюнча техникалык-экономикалык эсептөөлөрдүн негизинде чечилет.

27.5 Турак жана коомдук имараттардын өнөр жай же айыл чарба өндүрүшүнүн жылуулугуна, желдетүүгө, аба алмаштырууга кеткен жылуулуктун көлөмү, ошондой эле борборлоштурулган ысык суу жабдылышы колдонуудагы ченемдик документтердин талабына ылайык алынат.

27.6 От казандары туруучу аянтчаны тандоодо төмөнкүдөй талаптарды жетекчиликке алыш керек:

аянтча жылуулук басым күчтөрүнүн борборунда жайгашыш керек, кийинки кезектеги курулуштарга болуучу басым күчтөрүн эске алуу менен;

аянтча максималдуу электр жана суу менен жабдылышына жакын жайгашышы керек;

өрт казандарын орнотууда турак жай бөлүгүнө карата шамалдын басымдуу багыттары эске алыныш керек;

аянтча ыңгайлуу кирип – чыгуулар менен камсыздалышы керек;

27.7 Турак жай өндүрүш тилкесин камсыздоочу от казанда (өндүрүш – жылуулук от казандары) бир комплекске гараждар, кир жуучу ишкана жана башка ишканалар менен бириге алат.

27.8 От казандар имаратын башка имараттар менен калкалап калуу негизги өндүрүштүн технологиялык өзгөчөлүктөрү турган убакта, санитардык гигиеналык өрткө каршы талаптар аткарылганда жана тилкени мерчемдөө талапка шай келген убакта уруксат берилет.

27.9 Коммуналдык тиричилик ишканаларына белгиленген от казандарды долбоорлодо, ал ишканаларга жанаша же сактап долборлоо сунуш кылынат. Дарылоо мекемелеринин корпусуна от казан имараттарын такай жайгаштырууга болбойт.

27.10 Жер аянтынын ченемдерин аныктоодо 25-таблицаны колдонуу керек.

25-таблица

От казандарынын жылуулук өндүрүү көлөмү Гкал/саат (мВт)	Жер тилкелеринин өлчөмү, га иштөөчү от казандар үчүн	
	таш көмүр отунунда	газ-мазут отунунда
5 ден 10го чейин (6 дан 12 чейин)	0,7	0,7
10 дон ашык 50 гө чейин (12 ден ашык 58 ге чейин)	1,5	1,2

27.11 От казандарынын имаратынын санитардык коргоо тилкеси ал чыгымдалган отундун түрүнө, анын күлдүүлүгүнө, түтүн түтүктөрү аркылуу чыккан газдар 85-90% болсо, тилкенин туурасы 15 м кем болбош керек.

27.12 Шлак калдыктары жараксыз же аз жараксыз башка багыттарга болгон жер тилкелерине калктуу аймактын сыртына жайгаштыруу керек, бирок от казаны имаратынын аянтчасына мүмкүн болушунча жакындатуу менен.

27.13 Күлдү жана шлактарды көлмөлөргө төгүүгө тыюу салынат. Көлмөлөргө суу ташкыны, нөшөр аркылуу алып чыгуусуна бөгөт коюу чаралары каралышы керек.

28. Газ менен камсыздоо

28.1 Айылдык калктуу конуштарды газ менен жабдуу төмөнкүчө аткарылат: – тиешелүү газ кубурларынан табигый газ менен алынат, суюлтулган газ менен имараттын тобу үчүн жер алдындагы газ сыйымдуулуктарынан;

борборлошкон эмес – жекече газ балон орнотмо аркылуу.

28.2 Чоң жана ири шаарлардын тилкесине көз каранды болгон айылдык калктуу конуштар шаар тибиндеги айылдарга жакын жайгашса, газ менен жабдуу маселеси шаарлар менен шаарчаларды газ менен жабдуу маселелери менен биргеликте чечилиши керек.

28.3 Айылдык калктуу конуштарды газ менен жабдууда чарбалык-тиричилик, коммуналдык керектөөлөр турак жана коомдук жайлар үчүн, жана дагы айыл чарба өндүрүшүндөгү технологиялык керектөөлөр үчүн да эске алынышы керек.

28.4 Бир жылдык газ эсептик чыгымы ар бир керектөөчүгө чарбалык - тиричилик жана коммуналдык керектөөлөр жана да айыл чарба өндүрүшүнүн технологиялары үчүн аныкталат.

28.5 Бир жылдык газ үчүн эсептик чыгым чарбалык тиричилик жана коммуналдык керектөөгө турак жана коомдук жайларда (коомдук тамактануу ишканалары, мончолор, кир жуучу ж.б. жайлар) үчүн ирелештирилген көрсөткүчтөр 26-таблицада келтирилгендей белгиленет.

26-таблица

Керектөөчүлөр	Эсептөө бирдиги	Газ чыгашасынын ченеми, м.куб	
		табигый	суюлтулган
Турак жай имараттары	1 адамга жылына	165	98
Тамак жасоого жана ысык сууга колдонуу (газсыз суу ысыткычы жок)	1 отуруучу орунга, жыл ичинде (при оборачиваемости - 3)	200	110
Тамак жасоого жана суу ысытууга, газдык суу ысытууга		168	76
Коомдук тамактануучу жайлар		60	195
Мончолор (ваннасы жок) (ваннасы бар болсо)		345	260

26-таблицанын уландысы

Керектөөчүлөр	Эсептөө бирдиги	Газ чыгашасынын ченеми, м.куб	
		табигый	суюлтулган
Ооруканалар	1 жатак орунга	183	98
Поликлиника, врачтык амбулаториялар	1 каттамга	85	52

28.6 Өзүнчө турган газ бөлүштүрүүчү пункт (ГБП) сейил бактарда, гүлбактарда, турак жай кварталынын ичинде, айыл чарба өндүрүштүк түзүмдөрүнүн аймактарында жана коммуналдык мекемелерде 27-таблицада көрсөтүлгөндөй аралыкта жайгаштырылат.

27-таблица

Газ жөндөөчү пункттун кире беришиндеги газ басымы кг/см ² .	Газ бөлүштүрүүчү пункттан аралык кем эмес метрге чейин:			
	имараттардан жана курулмалардан	темир жолдор-го (жакынкы линияга чейин)	автоунаа жолуна	абадагы электр өткөргүч линиясына
6 га чейин	10	10	5	Мамынын бийиктигинен кеминде 1,5
6 дан ашык 12 ге чейин	15	15	8	Мамынын бийиктигинен 1,5 тен кем эмес

28.7 Тармактык газ түйүндөрү болгон убакта, борборлошкон газ жабдуучу болуп атайын автоунаалар менен ташылып келинген турак жана коомдук жайларга суюлтулган газдын чогултулган сыйымдуулуктары кызмат кылат.

28.8 Чогултулган сыйымдуулук орнотмолор жер алдындагы жана жер үстүндөгү болушат. Сырттагы сууктун абадагы көрсөткүчү минус 20 градустан ылдый болсо, жер алдындагы гана колдонулат. 2,5 жана 4,94 м³ көлөмдөгү сыйымдылуулуктар колдонулат.

28.9 Сыйымдуулук орнотмолорун жайгаштырууда көп жүк жүктөөчү суюлтулган газы бар чоң автоунаалар үчүн ыңгайлуу кирип-чыгуулары бар аянтчалар каралат.

28.10 Группалашкан сыйымдуулук орнотмолору менен турак жай жана коомдук ар түрдүү багыттагы имараттар менен курулмалар үчүн аралык 28 - таблицада келтирилген.

28-таблица

Отко чыдамдуулук даражасынан карандылыгынан сырткары имараттар жана курулмалар көз	м3 жалпы көлөмдөгү, сыйымдуулуктардын аралыктары, м					
	жер үстүндөгү сыйымдуулуктан			жер алдындагы сыйымдуулуктан		
	5 ке чейин	10 го чейин	10 дон 20 га чейин	10 го чейин	10 дон 20 га чейин	20 дан 50 гө чейин
1	2	3	4	5	6	7
Маданий-тиричилик тейлөө мекемеси	40	-	-	15	20	30
дубалдардагы оюгу менен	15	-	-	10	15	20
дубалдардагы оюгу жок	20	-	-	8	10	15
Өндүрүштүк аймакта жайгашкан имараттар	15	20	25	8	10	15

28.11 Газбаллондук орнотмолорду жайгаштыруу курулуштун ичине жана сыртына да мүмкүн. Баллондорду эки кабаттан ашык имараттардын ичине жайгаштырууга жол берилбейт.

29. Электр менен жабдуу жана сырткы жарык

29.1 Айылдык калктуу конушту электр менен жабдуу аймактык энергетикалык түзүмдөрдөн алынат.

29.2 Электрэнергиясынын керектөөчү кубаттуулугун аныктоодо буларды аныкташ керек:

өндүрүштүк керектөөлөр үчүн – буга окшош ишканалардын ирилештирилген көрсөткүч долбоорун;

чарбалык-тиричилик жана коммуналдык керектөөлөр үчүн – ирилештирилген көрсөткүчтөр 29-таблицада келтирилген.

29-таблица

Турак жана коомдук жайларды ыңгайлаштыруу даражасы	Электр керектөөнүн көрсөткүчү кВт.саат/жыл 1 кишиге		Колдонулган максимум электр басымынын бир жылдык саатынын саны	
	биринчи кезекте	эсептик мөөнөттө	биринчи кезекте	эсептик мөөнөттө
Стационардык электр плиталары менен жабдылбаган имараттар	500	100	260	3400
Стационардык электр плиталары менен жабдылбаган имараттар	800	400	3000	3800

29.3 Трансформатордук орундарды обочолонтуп орнотуу керек. Трансформатордук орунду турак жай эмес имараттарга кошо орнотуу курулуш жана техникалык шарттарды эске алуу менен уруксат берилет. Жабдык бөлүштүрүүчү түзүмдөн кеткен аралык 30-таблицада келтирилгенден кем болбош керек.

30-таблица

Коңшу имараттын же курулманын чыдамдуулук даражасы	Трансформатордук орундан имаратка чейинки аралык, м
I и II	7
III	9
IV и V	10

Ошону менен бирге: Турак жана коомдук жайдан трансформатордук орунга чейинки аралык экиден ашпаган, кубаттуулугу 1000 кВт тан ашпаган трансформаторлор үчүн ченемделбейт.

29.4 Айылдык калктуу конуштарды жарыктандыруучу кечки жана күндүзгү убактарда жарыкты көркөмдөөсүнүн бирдиктүү комплекси катарында долбоорлойт. Калк жашоочу жана эс алуучу жайларды, абдан белгилүү жайларды, коомдук борборлорду, жашыл көчөттөрдү өзгөчө жарык кылуу сунушталат.

29.5 Биринчи кезекте жарык менен транзиттик жолдор, коомдук борборлордун чөлкөмдөрүнө келчү көчөлөр, унаа түйүндөрү, көпүрөлөр, темир жол өтмөктөрү, жол өтмөктөрү камсыз болушу керек.

29.6 Айылдык калктуу конуштарда көчөлөрдү жана өтмөктөрдү жарыктандырууда бир жактуу жарык бергич шамдары жайгаштырылат, же бульварлар уюштурулса, эки жактуу жарык берүүчү шамдарга долбоорлоого тапшырма боюнча жол берилет.

30. Телефондоштуруу жана радиолоштуруу

30.1 Айыл жеринде төмөнкүдөй байланыш түйүндөрү түзүлөт: жалпы колдонуудагы – телефон байланышы, факсимил байланышы, телерадиоберүү программаларын жеткирүү үчүн мобилдик байланыштар; ички өндүрүштүк – айыл чарба ишканаларынын технологиялык мүнөздөгү маалыматты берүү, диспетчердик байланыш.

30.2 Айылдык калктуу конуштар киши саны 200 жашоочудан өйдө телефондоштурулат.

30.3 Радиотаркатуучу станциялар түйүнү аба аркылуу же кабелдик болуп долбоорлонот. Радиоберүүчү чубалгыларды төмөнкү вольттуу электр каршылыгы бар – 380 В электр мамыларына илсе болот.

31. Инженердик түйүндөр

31.1 Айылдык калктуу конуштарда инженердик түйүндөр эсептик мезгилинин өнүгүүсүн эске алуу менен, комплекстүү түйүн катары, баардык жер үстүндөгү жана жер астындагы коммуникациялардын келечектеги өнүгүүсүнө ылайык долбоорлоо керек. Инженердик түйүндөрдү жолдун туура профилдерине орун калтыруу менен, көчөлөрдү жана жолдорду бойлото жайгаштыруу керек:

курулуштар менен кызыл сызыктын ортосундагы тилкеде – кабелдик түйүндөр, сигнализация жана диспетчердик байланыш; тротуарларда – жылуулук түйүндөрү; бөлүүчү тилкеде – суу өткөргүчтөр, газ өткөргүчтөрү жана чарбалык-тиричилик агындылары.

31.2 Жер алдындагы түйүндөрдү жайгаштыруу имараттарга салыштырмалуу, жашыл көчөттөрдү сугарууда имараттын пайдубалын жууп кетүү коркунучунан алыс болуш керек, жана да түйүндөрдү жөндөө учурунда унааларга тоскоол кылбагыдай жайгаштырылыш керек .

31.3 Жер алдындагы инженердик түйүндөр менен имараттарга, курулмаларга жана жашыл көчөттөргө чейинки аралык 32–таблицада келтирилген.

32-таблица

Жер алдындагы инженердик түйүндөрдүн аталышы	Жер алдындагы инженердик түйүндөрдөн горизонталы боюнча аралык, м					
	имараттын жана курулманын пайдубалына чейин (анын ичинде өтмөктөр менен тоннелдер)	көчөнүн жолдун четки каптал ташына чейин	көчөнүн жолдун эң четки таманына чейин	электр кубатын алып өтүүчү мамылардын пайдубалына чейин	1кВт ка жана тышкы жарыкка чейин	1кВт тан ашык 35кВт ка чейин
1	2	3	4	5	6	7
Суу кубурлары жана басымдагы агындылар	5	2	1	1	2	1,5
Өзү агуучу агындылар (турмуш тиричилик жана жамгырдын)	3	1,5	1	1	2	3
Дренаждар	3	1,5	1	1	2	1
Жылуулук кубурлары	2	1,5	1	1	2	1,5

32-таблицанын уландысы

Жер алдындагы инженердик түйүндөрдүн аталышы	Жер алдындагы инженердик түйүндөрдөн горизонталы боюнча аралык, м					
	имараттын жана курулманын пайдубалына чейин (анын ичинде өтмөктөр менен тоннелдер)	көчөнүн жолдун четки каптал ташына чейин	көчөнүн жолдун эң четки таманына чейин	электр кубатын алып өтүүчү мамылардын пайдубалына чейин	1кВт ка жана тышкы жарыкка чейин	1кВт тан ашык 35кВт ка чейин
1	2	3	4	5	6	7
Газ кубурлары: төмөнкү басымдагы (0,5кгс/см ³ га чейин)	2	1,5	1	1	5	1
орточо басымдагы (0,05 тен 3кгс/см ³ га чейин)	4	1,5	1	1	5	1
жогорку басымдагы (3 төн жогору 6кгс/см ³ га чейин)	7	2,5	1	1	5	1
Жогорку басымдагы (6 дан 12 кгм/см ³ га чейин)	10	2,5	2	1	5	1

32-таблицанын аягы

Жер алдындагы инженердик түйүндөрдүн аталышы	Жер алдындагы инженердик түйүндөрдөн горизонталы боюнча аралык, м					
	имараттын жана курулманын пайдубалына чейин (анын ичинде өтмөктөр менен тоннелдер)	көчөнүн же жолдун четки каптал ташына чейин	көчөнүн же жолдун эң четки таманына чейин	электр кубатын алып өтүүчү мамылардын пайдубалына чейин	1 кВт ка жана тышкы жарыкка чейин	1 кВт тан ашык 35 кВт ка чейин
1	2	3	4	5	6	7
Күч кабелдери	0,6	1,5	1	0,5	5	0,5
Байланыш кабелдери	0,6	1,5	1	Эскертүү Ү боюнча	5	0,5

Эскертүү: Күч кабелдеринин аралыгына гана тийиштүү.

Ошону менен бирге: Түйүндү имараттын жана курулманын пайдубалынан ылдыйыраак 0,4 м аралыкта жайгаштырганда таблицада көрсөтүлгөнгө караганда көбөйтсө болот, ар кандай тапуракка, жантикка жараша колдонуудагы ченемдик документтердин талаптарына ылайык, ишти жүргүзүү жана кабыл алуу учурунда, жана да суу кубурларын, агындыларды, жылуулук түйүндөрүн долбоорлоодо.

31.4 Сугат аймактарында, чөгүүсү бар кыртышта жер алдындагы инженердик түйүн менен сугат каналына чейинки аралыкты мындан аз эмес ченемде кабыл алабыз.

1 м – газ кубурларынан төмөнкү же ортоңку басымдагы, ошондой эле суу кубурларынан, агындылардан, күйүүчү суюктуктун кубурларынан;

2 м – жогорку басымдагы газ кубурларынан 6 кгс/см.кубга чейинки, жылуулук кубурларынан, чарбалык тиричилик жана жамгыр агындыларынан;

1,5 м – электрдик күч кабелдеринен жана байланыш кабелдеринен.

Суу каналдарынан имараттар менен курулуштун пайдубалына чейинки аралыкты 5 м деп алат.

31.5 Аларды параллель жайгаштыруудагы кошуна инженердик түзүмдөрүнүн горизонталь боюнча эң кичине аралыгы 33-таблица боюнча алынат.

33-таблица

Жер алдындагы инженердик түйүндөрдүн аталышы	Горизонталь боюнча жер алдындагы инженердик түйүндөрдөн,										
	суу кубурлары	агынды кубурлары	дренаждар	жылуулук кубурлары		газ кубурлары				35кВт ка чейинки күч кабелдери	байланыш кабелдери
				тышкы каналы бар убакта	канал жок жаткырууда	төмөнкү басымда	0,05 кгс/см2 ден жогорку басымда	жогорку басымда	3төн жогору бкг/с/м2 чейин		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Суу кубуру	0,7-1,5	см. прим.1	1,5	1,5	1,5	1	1	1,5	2	1	0,5
Агынды (тиричил ик)	см.п рим	0,4	0,4	1	3	1	1,5	2	5	0,5	0,5
Дренаждык жана жамгыр агындысы	1,5	0,4	0,4	1	3	1	1,5	2	5	0,5	0,5
Жылуулук кубурлары											

33-таблицанын уландысы

Жер алдындагы инженердик түйүндөрдүн аталышы	Горизанталь боюнча жер алдындагы инженердик түйүндөрдөн,										
	суу кубурлары	агындары кубурлары	дренаждар	жылуулук кубурлары		газ кубурлары				35кВт ка чейинки күч кабелдери	байланыш кабелдери
				тышкы каналы бар убакта	канал жок жаткырууда	төмөнкү басымда	0,05 кгс/см ² ден жогору басымда	жогорку басымда	3төн жогору бкг/с/м ² чейин		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
каналдардын сырткы бетинен жаткырууда	1,5	1	1	-	-	2	2	2	4	см.прим2	0,5
каналы жок жаткырууда	1,5	3	2	-	-	2	2	2	4	2	1
Газ кубурлары:											
а) төмөнкү басымдагы (0,05кгм/см ² га чейин)	1	1	1	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1

33-таблицанын уландысы

Жер алдындагы инженердик түйүндөрдүн аталышы	Горизанталь боюнча жер алдындагы инженердик түйүндөрдөн,										
	суу кубурлары	агындары кубурлары	дренаждар	жылуулук кубурлары		газ кубурлары				35кВт ка чейинки күч кабелдери	байланыш кабелдери
				тышкы каналы бар убакта	канал жок жаткырууда	төмөнкү басымда	0,05 кгс/см2 ден жогору орто басымда	жогорку басымда	3төн жогору бкг/с/см2 чейин		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
б) орточо басымдагы (0,05тен жогору 3кгс/см2га чейин)	1	1,5	1,5	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
в) жогорку басымдагы (3төн бкгс/см2га чейин)	1,5	2	2	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
г) жогорку басымдагы (6 дан 12 нгс/см2га чейин)	2	5	5	4	4	0,5	0,5	0,5	0,5	2	2

33-таблицанын аягы

Жер алдындагы инженердик түйүндөрдүн аталышы	Горизанталь боюнча жер алдындагы инженердик түйүндөрдөн,										
	суу кубурлары	агынд кубурлары	дренаждар	жылуулук кубурлары		газ кубурлары				35кВт ка чейинки күч кабелдери	байланыш кабелдери
				тышкы каналы бар убакта	канал жок жаткырууда	төмөнкү басымда	0,05 кгс/см2 ден жогору басымда	жогорку басымда	3төн жогору бкг/с/м2 чейин		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
35 кВт ка чейин күч кабелдери	1	1	1	2	2	1	1	1	2	0,1-0,5	0,5
Байланыш кабелдери	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	1	1	0,5	-

Ошону менен бирге:

1. Параллель кеткен жаткырууда чарбалык ичүүчү суу кубурлары жана агынды кубурларынын арасы 1,5 м. ден кем болбош керек, суу кубурларынын түтүгүнүн диаметри 200 мм болсо, жана 3 м ден эгер суу кубурларынын түтүгүнүн диаметри 200 мм ден жогору болсо, жылуулук кубурлары менен электр кабелдеринин ортосундагы аралыкты эсептик көрсөткүч аркылуу алабыз, кыртыштын кошумча жылуусу жыл бою 10 градустан ашпаса – 10 кВ кабелдер үчүн жана 5°С жылуу болсо 10 кВ тан ашкан кабелдер үчүн .

2. Бир убакта параллелдик эки жана андан ашык газ кубурларын жаткырууда бир аңгекте эң кичине аралык, алардын арасында кубур

диаметри 300мм ге чейин болсо – 0,4 м. ден кем эмес, 300 мм ден ашык болгон кубурлар үчүн – 0,5 м ден кем эмес болуш керек.

32. Тарых, жаратылыш, маданият эстеликтерин колдонуу жана кайтаруу

32.1 Тарыхый жана маданий эстеликтерди коргоо боюнча шааркуруу талаптары коргоо чөйрөсүндө адистештирилген илимий-долбоордук уюмдар аркылуу иштелип чыккан коргоо зонасына ылайык жүргүзүлүшү керек. Тарыхый-маданий мурастар объектилеринин бардык түрү калктуу конуштардын Башкы панында жана картографиялык материалдарында белгиленет. Калктуу конуштун тарыхый-маданий мурастар объектилерин коргоо зонасынын долбоорлору 1999-жылдын 26-июлундагы № 91 “Тарыхый-маданий мурастарды коргоо жана пайдалануу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын негизинде иштелип чыгат.

32.2 Бардык археологиялык, архитектуралык, маданий, жаратылыш тарыхый эстеликтеринде мамлекеттик органдары менен макулдашылган колдонуу өлчөмү жана режими коргоо зоналарынын долбоору менен аныкталган коргоо зонасы болушу керек.

32.3 Долборлоо жүрүшүндө жергиликтүү эстеликтерди коргоочу уюмдардын белгиленген тартипте макулдашуусу менен бекитүүгө көрсөтүлө турган кошумча эстеликтерди коргоого тийиш болгон эстеликтердин тизмеси кийирилет.

32.4 Турак жай курулуштарды ландшафттын көркөмдүүлүк көлмөлөргө багыттоо керек, аларды сактоо менен бирге, жаратылыш, тарых, маданият жана архитектура эстеликтерин көбүрөөк колдонуу максатка ылайык.

33 Айлана-чөйрөнү жана жаратылыш эстеликтерин коргоо

33.1 Айлана-чөйрөнү коргоо жер ресурстарын, аба бассейнин, суу сактагычтарды, сууларды, жер астындагы суу запастарын, топуракты жана жашыл өсүмдүктөрдү коргоо боюнча чараларды камтыйт.

33.2 Жаратылышты коргоонун комплекстүү иш чаралары райондук мерчемдөөнүн долбооруна негизденет. Жаратылышты коргоо иш чаралары үч багытта жүргүзүлөт:

технология иш-чаралары – прогрессивдик технологияларды киргизүү;

шааркуруу маданияты – так функциялык тилкелөө, унаа магистралдарын дифференциялаштыруу, ызы – чууга каршы түзүмдөрдү түзүү, жашылдандыруу жана кургатуу, калдыктарды алып чыгып кетүү, зыянсыздандыруу;

санитардык эпидемиологиялык иш-чаралар - калдыктар курумунун түрүн аны тазалоодо аныктоо, атмосферага, жер кыртышына ташталган

калдыктарды тазалоону аныктоо, керектүү санитардык коргоонун тилкесин түзүү.

33.3 Жер тилкелерин коргоо иш чаралары негизделген чөлкөмдү жана аянтчаларды өнөр жайлык, өндүрүштүк, граждандык турак жай курулуштарын чарбалык колдонууга багытташ керек. Ишкана жана айыл чарба өндүрүш объектилерин жайгаштыруу үчүн зарыл болгон аймактардын аянтын аныктоодо техникалык – экономикалык негиздемеге таяныш керек.

33.4 Аба бассейнинин коргоо чараларын иштеп чыгууда, абага зыян нерселерди чыгарып салуунун көлөмдөрүн азайтуунун жаңы жеткиликтүү технологиялар аркылуу жана жаратылышты ченемдерди жана эрежелерди колдонуу менен, санитардык –гигиеналык ажырымды башат менен чыгаруунун жана турак жай чөлкөмдөрүнө чейинки аралык 1Тиркемеде келтирилген көрсөткүчтөргө жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 11-апрелиндеги №201 токтому менен бекитилген “Санитардык-коргоо зоналары жана ишканаларды, курулмаларды жана башка объекттерди санитардык классификациялоо” санитардык-эпидемиологиялык эрежелери жана ченемдерине ылайык.

33.5 Айыл чарба ишканаларын көлмөлөр жээгинде жайгаштырууда алар менен өзүнчө байланыш болбогон болсо, жээк бойлой кеткен тилкенин туурасы 30 метрден кем болбоого тийиш.

33.6 Көлмөлөр менен жана суу өтмөктөрү үчүн суу коргоочу түзүлүштү жана суу жөндөөчү тилкени 1995-жылдын 7-июлундагы № 271 Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен бекитилген “Кыргыз республикасындагы суу объектилеринин жана суу коргоочу тилкенин Жобосуна” ылайык жээктен туурасы мындан кем болбогондой кароо керек, метр менен :

суу сактагычтар үчүн – 500

кичи өзөндөр үчүн, узундугу, км:

50 км ге чейин – 100 м;

50 дөн 100 км ге чейин – 200 м;

100дөн 200 км ге чейин – 300 м.

33.7 Токойлуу массивдерди калыбына келтирүүдө токойлуу жана жээктик шалбааны жайгаштырууда ландшафтка жасалган экологиялык ылайык болуучу басым ченеми 34–таблицада келтирилген.

34-таблица

Жашыл көчөттөрдүн категориялары	Басым, киши – га		
	жайкы	кышкы	жыл бою
1	2	3	4
токойлор, анын ичинде:	2	3	2,5
күңүрт ийне жалбырактуулар	2,5	3,5	3

34-таблицанын уландысы

Жашыл көчөттөрдүн категориялары	Басым, киши – га		
	жайкы	кышкы	жыл бою
1	2	3	4
ачык ийне жалбырактуулар	4	5	4,5
майда жалбырактуу жазы жалбырактуу	7	9	8
аралаш ийне жалбырактуу	5	5	4,5
токой шалбаасы	20	28	24
жээк шалбаасы	22,5	30	26

Ошондон улам: бөксө тоолуу аймакта (жантыктык 3-9 градус) басым 20%, ал эми жантык 10-30 градус болсо – 50% га кичирейет.

33.8 Коруктардын кайтаруу тилкелерин, кайтаруучу ландшафты ар кайсы ишканалардын категориялары, унаа магистралында жана калк жашоочу орундарда 35-таблицага ылайык сакталышы керек.

35-таблица

Объекттер	Кайтарууга алынган объекттердин чек араларынан алыстыгы, км				
	ар кандай санитардык коркунуч класстарындагы өнөр жай ишканаларынын чек араларына чейин			транспорттук магистралга чейин	курулуш чек арасына чейин
	I	II	III-IV		
1	2	3	4	5	6
Коруктар жана улуттук парктар	10-30	5-10	1-3	1	0,3
Корукчалар, жаратылыш жана санитардык-курорттук зоналар	5-10	1-3	0,5-1	0,2	0,2
Калктын массалык эс алуу чөлкөмдөрү	5-10	0,5-2	0,2-0,5	0,2	0,2
Корголуучу ландшафттар жана айрым жаратылыш объектилери	3-5	0,5-1	0,2-0,6	0,1	0,1

Ошону менен бирге: биринчи цифралар эң кичинекей алыстоону көрсөтүп турат өнөр жай ишканаларын кайтаруучу объектилерден (өнөр жай ишканаларын шамалдуу жак менен төмөнкү агым менен). Экинчи цифра – керектүү тилкенин туурасы жагымсыз жактан ишкана жайгаштырылса (жогорку агым боюнча, шамалдаган жактан).

33.9 Чарбанын аймагынан жогорку чыңалуудагы аба чубалгылары өтө турган болсо, атайын кайтаруу тилкесин 36-таблицадагыдай түзүш керек.

36 –таблица

Кубаттуулугу, кВ	Тилкенин туурасы линиянын огуна эки жакка, м	
	калктуу конуштардан сырткары	калктуу конуштардын чегинде
1150 жана андан жогору	300	–
500	150	36
220	55	18
110	20	14
35	15	9
22 жана андан төмөн	10	7

34 Ызы – чууга каршы иш чаралар

34.1 Ызы-чуунун негизги булагы болуп темир жолдор жана унаа магистралдары, өнөр жай ишканалары, айыл чарба ишканаларынын атайын объектилери: гараждар, тактай тилүүчү ишканалар, ондоп түзөөчү унаа корлору, сордургуч станциялары ж.б. эсептелет.

34.2 Ызы- чуудан коргоочу каражаттарды тандоодо, зарылдыгын жана максатка ылайыктуулугун аныктоодо ызы-чуунун деңгээлинин эсептик негиздерине, айылдык калктуу конуштардын чөлкөмүндө керектүү ченемдик деңгээлге чейин кароо керек.

34.3 Чөлкөмдөрдүн ар кайсы белгиленген жерлериндеги ызы-чуунун деңгээли 37 – таблицада көрсөтүлгөн көрсөткүчтөрдөн ашпоосу керек.

37-таблица

Аймактардын түрлөрү	Уруксат берилген ызы-чуунун деңгээли, дБа	
	түн	күн
Калктуу конуштардын селитебдүү аймактары	45	60

37-таблицанын уландысы

Аймактардын түрлөрү	Уруксат берилген ызы-чуунун деңгээли, дБа	
	түн	күн
Массалык эс алуу чөлкөмдөрү	35	50
Коруктардын жана корукчалардын аймактары	30	35

34.4 Ызы-чуунун деңгээлин азайтууда, аларды рационалдуу жол менен жайгаштырып жетишүүгө болот, өнөр жай, кампа объектилерин жана айыл чарба (фермердик) ишканаларынын өндүрүшүн айылдык калктуу конушка жана жалпы эс алуучу жайга карата транспорттук коммуникацияларды рационалдуу трассировкалоо жана ызы-чуудан коргонуучу жашыл көчөттөрдү отургузуунун ар кандай түрлөрүн жана көчөттөрдүн тектерин колдонуп. Темир жол жана унаа магистралдары калктуу орундарды кесип өтсө, жолдон турак жайга чейинки аралыкка ызы-чуудан коргонуу тилкелеринин параметрлери орнотулат. Атайын акустикалык эсеп боюнча колдонуудагы ченемдик документтердин талаптарына ылайык белгиленет.

34.5 Унаа ызы-чуусун, чаңдоону, газдалууну азайтуу үчүн көчөлөрдү жана жолдорду долбоорлоодо айылдык калктуу конуштарда төмөнкүлөрдү аткаруу керек:

жантыкты азайтуу – эмне дегенде, ар бир 2% жантык ызы чууну 1-1,5 дБага көбөйтөт;

көчөлөрдү, жолдорду курулуштарга карата жайгаштырууда жылдык шамал багыттарынын бул чөлкөмдөгү басымдуулугун эске алыш керек, басым кылынган шамал багыттары ызы чууну, булганууларды турак жана коомдук жайлардан алып чыгып кеткидей деңгээлде;

ажырым тилкелерди караштыруу – ызы чууну арылтууга жашыл көчөттөрдү тигүү менен, алардын туурасы 10-25 м. Коргоо тилкесинин туурасы 25-30м ден кем болсо жакшы натыйжа бербесин эске алуу менен, ызы чууну кыскартуунун бирден бир жолу – аралыкты ызы чуу башатынан алыстатуу, жана дагы унаа жолдорун турак жайлардан сыртта алып өтүү(табигый дөбөчөлөрдөн, жарлардан) же жасалма тоскоолдуктар рельефтеринен же жол жанындагы атайын тосмолордун арты менен алып өтүү.

34.6 Унаа жолдорунан ызы-чуудан коргонуу тилкелеринин ызы-чууну азайтуу боюнча өлчөмдөрү 38 – таблицада келтирилген.

38-таблица

Жашыл өсүмдүктөр тилкеси	Тилкенин жазылыгы	Ызы-чуунун деңгээлин төмөндөтүү, дБа
Тилке ичинде шахмат тартибинде бир катарлуу отургузулган дарактар	10-15	4-5
Ошондой эле	16-20	5-8
Дарактардын арасы 3-5м болгон эки катар	21-25	8-10
Ошондой эле	26-30	10-12

Ошол эле учурда. Дарактардын бийиктигин 5 м ден кем эмес алуу керек.

34.7 Радиотехникалык объектерди (радиостанциялар, радиотелевизиондук берүүчү жана радиолокация станциялары) өндүрүштүк генераторлорду, жогорку чыңалуудагы аба электр чубалгыларын жана электр магниттик энергия бөлүп чыгаруучу башка объекттерди жайгаштырууда тиешелүү колдонуудагы Санитардык ченемдер жана эрежелер жетекчиликке алынуусу зарыл.

Радиоактивдүү заттарды өндүрүү, кайра иштетүү, кайра иштетүү, пайдалануу, сактоо, ташуу, утилдештирүү жана утилдештирүү учурунда радиациялык коопсуздукту камсыз кылуу радиациялык коопсуздуктун ченемдерине ылайык жүзөгө ашырылат.

А тиркемеси

Мал чарба комплекстери менен айыл чарба азык-түлүктөрүн кайра иштетүүчү жана сактоочу жайлардын ортосундагы зооветеринардык ажырымдар

А.1- таблица

Объекттердин аталышы	сүт өндүрүүчү, музоолор жана кунаажындар туруучу ишканаларга чейинки эн чоң аралык, м
Тоют даярдоо боюнча	100
жашылча, жемиштерди, сүттү төмөнкү өндүрүмдүүлүктө кайра иштетүү боюнча:	
суткасына 12 т	100
суткасына 12 тоннадан көп	50
мал жана колго багылган куштарды төмөнкү өндүрүмдүүлүктө:	200
1 сменге 10 тоннага чейин	300
1 сменге 10 тоннадан көп	1000
Буудай, жер-жемиш, картошка жана жашылча камплары	50

СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Система нормативных документов в строительстве

**ПЛАНИРОВКА И ЗАСТРОЙКА ТЕРРИТОРИЙ СЕЛЬСКИХ
НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ В КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ****Кыргыз Республикасында айылдык калктуу конуштардын
аймактарын пландаштыруу жана куруу боюнча**

Planning and development of rural settlements in the Kyrgyz Republic

Актуализированная редакция

СВОД ПРАВИЛпо планировке и застройке территорий сельских населенных
пунктов в Кыргызской Республике

Дата введения _____

1. Общие положения

1.1 Настоящие Строительные нормы Кыргызской Республики «Планировка и застройка территорий сельских населенных пунктов в Кыргызской Республике» (далее - Строительные нормы) устанавливают требования, предъявляемые к планировке и застройке сельских населенных пунктов, крестьянских (фермерских) хозяйств.

1.2 Законы Кыргызской Республики «О градостроительстве и архитектуре Кыргызской Республики «Об индивидуальном жилищном строительстве в Кыргызской Республике», Земельный Кодекс Кыргызской Республики, законы Кыргызской Республики «О местной государственной администрации и органах местного самоуправления», «О крестьянском (фермерском) хозяйстве», Положения о земельной и аграрной реформе, утвержденными постановлением Правительства Кыргызской Республики, а также законодательные акты в сфере архитектуры, градостроительства и строительства, нормы и правила по градостроительству, строительству, стандарты, инструкции, указания и иные издаваемые акты, касающиеся к сфере градостроительства являются составными частями настоящих строительных норм и применяются в совокупности.

1.3 Настоящие Строительные нормы должны соблюдаться при проектировании сельских населенных пунктов новых и реконструкции существующих, а также при организации территории крестьянских (фермерских) хозяйств. Они обязательны для всех юридических, физических лиц, организаций и учреждений независимо от их форм собственности, осуществляющих проектирование, строительство и

благоустройство на территории сельских населенных пунктов, крестьянских (фермерских) хозяйств, а также для индивидуальных застройщиков.

1.4 При пользовании настоящими строительными нормами должны руководствоваться другими нормативно-техническими документациями, действующими на данный период.

2. Основные понятия, используемые в настоящих строительных нормах.

В настоящем документе применяются следующие термины с соответствующим определением:

2.1 архитектурная документация (архитектурный проект): часть проектной документации, содержащая архитектурные решения, которые комплексно учитывают социальные, экономические, функциональные, инженерные, технические, противопожарные, санитарно-гигиенические, экологические, архитектурно-художественные и иные требования к объекту в объеме, необходимом для дальнейшей разработки документации объектов строительства;

2.2 градостроительное заключение (ГЗ): правоустанавливающий документ, утверждаемый руководителем территориального органа по градостроительству и архитектуре, определяющий основные градостроительные, функциональные параметры объекта, условия и требования к проектированию с согласованием проектной документации;

2.3 генеральный план сельских населенных пунктов: градостроительная документация о перспективном градостроительном планировании развития территорий сельских населенных пунктов;

2.4 генеральный план объекта: часть проекта строительства объекта (здания, сооружения, комплекса), содержащая комплексное решение вопросов его размещения на территории (земельном участке), прокладки транспортных коммуникаций, инженерных сетей, комплексного благоустройства, озеленения организации хозяйственного обслуживания и иных мероприятий, связанных с местоположением проектируемого объекта;

2.5 генеральный проектировщик: проектная организация, имеющая лицензию на определенный вид деятельности проектных (проектно-изыскательских) работ, которая на основании заключенного договора с инвестором или заказчиком выполняет работы по разработке проектной документации, с привлечением субподрядчиков и специалистов по отдельным разделам проектной документации;

2.6 городская агломерация: компактная пространственная группировка населенных пунктов (главным образом городских), объединенных в одно целое интенсивными производственными, трудовыми, культурно-бытовыми и рекреационными связями с конкретным городом-центром;

2.7 городская, поселковая черта, черта населенного пункта: внешняя граница, отделяющая земли города и другого населенного пункта от иных категорий земель и земельного фонда;

2.8 государственные нормативы (государственные нормативные документы): система нормативных правовых актов, градостроительных и технических регламентов, нормативно-технических документов, иных обязательных требований, условий и ограничений, обеспечивающих благоприятные, безопасные и другие необходимые условия обитания и жизнедеятельности человека;

2.9 градостроительство: деятельность юридических и физических лиц в области планировки и застройки населенных пунктов и отдельных территорий, охватывающая решение сложного комплекса общественно-экономических, строительно-технических, архитектурно-художественных, санитарно-гигиенических и экологических проблем и направленная на преодоление монотонности типовой застройки, научно-обоснованную реконструкцию сложившейся застройки, с отражением национальных особенностей страны, включая строительство и проектирование опасных производственных объектов, водных плотин и сооружений, объектов почтовой и электрической связи, электростанций и подстанций других видов строительства зданий и сооружений;

2.10 градостроительная емкость территории: объем застройки, который соответствует роли и месту территории в планировочной структуре города;

2.11 градостроительные проекты - проекты, содержащие замысел комплексного территориального градостроительного планирования, организации, развития, застройки территорий (населенных пунктов) и узлов или их частей;

2.12 градостроительная документация: комплекс документов о градостроительном планировании развития и застройки территории и генеральный план города и других населенных пунктов, проект черты города, проекты планировки, межевания, застройки и другие документы, необходимые для принятия управленческих решений в области градостроительного развития территорий муниципальных образований и обеспечивающие реализацию соответствующих полномочий органов местного самоуправления;

2.13 градостроительная оценка территории: комплексный многофакторный анализ, результатом которого является оценка и зонирование территории по ее ценности;

2.14 градостроительное (правовое) зонирование: зонирование территорий населенных пунктов в целях установления границ территориальных зон и градостроительных регламентов использования земельных участков и объектов капитального строительства в пределах таких зон; установление обязательных требований и ограничений к функциональному использованию (функциональное зонирование),

застройке (строительное зонирование) и организации ландшафта (ландшафтное зонирование) отдельных частей города;

2.15 градостроительный регламент: режимы, разрешения, ограничения (включая обременения, запрещения и сервитуты) использования территорий (земельных участков) и других объектов недвижимости, а также любых допустимых изменений их состояния, установленных в законодательном порядке;

2.16 градостроительные ресурсы: земля, недра, вода, воздушное пространство, энергетические, трудовые, инвестиционные и иные ресурсы, а также территории населенных пунктов и их систем, которые являются неотъемлемыми компонентами формирования среды жизнедеятельности человека;

2.17 группа жилой, смешанной жилой застройки: территория, включающая в себя участки жилой, смешанной жилой застройки и территории общего пользования: озелененные территории (скверы, бульвары), объекты повседневного и периодического пользования, детские сады, гаражи-стоянки, проезды, автостоянки и другие, которая формируется в виде квартала или части квартала;

2.18 жилые территории: территории, предназначенные для организации жилой среды, отвечающей современным социальным, гигиеническим и градостроительным требованиям, которые формируются в виде следующих объектов градостроительного нормирования:

1) участки жилой, смешанной жилой застройки в составе общественных зон, жилых групп и микрорайонов;

2) группы жилой, смешанной жилой застройки в составе общественных зон, микрорайонов, кварталов или автономно расположенные в соседстве с комплексами и зонами иного функционального назначения;

3) микрорайоны в составе жилых районов или автономно расположенные в соседстве с комплексами и зонами иного функционального назначения;

4) жилые районы.

2.19 жилой район: территория площадью более 60 га. Население жилого района обеспечивается комплексом объектов повседневного и периодического обслуживания в пределах своей территории;

2.20 задание на проектирование: документ, в котором содержатся обоснованные требования заказчика к планировочным, архитектурным, инженерным и технологическим решениям и свойствам объекта градостроительства, его основных параметров, стоимости и организации его строительства, и который составляется в соответствии с градостроительными условиями и ограничениями, технических условий;

2.21 земельный участок: площадь земли в замкнутых границах;

2.22 зеленая линия: граница, отделяющая зеленые насаждения общего пользования (парки, сады, скверы, бульвары, озелененные набережные) и зеленые насаждения специального назначения (питомники,

лесозащитные полосы и т.д) от других зон (жилых, промышленных), а также от улиц и дорог;

2.23 инженерно-техническая, транспортная и социальная инфраструктура: комплекс сооружений и коммуникаций транспорта, связи, энергетики, водного хозяйства, ирригационной сети, инженерного оборудования, а также объектов социального и культурно-бытового обслуживания населения, обеспечивающий устойчивое развитие и функционирование населенных пунктов и межселенных территорий;

2.24 инженерные изыскания для строительства: работы, проводимые для комплексного изучения природных условий района, площадки, участка, трассы проектируемого строительства, местных строительных материалов и источников водоснабжения и получения необходимых и достаточных материалов для разработки экономически целесообразных и технически обоснованных решений при проектировании и строительстве объектов, с учетом рационального использования и охраны природной среды, а также получения данных для составления прогноза изменений природной среды под воздействием строительства и эксплуатации предприятий, зданий и сооружений;

2.25 квартал: основной элемент планировочной структуры населенного пункта, города, ограниченный красными линиями магистральных и жилых улиц и проездов, а также иными регламентами градостроительного регулирования, площадью территории до 10 га;

2.26 красные линии: границы, отделяющие территории кварталов, микрорайонов и других элементов планировочной структуры от улиц, проездов и площадей в населенных пунктах;

2.27 комплексное благоустройство территории: совокупность работ и мероприятий по инженерной подготовке территории под застройку, устройство дорог; по развитию коммуникационных сооружений и сетей водоснабжения, водоотведения, энергоснабжения, газоснабжения, связи, ирригационной, ливневой и других; по расчистке, осушению и озеленению территории, санитарной очистке; по улучшению микроклимата, охране от загрязнения воздушного бассейна, открытых водоемов и почвы, снижению уровней шума и других, осуществляемых в целях приведения той или иной территории в состояние, пригодное для строительства и нормального пользования по назначению, создания здоровых, удобных, безопасных и культурных условий жизни населения;

2.28 крестьянское (фермерское) хозяйство: самостоятельный хозяйствующий субъект, базирующийся на земельном участке и другом имуществе - жилыми и хозяйствующими постройками, принадлежащем членам крестьянского хозяйства на праве собственности или полученном в пользование (аренду) - с возможной последующей планировкой и застройкой соответствующим направлением развития.

2.29 межевание: комплекс градостроительных и землеустроительных работ по установлению, восстановлению, изменению и закреплению в проектах межевания и на местности границ

существующих и вновь формируемых земельных участков как объектов недвижимости;

2.30 межселенные территории: территории за пределами границ (черты) населенных пунктов;

2.31 мониторинг объектов градостроительной деятельности: система наблюдений за состоянием, использованием и изменениями объектов градостроительной деятельности;

2.32 нормативный технический документ: документ, устанавливающий правила, общие принципы или характеристики, касающиеся определенных видов деятельности или их результатов, и доступный широкому кругу потребителей;

2.33 общественные территории: территории, предназначенные для размещения объектов органов власти, представительств и посольств; научно-исследовательских и проектно-конструкторских организаций; объектов культуры, образования (высшие и средние профессиональные учебные заведения, школы, учреждения дошкольного и внешкольного воспитания); религиозных организаций; торговли, обслуживания; спорта, отдыха; здравоохранения; гостиниц; объектов социальной службы;

2.34 очередность строительства: часть объекта строительства, определяемая проектной документацией, состоящая из здания или его части, группы зданий, сооружений, инженерных сетей, устройств, ввод которых в эксплуатацию обеспечивает автономную эксплуатацию по назначению;

2.35 охранный зона памятника истории и культуры: территория, относящаяся к памятнику истории и культуры, определяемая проектом охранный зоны с особо строгим режимом использования земель, запрещающим деятельность, которой приведет к нарушению физической сохранности памятника истории и культуры, а также к искажению условий его восприятия и традиционных параметров ценного градостроительного окружения;

2.36 приусадебный участок: не надел, а земельный участок, отведенный органами государственной власти или местного самоуправления гражданам для индивидуального домостроения, с прилегающим к нему участком;

2.37 потенциально опасные объекты: объекты, заведомо содержащие потенциальную угрозу устойчивому функционированию иных объектов, угрозу возникновения техногенных или экологических бедствий, а также объекты, на которых необходимо выполнение обязательных экологических и санитарно-эпидемиологических требований, а также требований по взрывной и пожарной безопасности, подлежащие обязательному проведению государственной экспертизы;

2.38 правовое градостроительное зонирование: проектная работа, выполняемая на основе или в составе проектов градостроительного планирования развития или проекта застройки территорий, описанная в правилах застройки и землепользования населенных пунктов и городов;

2.39 правила застройки и землепользования населенных пунктов: строительные нормы по застройке и благоустройству населенных пунктов, разработанный в целях реализации проектов градостроительного планирования и проектов застройки территорий, утверждаемый Правительством Кыргызской Республики или органом местного самоуправления;

2.40 предпроектная документация: документация, предшествующая разработке градостроительного, архитектурно-строительного проектов, включающая программы, отчеты, технико-экономическое обоснование строительства, технико-экономические расчеты, результаты научных исследований, инженерных изысканий, технологические и конструктивные расчеты, эскизы, макеты, обмеры и результаты обследования объектов, а также иные исходные данные и материалы, необходимые для принятия решений о разработке проектной документации и последующей реализации проектов;

2.41 проект: замысел физических и юридических лиц или государственных органов и органов местного самоуправления по обеспечению необходимых условий обитания и жизнедеятельности человека, представленный в форме градостроительной, архитектурной и строительной документации (чертежи, графические и текстовые материалы, инженерные и сметные расчеты);

2.42 проектная документация: совокупность графических, проектных и текстовых документов, определяющих архитектурные, функционально-технологические, конструктивные и инженерно-технические решения, необходимые для обеспечения строительства, реконструкции или иных изменений объектов строительства и/или их частей;

2.43 проект озеленения территории: проектная документация, содержащая планы по озеленению территории (дендрологический план, посадочный чертеж, разбивочный чертеж планировки, пояснительную записку с расчетом объемов работ и смету);

2.44 произведение архитектуры, градостроительного искусства: объект авторского права и интеллектуальной собственности автора (авторов), являющийся результатом творческого процесса в профессиональной деятельности физических лиц. Они направлены на создание архитектурного объекта или формирование градостроительного пространства, включая авторский замысел, зафиксированный в форме проектной документации, отдельного чертежа, макета или эскиза, и реализованный в натуре проект (часть проекта), в котором достигнут высокий уровень градостроительных, архитектурных и технических решений;

2.45 площадь застройки: площадь застройки земельного участка зданием или сооружением в наружных габаритах, с отмосткой и крыльцами;

2.46 производственные территории: территории, предназначенные для размещения производственно-деловых (НИИ с опытными участками и производствами, торговые предприятия с цехами технического обслуживания, информационные центры с издательско-типографским отделом), промышленных (пищевой и легкой промышленности, приборостроения, машиностроения, производства строительных материалов), коммунально-складских (территории ТЭЦ, очистные сооружения, котельные, электростанции, газораспределительные узлы, прочие сооружения городской инженерной инфраструктуры, складские сооружения, стоянки машин механической уборки территорий, кладбища), транспортных и инженерных объектов;

2.47 расчетная стоимость строительства: предполагаемая стоимость полных затрат инвестора или заказчика на строительство или иные изменения существующего объекта, определенная по укрупненным расчетным стоимостным показателям на отдельные виды работ или на отдельные объекты;

2.48 реконструкция: изменение объемно-планировочных и конструктивных решений зданий, сооружений (высоты, количества этажей, площади, габаритов, контуров), технологического и инженерного оборудования, показателей производственной мощности, объема и качества инженерно-технического обеспечения;

2.49 рекреационные территории: территории, включающие городские леса, лесопарки, лесозащитные зоны, водоемы, земли сельскохозяйственного использования и другие угодья, которые совместно с парками, садами, скверами и бульварами размещаются на селитебной территории и формируют систему открытых пространств для отдыха (труда) людей;

2.50 санитарные разрывы: разрывы, определяемые минимальным расстоянием от источника вредного воздействия (промышленные, складские объекты, инженерные сооружения, автомагистрали, линии железнодорожного транспорта, магистральные трубопроводы и др.) до границы жилой застройки, ландшафтно-рекреационной зоны, зоны отдыха, курорта. Санитарные разрывы имеют режим санитарно-защитной зоны, но не требуют разработки проекта его организации;

2.51 санитарно-защитная зона: территория, отделяющая зоны специального назначения, а также промышленные предприятия и другие производственные, коммунальные и складские объекты в населенном пункте от ближайших селитебных территорий, зданий и сооружений жилищно-гражданского назначения, с целью ослабления воздействия на них неблагоприятных факторов;

2.52 сельскохозяйственные угодья: земельные участки, используемые для производства сельскохозяйственной продукции, а именно: пашня, залежь, земли, занятые многолетними насаждениями, сенокосы и пастбища;

2.53 селитебная территория: часть территории населенного пункта, предназначенная для размещения жилых, общественных и рекреационных территорий, а также отдельных частей инженерно-технической и транспортной инфраструктуры, других объектов, размещение и деятельность которых не оказывает воздействия, требующего специальных санитарно-защитных зон;

2.54 схемы расселения - схемы, определяющие характер взаимного размещения типов населенных пунктов и уровень развития межселенных связей.

2.55 сейсмостойкость объектов строительства: обеспечение расчетно-технической и строительно-конструктивной безопасности объектов строительства, с учетом соответствующих сейсмических воздействий;

2.56 территории общего пользования: территории, которыми беспрепятственно пользуется неограниченный круг лиц, в том числе расположенные вне территории кварталов (микрорайонов) – площади, улицы, набережные, бульвары и на территории кварталов (микрорайонов) – проезды и скверы;

2.57 территории природного комплекса: объекты градостроительного проектирования, представленные в виде парков, садов, скверов, бульваров, территорий зеленых насаждений в составе участков жилой, общественной, производственной застройки;

2.58 территориальное планирование: планирование развития территорий, установление функциональных зон, зон планируемого размещения объектов капитального строительства для государственных или муниципальных нужд, зон с особыми условиями использования территорий;

2.59 противопожарный разрыв (противопожарное расстояние): нормируемое расстояние между зданиями и (или) сооружениями, устанавливаемое для предотвращения распространения пожара;

2.60 улично-дорожная сеть: сеть улиц, площадей и пешеходных пространств, сформированная в единую общегородскую систему, взаимоувязанную с функционально-планировочной организацией населенного пункта;

2.61 улица, площадь: территория, ограниченная красными линиями улично-дорожной сети города (населенного пункта);

2.62 участок жилой, смешанной жилой застройки: территория площадью до 1,5 га, на которой размещаются жилые дома различной этажности;

2.63 функционально-планировочное образование: часть территории города (населенного пункта), представляющая собой целостное градостроительное образование, для которого установлены границы, территориальные регламенты, градостроительные нормативы и правила, обеспечивающие комплекс социально-гарантированных условий

жизнедеятельности в зависимости от функционального назначения территории;

2.64 **функциональные зоны:** зоны, для которых документами территориального планирования определены границы и функциональное назначение;

2.65 **эскизный проект:** концептуальное предпроектное архитектурно-градостроительное предложение в том числе, градостроительной документации.

3 Концепция развития сельских населенных пунктов и общая организация территории

3.1 Строительство и реконструкция сельских населенных пунктов должны осуществляться по утвержденным проектам планировки и застройки, разработанным на основе схем и проектов районной планировки, схем расселения, генерального плана территории айылного аймака местного самоуправления, схем защиты территорий и поселений от опасных геологических и гидрогеологических процессов.

3.2 Проекты планировки и застройки должны разрабатываться с учетом природных, национальных, региональных, исторических и других местных особенностей.

3.3 Строительство новых сельских населенных пунктов и освоение новых территорий при реконструкции сельских населенных пунктов должны допускаться при соответствующем обосновании.

3.4 Сельские населенные пункты в соответствии с численностью населения подразделяются на:

крупные - свыше 5 тыс.чел.;

средние - до 5 тыс.чел.;

малые - до 1 тыс.чел.

3.5 Перспективы развития сельских населенных пунктов определяются исходя из анализа и оценки существующего положения их в системе расселения, прогноза социально-экономического, территориального развития, инженерно-транспортной инфраструктуры, а также наличия и использования природных ресурсов.

Расчетный срок действия и реализации генеральных планов сельских населенных пунктов 15 - 20 лет на прогнозный период – 25 - 30 лет.

3.6 Сельские населенные пункты рассматриваются как составные элементы системы расселения, каждая из которых представляет собой совокупность поселений, различной величины и со своим хозяйственным профилем, объединенных устойчивыми территориальными и производственными связями, социальной и инженерно-транспортными инфраструктурами.

3.7 В центрах местных групповых систем расселения предусматривается комплекс мероприятий и объектов обеспечивающих реализацию их функций. В остальных сельских населенных пунктах

должны быть продолжены проектные предложения для решения задач, в целях удовлетворения повседневных и долгосрочных потребностей населения.

4. Планировка и застройка территорий крестьянских (фермерских) хозяйств

4.1 Проекты планировки и застройки крестьянских (фермерских) хозяйств (при существовании нескольких организационно-правовых форм хозяйствующих субъектов) разрабатываются по заявкам самих хозяйствующих субъектов и только в отношении своих объектов капитального строительства.

4.2 Проект планировки и застройки крестьянских (фермерских) хозяйств должен содержать следующие разделы:

землеустройство (уточнение юридических границ землепользования предприятия, определение площадей и границ земельных участков, населенных пунктов, включая приусадебный земельный фонд) территорий, намечаемых под строительство объектов социально-культурного назначения и для общего пользования жителей (под выпас личного скота, сенокошение, коллективные сады, огороды и другие);

имущество (инвентаризация производственных фондов, оценка активов и пассивов, анализ производственной деятельности и финансово-экономического состояния местного органа самоуправления, производственная и социальная инфраструктура);

население и трудовые ресурсы (численность населения по категориям, количество дворов, баланс трудовых ресурсов);

перспективы развития вновь организуемых хозяйствующих субъектов (основные направления хозяйственной деятельности, возможные формы-кооперации новых производителей, отдельных видов производственных профилей, хранения, переработки производимой сельхозпродукции и развития социальной инфраструктуры).

4.3 Для использования земель сельскохозяйственного назначения, предоставленных в собственность или пользование гражданам Кыргызской Республики и удаленных за пределы пешеходной доступности от населенного пункта, допускается предоставление в собственность или в пользование земельного участка на непригодных для использования в сельском хозяйстве землях или малопродуктивных сельскохозяйственных угодьях для возведения зданий и сооружений, согласно градостроительной документации той местности.

4.4 Для строительства объектов сельскохозяйственного назначения и других объектов выделяются участки малопродуктивных земель, вкрапленных в пашню (выгоны, бугры, выходы на поверхность коренных пород и др.) или примыкающих к участкам хозяйствующих субъектов, коллективное использование которых затруднено. При отсутствии таких

земель участок под строительство отводится из числа менее продуктивных земель.

4.5 Строительство жилых зданий на пахотнопригодных землях, в зоне пешеходной доступности до 5 км от мест проживания землепользователя не допускается.

4.6 Строительство жилых и производственных зданий и сооружений на землях охранных зон рек, озер и других водоемов, подземных и наземных коммуникаций и других объектов, предусмотренных с Земельным кодексом Кыргызской Республики не допускается.

4.7 При выборе участков под строительство необходимо руководствоваться нормами, приведёнными в Приложении 1 и Санитарно-эпидемиологическими правилами и нормативами «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов», утвержденным постановлением Правительства Кыргызской Республики от 11 апреля 2016 года №201.

5 Организация селитебной и производственной зон сельского населенного пункта

5.1 Проектная численность населения определяется на основе данных о перспективах развития сельских населенных пунктов в системе расселения с учетом демографического прогноза.

5.2 Проектную численность населения можно определить по формуле естественного прироста с учетом миграции:

Где N_p – ожидаемая численность населения;

N – достигнутая численность на данный период;

P – среднегодовой процент естественного прироста;

n – число лет (расчетный срок);

M – процент миграции населения.

5.3 В проектах планировки и застройки для создания взаимоувязанной планировочной структуры сельского населенного пункта должно быть обеспечено зонирование территории по видам ее использования с выделением функциональных зон – селитебной и производственной.

5.4 Селитебная зона включает: территорию жилой застройки, общественный центр, улицы, бульвары, проезды, площадки для стоянки автомобилей, парк, скверы, водоемы и другие элементы.

Производственная зона включает: территории животноводческих комплексов и ферм, предприятий по переработке и хранению сельскохозяйственной продукции, ремонту, техническому обслуживанию и хранению сельскохозяйственной техники и автотранспорта, хранилища и другие объекты, дороги, проезды и площадки для стоянки автотранспорта и другие.

При этом следует: к территории сельского населенного пункта относятся также приусадебные земли и площадки коммунальных объектов,

находящихся в границах и за границами населенного пункта (водозаборные, очистные сооружения, мусоросвалки, кладбища).

5.5 Размещая новые объекты строительства необходимо предусматривать:

- максимальное использование существующих зданий и сооружений, сохранение зеленых насаждений;

- соблюдение санитарно-гигиенических, зооветеринарных и противопожарных требований;

- организацию удобного сообщения между селитебной и производственной зонами сельского населенного пункта с внешними магистралями;

- обеспечение сельского населенного пункта всеми видами инженерного оборудования;

- бережное использование земли, создание условий, исключающих загрязнение почвы, воздушного бассейна, источников водоснабжения;

- размещение селитебных территорий выше по течению водотоков и водоемов относительно выпусков производственных и хозяйственно-бытовых сточных вод, размещение их нижеуказанных выпусков должны соблюдаться Санитарно-эпидемиологические правила и нормативы «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов», утвержденные постановлением Правительства Кыргызской Республики от 11 апреля 2016 года № 201;

- расположение производственных зон с подветренной стороны и ниже по течению рек относительно селитебной территории.

5.6 Размещение объектов производственного, жилищно-гражданского и коммунального строительства не допускается:

- на площади залегания полезных ископаемых без согласований с уполномоченным органом в сфере геологии и недропользования;

- в опасных зонах отвалов породы шахт, а также обогатительных фабрик;

 - в зонах оползней, селевых потоков, снежных лавин;

 - ниже отметок катастрофического затопления;

 - в зонах, непосредственно прилегающих к сейсморазломам;

 - в первом поясе зоны санитарной охраны источников водоснабжения;

 - в зонах охраны гидрометеорологических станций;

 - в первой зоне округов санитарной охраны курортов, если проектируемый объект не связан с эксплуатацией курорта;

 - на участках зеленых зон, где находятся леса, лесопарки и зеленые насаждения, являющиеся местами отдыха населения;

 - на участках, загрязненных органическими и радиоактивными отходами, до истечения сроков, установленных уполномоченными органами в области санитарно-эпидемиологического благополучия населения;

 - на территории санитарно-защитных зон скотомогильников;

на землях заповедников и в пределах устанавливаемых вокруг них охранных зон;

в зонах охраны памятников истории и культуры.

5.7 При выборе территории для застройки объектов сельскохозяйственного назначения необходимо обеспечивать сохранность природной среды, принимать меры по предотвращению эрозионных процессов, загрязнения почв и водных источников. Площадка для строительства должна иметь достаточные размеры с учетом развития размещаемых объектов на перспективу.

5.8 При реконструкции сельских населенных пунктов предусматривается упорядочение сложившегося функционального зонирования с целью улучшения санитарно-гигиенических условий:

вынос сельхозпредприятий из селитебной зоны в производственную;

вынос транзитных автодорог или создание санитарно-защитных зон, а также мероприятия по защите от наводнений, оползней, селей, подтопления подпочвенными водами и т.д.;

упорядочение сети улиц и проездов при максимально возможном сохранении сложившейся планировочной структуры;

совершенствование застройки на основе сохранения существующих капитальных и пригодных к длительной эксплуатации зданий и сооружений, постепенной замене ветхого жилого фонда;

обеспечение наиболее благоприятных условий для ведения личного подсобного хозяйства всем жителям;

более эффективное использование территории сельского населенного пункта за счет освоения пустующих земель, непригодных для сельскохозяйственного использования;

осуществление мероприятий по инженерному оборудованию и внешнему благоустройству территории;

определение территории перспективного развития сельских населенных пунктов.

5.9 Строительство и капитальный ремонт жилых домов, находящихся в пределах санитарно-защитных зон, не допускается; существующий жилой фонд, по мере его амортизации, подлежит выносу на резервируемые для этой цели территории.

5.10 При совершенствовании архитектурно-планировочной структуры и организации уличной сети сельских населенных пунктов необходимо:

улицы и проезды застраивать с двух сторон (односторонняя застройка разрешается на улицах и проездах, прилегающих к водоемам или зеленым массивам, в условиях сложного рельефа, на крайних улицах, со стороны основного подъезда);

ширину улиц и проездов принимать с учетом транспортной схемы генплана их функциональной роли и интенсивности движения транспорта и пешеходов (см. таблицу 6);

на участках усадебной застройки использовать планировочные приемы, позволяющие свести к минимуму протяженность и ширину улиц и проездов.

5.11 Проектирование хозяйственных проездов и скотопрогонов допускается при соответствующем обосновании.

5.12 Общественный центр сельского населенного пункта является его важнейшим структурным элементом, где концентрируются органы управления, основные учреждения культурно-бытового, специального назначения, организуется площадь для проведения массовых общественных мероприятий.

Территориальные размеры общественного центра с учетом парка и плоскостных спортивных сооружений определяются из расчета 6-10 м² на одного жителя.

5.13 Исходя из условий благоприятного восприятия застройки общественного центра (1-4 этажа) и оптимального соотношения между высотой здания и длиной площади (1:6 - 1:8) открытое пространство должно быть в пределах от 0,15 га в малых сельских населенных пунктах и до 0.5 - 0.6 га - в крупных.

Размеры свободной площади с твердым покрытием должны составить 700-750 м² на 1000 жителей.

5.14 В крупных сельских населенных пунктах, в общественном центре которого размещаются здания культурно-бытовых учреждений, имеющих не только внутри сельское, но и межселенное значение, учреждения повседневного обслуживания размещаются в под центрах, на пути пешеходного движения к производственной зоне и общественному центру.

Вид и конструкции ограждения принимаются на основе проектных предложений по согласованию с территориальным органом архитектуры с учетом эстетических требований (композиционно-художественные принципы, требования к форме, конструкции и цветовому решению, необходимость соответствия внешнего вида конструкции ее назначению), ориентации участка, согласия соседей примыкающих участков.

5.15 Основным типом жилой застройки сельских населенных пунктов является одно- и двухэтажная застройка с приусадебными участками и хозяйственным и постройками для ведения личного подсобного хозяйства.

Размеры земельных приусадебных участков принимаются в соответствии с действующими законодательными актами Кыргызской Республики.

Высота ограждения приусадебного участка должна быть не более 2 м.

5.16 Строительство многоэтажных жилых домов в сельских населенных пунктах предусматривается при соответствующих обоснованиях.

5.17 Расстояние между одно-, двухквартирными домами с приусадебным земельным участком в пределах одной пары домов не нормируется; расстояния от этой пары домов и их хозяйственных построек до домов и хозяйственных построек на соседних земельных участках должны приниматься не менее указанных в таблице 1.

Таблица 1

№ п/п	Типа разрыва	Количество этажей	Величина разрыва, м
1	Между продольными сторонами зданий	2-3	15
2	Между продольными сторонами и торцами зданий	2-4	20
3	Между торцами зданий, имеющих окна из жилых комнат	2-4	10
4	Между торцами зданий, не имеющих окон из жилых комнат	2-4	по нормам противопожарных разрывов
5	От окон жилых помещений до хозяйственных построек (сарая, гаража, бани), расположенных на соседних земельных участках		Не менее 6
6	От стен жилых домов до границ соседнего земельного участка		2
7	От хозяйственных построек до границ соседнего участка		2
8	От границ соседнего участка до: высококронных деревьев, не менее среднерослых деревьев, не менее кустарников, не менее		3 2 1

5.18 Противопожарные разрывы между жилыми, между общественными, между жилыми и общественными зданиями принимаются по таблице 2.

Таблица 2

Степень огнестойкости здания и сооружений	Класс конструктивной пожарной опасности	Минимальные расстояния при степени огнестойкости и класса конструктивной пожарной опасности жилых и общественных зданий, м				
Жилые и общественные		I, II, III, CO	II, III, C1	IV, CO, C1	IV, V, C1, C2,	IV, V, C2, C3
I, II, III	CO	6	8	8	10	10
II, III	C1	8	10	10	12	12
IV	CO, C1	8	10	10	12	12
IV, V	C2, C3	10	12	12	15	15

При этом следует:

Степень огнестойкости устанавливается по таблице 2.

В районах сейсмичностью 9 баллов и более расстояние между жилыми зданиями, а также между жилыми и общественными зданиями IV а, V степени огнестойкости увеличивается на 20%.

Этажность общественных зданий принимается приведенной к высоте этажа жилого здания.

При определении величины санитарного разрыва между домами не учитываются отдельные возвышающиеся части зданий.

Санитарные разрывы от детских учреждений, школ и лечебных учреждений до жилых и общественных зданий, при размещении их со стороны детских комнат, классов и палат, принимается размером не менее 2,5 высот противоположного наиболее высокого здания (не башенного типа).

Расстоянием между зданиями и сооружениями считается расстояние в свету между наружными стенами или другими конструкциями. При наличии выступающих более чем на 1 м конструкций зданий или сооружений, выполненных из сгораемых материалов, принимается расстояние между этими конструкциями.

Для двухэтажных зданий каркасной и щитовой конструкции V степени огнестойкости, а также зданий, крытых камышом, тесом и соломой, указанные в данной таблице противопожарные разрывы должны быть увеличены на 20%.

Разрывы между стенами без оконных проемов допускается уменьшать на 20%.

Расстояние между зданиями I и II степени огнестойкости допускается предусматривать менее 6 м при условии, если стена более

высокого здания, расположенная против другого здания, удовлетворяет требованиям по пределу огнестойкости, предъявляемыми противопожарными нормами.

5.19 Перечень хозяйственных, бытовых зданий и сооружений, которые строятся на выделенных для пользования приусадебных участках и участках для индивидуального жилищного строительства и рекомендуемые размеры этих построек приведены в таблице 3.

Таблица 3

п/п	Наименование	Площадь, м2
1	2	3
1	Помещение для содержания скота и птицы	40
2	Помещение для хранения хозинвентаря и твердого топлива	20
3	Летняя кухня	20
4	Теплица	25
5	Хозяйственный навес	25
6	Баня	15
7	Летний душ	4
8	Дворовая уборная с мусоросборником	5
9	Гараж для личной автомашины	18
10	Погреб	8
11	Навозохранилище	6

5.20 Сооружение надворных хозяйственных построек по линии застройки улиц и проездов запрещается. Их можно относить в глубину усадьбы с соблюдением санитарных, противопожарных и зооветеринарных требований.

По линии застройки допускается размещение гаражей при условии согласования с территориальными органами архитектуры.

5.21 Дворовую уборную и компостохранилище размещают от окон жилых помещений дома не менее 10 м, и не менее 6 м при стесненных условиях.

Разрешается пристройка хозяйственного сарая (в т.ч. для скота и птицы) к усадебному дому.

Допускается блокировка хозяйственных построек на смежных приусадебных земельных участках по взаимному согласию домовладельцев.

5.22 Жилые здания необходимо располагать, с отступом от красных линий, магистральных улиц не менее 6 м, а улицы местного значения - не менее 3 м.

По красной линии допускается размещать жилые здания с пристроенными помещениями общественного назначения с учетом выступающих конструкций на улицах местного значения в условиях реконструкции сложившейся застройки.

В районах усадебной застройки жилые дома могут размещаться по красной линии улиц местного значения в соответствии со сложившимися местными традициями.

5.23 В производственных зонах размещаются различные типы сельскохозяйственных предприятий и объектов, которые объединяются в пять основных групп: растениеводческие, животноводческие, птицеводческие, по переработке и хранению сельхозпродукции, по производственно-техническому обслуживанию сельского хозяйства.

5.24 Возможность использования земель, отведенных под санитарно-защитные зоны, для сельскохозяйственного производства определяется с учетом его характера и уровня загрязненности среды и при условии согласования с уполномоченными органами в области санитарно-эпидемиологического благополучия населения.

5.25 Размеры санитарно-защитных зон от сельскохозяйственных производственных объектов и комплексов до границ жилой застройки устанавливаются в соответствии Санитарно-эпидемиологическими правилами и нормативами «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов», утвержденным постановлением Правительства Кыргызской Республики от 11 апреля 2016 года №201.

5.26 Ширину санитарно – защитных зон считают расстояние между местами выделения в атмосферу производственных загрязняющих веществ и границей жилой застройки сельского населенного пункта.

5.27 Территория санитарно-защитной зоны должна быть озеленена. На границах санитарно-защитных зон, размером более 100 м, со стороны селитебной зоны необходимо предусматривать полосу древесно-кустарниковых насаждений шириной не менее 30 м, размером от 50 до 100 м - шириной не менее 10 м.

5.28 В санитарно-защитной зоне размещаются:

пожарное депо, бани, котельные, прачечные, гаражи и прочие коммунальные объекты при условии, что плотность застройки не будет превышать 20%;

стоянки для общественного и индивидуального транспорта, местные и транзитные коммуникации, линии электропередач, водопроводные и канализационные насосные станции, подземные резервуары.

5.29 Размещение спортивных сооружений, парков, детских учреждений, лечебно-профилактических и оздоровительных учреждений, а также посадка плодово-ягодных деревьев и кустарников на территории санитарно-защитной зоны не допускается.

5.30 Животноводческие, птицеводческие, звероводческие фермы, ветеринарные учреждения, склады минеральных удобрений и химических

средств защиты растений располагают с подветренной стороны по отношению к другим сельскохозяйственным объектам и селитебной зоне,

5.31 Разрывы между зданиями и сооружениями сельскохозяйственных производственных объектов принимаются по нормам противопожарных требований.

6 Система социально – культурно бытового обслуживания

6.1 Организация системы социально – культурно бытового обслуживания

6.2 Социально – культурно бытовое обслуживание населения должно осуществляться на межселенной основе и отвечать следующим основным требованиям:

обеспечивать предоставление равноценного комплекса услуг жителям всех сельских населенных пунктов независимо от их величины; способствовать сокращению времени, необходимого для получения услуг и приобретения товаров.

6.3 Учреждения обслуживания объединяются по отраслевому признаку независимо от форм собственности:

дошкольные учреждения, общеобразовательные школы; лечебно-профилактические учреждения; учреждения культуры, искусства, спорта; предприятия торговли, общественного питания, бытового и коммунального обслуживания; органы управления, финансирования и предприятия связи, коммунального обслуживания.

Основой территориальной организации сети социально – культурно бытовых учреждений и предприятий служат центры местных систем сельского расселения, кустовой или первичный комплексы обслуживания.

6.4 Сеть стационарных учреждений и предприятий обслуживания дополняется передвижными средствами, обеспечивающими максимальное приближение услуг к жителям сельских населенных пунктов.

6.5 Тип и вместимость государственных и муниципальных учреждений обслуживания, мощность предприятий, для каждого сельского населенного пункта устанавливается в зависимости от особенностей расселения, наличия межселенных транспортных связей, спецификации отдельных видов обслуживания, возможностей доставки услуг к месту жительства на основе дифференцированных расчетных показателей.

6.6 Наряду с государственными учреждениями, в каждом сельском населенном пункте развивают учреждения и предприятия культурно-бытового обслуживания органов местного самоуправления и других форм собственности.

Размеры и вместимость таких учреждений регламентируется спросом на виды услуг и конкурентностью.

7 Дошкольные учреждения

7.1 Дошкольные учреждения предусматриваются в каждом сельском населенном пункте, где имеется 12 и более детей дошкольного возраста.

Ясли-сады размещаются в селитебной зоне.

7.2 Вместимость детских яслей-садов определяется в каждом конкретном случае: согласно заданию, исходя из демографической структуры сельского населенного пункта.

7.3 Детские ясли-сады вместимостью на 1 - 2 группы рекомендуется кооперировать с начальными школами.

Ясли-сады на 2 - 4 группы кооперируются с неполными средними школами с уменьшенной наполняемостью классов.

7.4 Площадь земельного участка принимается из расчета на 1 место в яслях - садах 30 - 40 м².

Площадь участка при объединении яслей-садов с начальной школой определяется как сумма площадей участков для каждого учреждения. Площадь участка кооперированного здания яслей - сада на 15 мест с начальной школой на 20 учащихся принимается размером не менее 0,3 га.

7.5 Расстояние от зданий дошкольных учреждений до красной линии должно быть не менее 10 м. Расстояние от участка до жилого дома с окнами – не менее 10 м, а до глухой стены - 5 м. В зависимости от местных условий уменьшается расстояние от зданий яслей-садов до красной линии, оставляя зеленую защитную полосу шириной не менее 6 м.

7.6 Радиус обслуживания населения детскими дошкольными учреждениями, размещаемыми в жилой застройке, принимается не более 1000 м.

7.7 Детские дошкольные учреждения могут размещаться на 1-2 этажах многоквартирных жилых домов согласно приложению Б СН КР 31-03:2024 «Здания жилые многоквартирные».

8 Общеобразовательные школы и школы-интернаты

8.1 Размещение общеобразовательных школ и школ-интернатов в сельском населенном пункте определяется межселенной организацией школьной сети. Начальные школы размещаются в каждом сельском населенном пункте независимо от количества учащихся.

8.2 Радиус подвоза учащихся в среднюю школу не должен превышать расстояние, соответствующее 30-минутной транспортной доступности (порядка 15 км). Для учащихся, проживающих в удаленных селах или при невозможности организации ежедневного подвоза, предусматриваются школы-интернаты.

8.3 Количество ученических мест в общеобразовательных школах принимается из расчета охвата 100% детей неполным средним и 50% детей средним образованием (остальные получают среднее образование в других учреждениях).

8.4 Численность детей школьного возраста определяется по данным местных статистических органов, а количество классов в школе принимается в зависимости от наполняемости классов.

8.5 Общеобразовательные школы-интернаты проектируются по специальному заданию на проектирование, по согласованию уполномоченного органа по образованию.

8.6 Здания школ и школ-интернатов размещаются на земельных участках с отступом от красных линий не менее 10 м. При размещении школьного здания в общественном центре села уменьшается это расстояние исходя из градостроительных требований, предусмотренных разделом III Закона Кыргызской Республики «О градостроительстве и архитектуре Кыргызской Республики».

8.7 Площадь земельного участка для:

- для начальных школ с вместимостью до 40 учащихся - 0,3 га, до 80 учащихся - 0,5 га;
- для средних школ с количеством учащихся до 300 - 1,5 га, до 600 учащихся - 2,0 га, до 800 учащихся - 2,2 га;
- школ-интернатов на 280 учащихся - 2,0 га и на 340 учащихся - 2,2 га.

При этом следует: В условиях реконструкции, площадь земельного участка школы допускается уменьшать не более чем на 25%.

8.8 На участках новых или реконструируемых средних школ возможно размещение блоков с классами по изучению автодела и механизации сельского хозяйства, мастерских с гаражом (за исключением школ, обслуживаемых межшкольным учебно-производственным комбинатом), а также спальных корпусов для учащихся из других сел.

Сеть сельских профессионально-технических училищ и средних специальных учебных заведений (техникумов, колледжей) формируется из расчета обслуживания группы административных районов по отраслевому принципу, с учетом потребности в трудовых ресурсах согласно заданию на проектирование.

8.9 Площадь земельных участков профтехучилищ и техникумов принимается в зависимости от вместимости:

- до 300 учащихся - 75 м² на 1 учащегося;
- свыше 300 учащихся - 50 м² на 1 учащегося.

8.10 В профессионально-технических и средних специальных учебных заведениях, размещаемых в одном сельском населенном пункте, создаются единые спортивные, специализированные учебно-производственные, жилые и хозяйственные зоны.

8.11 Площадь земельных участков хозяйств, полигонов, автотрактородромов, учебно-производственных ветеринарных клиник не входит в общую норму земельных участков учебных заведений и определяется по специальному заданию на проектирование.

8.12 Автотрактородром с гаражом и мастерской сельского межшкольного учебно-производственного комбината следует размещать

на смежном или автономно расположенном участке в пределах нормативного разрыва, обеспечивающего шумозащиту.

8.13 Радиус обслуживания населения общеобразовательными учреждениями, размещаемые в жилой застройке, принимается не более 1500м.

9 Учреждения здравоохранения и социального обеспечения

9.1 Медицинское обслуживание населения осуществляется сетью медицинских учреждений, основным элементом которой является территориальные больницы, центры семейной больницы, центры общеврачебной практики, центры профилактики заболеваний и госсанэпиднадзора.

9.2 Сеть лечебно-профилактических учреждений формируется на межселенной основе. В нее входят: территориальная больница, центры общеврачебной практики, врачебные амбулатории, фельдшерско-акушерские, акушерские и медицинские пункты, аптеки.

9.3 В сельской местности располагаются дома-интернаты для престарелых и инвалидов, профилактории и санатории, размещение которых определяется специальным заданием на проектирование.

9.4 Вместимость больниц, врачебных амбулаторий и других учреждений здравоохранения, размеры земельных участков принимаются в соответствии с показателями, приведенными в таблице 4.

Таблица 4

Размещение	Типы учреждений	Единицы измерения	Расчетный норматив		Размер земельного участка
			население	Тяготеющее население	
1	2	3	4	5	6
В районном центре	Территориальная больница поликлиникой.	коек на 1000 чел.	9-10	4	80-100 м ² на койку
	Стационарная поликлиника	посещение в смену на 1000 чел.	23	-	0,3—0,5 га на объект
	Районная санэпидемстанция	объект	По заданию	По заданию	По заданию

Продолжение таблицы 4

Размещение	Типы учреждений	Единицы измерения	Расчетный норматив		Размер земельного участка
			население	Тяготеющее население	
1	2	3	4	5	6
	Станция скорой медицинской помощи	машина на 1000 чел.	0,1	0,1-0,2 (на группу сел)	0,05-0,1 га
В центральном поселке	Участковая больница с поликлиникой с количеством коек: 50 100 200	коек на 1000 чел. на койку	5-8	-	300 м ² 200 м ² 100 м ²
	Детская молочная кухня	порций в смену	4 на 1 реб. до 2 лет	-	0,1 – 0,3 га
В крупных селах	Врачебная амбулатория с числом посещений в смену 70 100	посещ. в смену на 1000 чел.	19	-	на одно объект 0,2-0,3 га 0,3-0,4 га
В средних селах	Аптека Фельдшерско-акушерский или фельд-шерский пункт с ап-течным киоском	объект объект	1 1		0,05 га
В малых селах	Медпункт с аптечным киоском	объект	1		0,05 га

Окончание таблицы 4

Размещение	Типы учреждений	Единицы измерения	Расчетный норматив		Размер земельного участка
			население	Тяготеющее население	
1	2	3	4	5	6
По местным условиям	Дом-интернат для инвалидов 100-200 мест 200-300 мест 300-400 мест	объект	по заданию на проект		на одно место 150 м ² 125 м ² 100 м ²
То же	Дом отдыха, профилакторий: на 200 мест на 500 мест	объект	по заданию на проект	--"--	на одно место 150 м ² 130 м ²

9.5 Для размещения учреждений здравоохранения и социального обеспечения выбираются участки, наиболее благоприятные по санитарно-гигиеническим условиям. Корпуса больниц и домов-интернатов для престарелых и инвалидов располагают в удалении от магистральных дорог с отступом от красных линий не менее чем на 20 м. Дома-интернаты для престарелых и инвалидов размещаются на обособленных участках и кварталах жилой застройки.

9.6 На территории больницы должны быть выделены зоны: лечебных неинфекционных корпусов, лечебно-инфекционного корпуса, поликлиники, садово-парковая, хозяйственная. Между зонами предусматривать полосы зеленых насаждений - шириной не менее 15 м. Въезды в зону лечебных корпусов и хозяйственную зону должны быть раздельными.

9.7 Плотность застройки участков больниц, домов-интернатов для престарелых и инвалидов принимается в пределах 12-15%. Площадь под зелеными насаждениями должна составлять не менее 60% площади участка.

9.8 У въезда на территорию больницы или дома-интерната необходимо предусмотреть открытую стоянку для автомашин.

9.9 Перед главными входами в здания больниц, поликлиник или домов-интернатов предусматривают благоустроенные и озелененные площадки для отдыха, площадью не менее 50 м², оборудованные скамьями.

10 Учреждения культуры и искусства

10.1 В зависимости от размещения села в сельской системе расселения создаются центры культуры и досуга, которые могут быть отдельно стоящего или сблокированы со зданием школы для наиболее рационального использования помещений. В малых сельских населенных пунктах школа является основным ядром культурно-просветительской жизни.

10.2 Центр культуры и досуга включает в себя: библиотеку, клуб, музей, танцевальный зал, видеотеку, помещение для занятий национальными видами прикладного искусства и прочее в зависимости от природных, исторических и национальных особенностей региона.

10.3 Вместимость и набор учреждений культуры и искусства не нормируется и определяется заданием на проектирование.

10.4 Культовые сооружения (мечети, церкви и т.д.) проектируются по специальному заданию в зависимости от религиозной ориентации населения. При них допускается создание классов для обучения детей.

10.5 Центры культуры и досуга и культовые сооружения размещаются в общественных центрах или на территориях парка и зеленой зоны общего пользования.

11 Физкультурные и спортивные сооружения

11.1 В сельском населенном пункте, предусматривается один стадион и спортивный зал при школе и для обслуживания взрослых населений и школьников.

11.2 Площади участка физкультурных и спортивных сооружений принимаются 0,3 га на 1000 жителей.

11.3 Плавательные бассейны, стрелковые тир, площадки для национальных игр (орда, тогуз-коргоол и др.), конно-спортивные (ипподром) и водные станции, вело-лыжные базы и другие объекты физкультурно-спортивного назначения проектируются по специальному заданию на проектирование, при соответствующем обосновании.

11.4 Площадки и поля для спортивных игр, располагают продольными осями по направлению меридиана. При размещении нескольких площадок для одного вида спортивных игр не более одной трети из них допускается располагать с широтной ориентацией.

11.5 Общая площадь озеленения участка плоскостных сооружений (включая газонные покрытия полей, ветра- и пылезащитные полосы зеленых насаждений) должны составлять не менее 30, а открытых бассейнов - не менее 35%. При размещении спортивных сооружений в парках и садах уровень озеленения не нормируется.

11.6 Здания спортивных сооружений размещают с отступом от красной линии не менее 6 м.

11.7 На участке открытого бассейна, кроме ванн и зданий со вспомогательными помещениями, размещаются площадки для подготовительных занятий из расчета 4,5 м² на каждого из одновременно занимающихся.

11.8 Ванны открытых бассейнов размещают на инсолируемых местах с отступом от красной линии не менее 15 м, а от границ жилой застройки - на расстоянии не менее 50 м.

12 Предприятия торговли и общественного питания

12.1 Предприятия торговли и общественного питания проектируются в зависимости от спроса и конкуренции с учетом санитарных, противопожарных, экологических норм и правил, а также с учетом национальных особенностей региона и принимаются из ориентировочного расчета:

продовольственных магазинов 70-50 м² торгового зала на 1000 жителей; непродовольственных - 40-30 м²;

столовых - 10 мест на 1000 жителей.

12.2 Сеть стационарных торговых предприятий дополняется мелкорозничными киосками, лотками, ларьками, павильонами, передвижными торговыми предприятиями.

12.3 Магазины с универсальным ассортиментом и специализированные магазины размещаются в центрах местных сельских систем расселения по специальному заданию на проектирование.

12.4 Для реализации продовольственных товаров, живого скота и фуража в сельских населенных пунктах предусматривается организация продовольственных и скотно-фуражных рынков.

12.5 Вместимость продовольственного и специализированного рынков определяется ориентировочно из расчета 8-10 торговых мест на 1000 жителей с учетом отдыхающих в рекреационной зоне.

12.6 Продовольственные и специализированные рынки размещают вблизи сформировавшихся торговых центров. Они должны быть хорошо связаны с остановками межселенного общественного транспорта.

12.7 Скотно-фуражные рынки размещают на специально отведенной территории, не связанной с продовольственными рынками и отстоящей от его границ и селитебной территории не менее чем на 200 м; вблизи дорог, связывающих рынок с другими сельскими населенными пунктами. Площадь скотно-фуражного рынка - 0,3-0,6 га на объект.

12.8 Территория рынка должна располагаться на расстоянии не менее 1,5 км от мест обезвреживания отходов и не менее 500 м от промышленных предприятий и складов, в которых производство и хранение связано с выделением пыли и сильных запахов, а также от других объектов, которые являются источниками загрязнения.

Рынки оборудуются водопроводом и канализацией и на рынках оборудуются санитарные узлы, которые располагаются на расстоянии не менее 25 м от крайних мест торговли пищевыми продуктами.

12.9 Размеры земельных участков торговых центров, отдельно стоящих предприятий торговли и общественного питания устанавливаются в зависимости от их вместимости или пропускной способности, условий размещения. Для ориентировочных расчетов должны пользоваться таблицей 5.

Таблица 5

Предприятия	Размер земельного участка на объект или 1 место в зале
Магазины торговой площадью м ² :	
до 100	0,02 га
100-250	0,02-0,05 га
250-650	0,05-0,1 га
Рынки: продовольственные с количеством торговых мест:	
до 50	0,2-0,2 га
50-70	0,2-0,4 га
75-100	0,4-1,0 га
200-400	1,2-1,4 га
скотно-фуражные	0,3-0,6 га
Предприятия общественного питания с количеством мест в зале:	
до 50 включительно	28 м ² / человек
до 100 включительно	23
до 200 включительно	14
до 300 включительно	10

12.10 При предприятиях торговли и общественного питания в зоне для посетителей предусматриваются площадки сезонной торговли. Они должны быть связаны пешеходными дорогами внутри поселка и с путями движения населения к остановкам общественного межселенного транспорта.

При предприятиях торговли и общественного питания предусматриваются хозяйственные дворы с сараями, навесами и складами тары с учетом возможности расширения. Ширина хозяйственного двора должна быть не менее 18 м.

Необходимо предусматривать ограждение хозяйственного двора.

12.11 Расстояние от дверей и окон зданий предприятий торговли и общественного питания до мусоросборников должно быть не менее 25 м.

12.12 Стоянки автомобилей организуют для работающих и посетителей предприятий торговли и общественного питания.

13 Предприятия коммунального хозяйства и бытового обслуживания

13.1 К предприятиям коммунального хозяйства и бытового обслуживания относятся: сервисные организации для обслуживания населения гостиницы, пожарные депо и посты, бани, прачечные, химчистки, центры бытового обслуживания, кладбища, а также скотомогильники, мастерские, складские помещения коммунальной службы, которые размещаются в производственной и жилой зоне с соблюдением санитарно-гигиенических требований.

13.2 Гостиницы размещаются в центрах групповых систем расселения при соответствующем обосновании потребности из ориентировочного расчета 3-6 мест на 1000 жителей.

13.3 Пожарное депо размещается из расчета 1 машина на 5 тыс. жителей, но не менее 2-х машин. В малых сельских населенных пунктах предусматривается создание пожарных постов; радиус обслуживания пожарных депо не более 3 км.

Здания пожарных депо или пожарных постов размещают с отступом от красных линий не менее чем на 10 м. Площадь участка пожарного депо 0,3 - 0,6 га, пожарного поста - 0,02 га.

13.4 Кладбище располагается за пределами селитебной территории с созданием санитарно-защитной зоны в соответствии с СанПиН «Санитарно – защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов», утвержденной постановлением Правительства Кыргызской Республики от 11.04.2016г. № 201. Площадь участка определяется из расчета 0,1-0,5 га на 1000 жителей с обязательным устройством подъездов с твердым покрытием.

По истечении 25 лет после последнего захоронения на закрытом кладбище расстояние до жилой застройки сокращаются до 30 м.

13.5 В зависимости от религиозной ориентации населения желательно (пропорционально населению) размещать отдельно мусульманские, православные и другие кладбища или проектировать по возможности изолированные сектора.

13.6 Центры бытового обслуживания и комплексные приемные пункты размещаются в составе торговых центров или в виде самостоятельных объектов из ориентировочного расчета 9-11 рабочих мест на 1000 человек.

13.7 Бытовое обслуживание жителей сел с населением менее 200 человек осуществляется с помощью приемными пунктами мастерских и парикмахерских.

В селах с числом более 200 человек предусматриваются комплексные приемные пункты, бани, прачечные.

13.8 Площади участков принимаются для:
сельского дома быта - 0,2 га; комплексного приемного пункта - 0,06 га;

бани – 0,06-0,12 га из расчета 7 мест на 1000 чел.

13.9 Общественные туалеты размещаются на территории парков и в других местах скопления населения из расчета одно место на 100 посетителей, но не менее двух мест.

13.10 Приемные пункты вторичного сырья размещают на расстоянии не менее 20 м от окон жилых домов и границ участков общественных зданий; не менее 50м от лечебно-профилактических, детских дошкольных учреждений и школ.

14 Организации и учреждения управления, финансирования и связи

14.1 К организациям и учреждениям управления, финансирования и связи в сельской местности относятся: органы местного самоуправления, правления ассоциаций, отделения связи, сервисные центры (центры обслуживания населения) отделения банков.

14.2 Учреждения управления и предприятия связи целесообразно группировать в одном административном здании на принципах блокирования и кооперирования, в зависимости от местных условий.

14.2 На участке административного здания необходимо предусматривать зону для посетителей и хозяйственный двор.

Смежно с участком административного здания предусматривается открытая стоянка для автомобилей.

15 Улично-дорожная и транспортная сеть

15.1 Сеть автомобильных дорог сельского населенного пункта одновременно являются транспортной магистралью и подразделяется в случае транспортных магистралей в зависимости от интенсивности движения по категориям:

III - интенсивность движения от 1000 до 3000 автомобилей в сутки;

IV - от 200 до 1000 автомобилей;

V - менее 200 автомобилей.

15.2 Внутрихозяйственные дороги подразделяются на категории:

I - с - интенсивность движения более 150 автомобилей в сутки;

II - с - менее 150 авт/сут с расчетной скоростью движения 60 км/час;

III - с - менее 150 авт/сут с расчетной скоростью движения 40 км/час.

15.3 Внутрихозяйственные дороги при малой интенсивности движения допускается проектировать однополосными шириной 3,0-4 м с устройством через каждые 500 м специальных площадок (уширений) или укрепленных обочин для обеспечения разъездов.

15.4 При проектировании основные параметры поперечного и продольного профилей сельскохозяйственных дорог и автомобильных дорог общей сети, используемых в сельской местности, принимаются по таблице 6.

Таблица 6

Наименование показателей	Единицы измерения	Категории автомобильных дорог			Категории внутрихозяйственных дорог		
		III	IV	V	I-с	II-с	III-с
Перспективная среднегодовая суточная интенсивность движения в обоих направлениях	авт. сут	от 1000-3000	от 200-1000	менее 200	более 150	менее 150	менее 150
Расчетная скорость движения	км	100 80-50	80 60-40	60 40-30	70 60-40	60 40-30	40 30-20
Число полос движения	шт	2	2	1	2	1	1
Ширина:							
полосы движения проезжей части	м	3,5	3	Не норм	3		
обочин	м	7	6	4,5	6	4,5-	3,5
земляного полотна	м	2,5	2	1,75	2	3,5	1,5
	м	12	10	8	10 (8)	1,75- 2,25 8 (7)	6,5-5,5
Наибольшее продольные уклоны	%	50 60-80	60 70-90	70 90-100	60 (90) 70-80	70 (100) 80-90	80 (100) 90 (120)
Наименьшая расчетная видимость поверхности дороги	м	140 100-60	100 15-50	75 50-40	100 75-50	75 50-40	60 40-25
встречного автомобиля	м	280 200-120	200 150-100	150 100-80	200 150-100	150 100-80	100 80-50

Продолжение таблицы 6

Наименование показателей	Единицы измерения	Категории автомобильных дорог			Категории внутрихозяйственных дорог		
		III	IV	V	I-с	II-с	III-с
Наименьшие радиусы кривых в плане	м	400 250- 100	25 0 12 5-60	125 60- 30	200 150- 80 (50- 15)	150 80 (15)	80 50-15
выпуклых	Тыс.м	10 5- 1,2	5 2,5 -1	2,5 1- 0,6	4 2,5-1	2,5 1-0,6	1 0,6-0,4
вогнутых	Тыс.м	3 2- 1,2	2 - 1,5 -1	1,5 1- 0,6	2,5 (0,8) 2-1 90,3)	2 (0,6) 1-(0,6) (0,2)	1 (0,3) 0,6-0,4 (0,1)

При этом следует:

Над чертой показаны нормы для равнинной местности, под чертой – на трудных участках пересеченной и горной местности, для особо трудных условий.

15.5 При прохождении дороги в горной местности на участках со значительной кривизной склонов трассу прокладывают вдоль склона с использованием серпантина, расчетную скорость принимать при этом не менее 15 км/час. Наименьший радиус основной кривой дороги должен быть 15 м, поперечный уклон проезжей части на вираже 60%, длина переходной кривой 20 м, уширение проезжей части 3 м, наибольший продольный уклон в пределах серпантина 40%. Расстояние между концом одной сопрягающей (обратной) кривой и началом другой сопрягающей кривой серпантина принимается возможно большим, но не менее 200 м.

15.6 Автомобильные дороги I, II, III категории проектируют в обход сельских населенных пунктов. В случае прохождения дорог через сельские населенные пункты это расстояние допускается уменьшать до 14 м от оси при условии выполнения противошумовых мероприятий.

В пределах этого разрыва размещаются пешеходные дорожки, тротуары, местные проезды, стоянки для индивидуального транспорта. Минимальные расстояния от кромки проезжей части до опор освещения и линий электропередач – 2,5 м; отдельных зданий и сооружений (будок ГАИ, автопавильонов и т.п.) на прямых участках дорог – 5 м.

15.7 Нормы разрывов автомобильных дорог различных категорий до животноводческих и птицеводческих предприятий приведены в таблице 7.

Таблица 7

Наименование дорог	Разрывы от дороги, м	
	до ферм крупного рогатого скота	до птицеферм, птицефабрик
Автомобильные дороги республиканского значения I и II категорий	200	500
Автомобильные дороги республиканского и областного значения III категории и скотопрогоны	150	200
Прочие автомобильные дороги местного значения IV и V категории	50	100

15.8 Для движения сельскохозяйственных машин и гужевого транспорта вдоль дорог I-III категорий должны быть устроены хозяйственные дороги, располагаемые в полосе отвода или совмещения с местными дорогами.

15.9 Железнодорожные линии, в зависимости от их назначения, разделяются на 3 категории: I-железнодорожные магистрали; II-железнодорожные линии для межрайонных грузовых и пассажирских перевозок; III- железные дороги местного значения.

15.10 Полосы отвода железнодорожных линий должны быть не менее 25 м – для I категории, 21 м – для II и III категорий и 12 м – для подъездных путей. Если железнодорожная линия проходит по насыпи или выемках высотой (глубиной) до 12 м, ширину полосы отвода увеличивают на 1,5 м с каждой стороны. В пределах сельского населенного пункта ширина полосы отвода уменьшаются до 20 м. Жилые дома должны находиться от оси железнодорожных линий не ближе чем на 50 м.

При установлении шумозащитных ограждений (устройств) допускается уменьшать до 30 м.

Вышеуказанные нормы настоящего пункта не распространяются на объекты земельной амнистии. Дальнейшее изменение целевого назначения объектов земельной амнистии не допускается.

15.11 В местах интенсивного пешеходного движения через железнодорожные пути следует, при соответствующем обосновании, предусматривать пешеходные тоннели или подземные переходные мосты.

15.12 Новые аэропорты и аэродромы необходимо размещать за пределами сельских населенных пунктов. Наименьшее расстояние от границ аэродрома до селитебной территории необходимо принимать в зависимости от класс аэродрома, направления взлетно-посадочных полос и

трасс полета самолетов относительно селитебной территории в соответствии с таблицей 8.

Таблица 8

Направление оси взлетно-посадочной полосы относительно селитебной территории	Трасса полетов самолетов относительно селитебной территории	Расстояние для различных классов аэродромов, км					
		А	Б	В	Г	Д	Е
Пересекает	Пересекает	30	30	20	10	5	5
Пересекает	Не пересекает	17	15	15	-	-	-
Не пересекает	Не пересекает	6	6	6	5	2	1

При этом следует: Классы аэродромов определяются в соответствии с нормами технического проектирования аэродромов гражданской авиации.

16 Сеть улиц и дорог

16.1 Сеть улиц и проездов проектируют в соответствии с рельефом местности и сложившейся планировочной структурой сельского населенного пункта.

16.2 Основные нормы при проектировании сельских улиц населенных пунктов, принимаются согласно таблице 9.

Таблица 9

Категория улиц и дорог	Расчетная скорость, км/ч	Радиусы кривых по оси проезжей части, м		Наибольший продолжный уклон, %	Расчетное расстояние видимости		Наименьший радиус вертикальных кривых		
		наименьшие	Рекомендуемые		поперечности и дорог	встречного автомобиля	при алгебраической разности уклонов, %	выпуклых, м	вогнутых, м
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Магистральные	80	250	1000-5000	60	100	200	10	4000	1000

Продолжение таблицы 9

Категория улиц и дорог	Расчетная скорость, км/ч	Радиусы кривых по оси проезжей части, м		Наибольший продолжный уклон, %	Расчетное расстояние видимости		Наименьший радиус вертикальных кривых		
		наименьшие	Рекомендуемые		поверхности дорог	встречного автомобиля	при алгебраической разности уклонов, %	выпуклых, м	вогнутых, м
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Главные	60	125	300-500	70	75	150	15	2000	500
Жилые улицы	60	60	–	80	75	150	15	2000	500
Проезды	30	30	–	80	60	120	15	600	200
Дороги производ. назначения	60	125	300-500	70	75	150	15	2000	500

При этом следует:

1. Расчетная скорость движения указана для одиночных автомобилей.

2. Наибольшие продольные уклоны полотна проезжей части для асфальтобетонных и цементобетонных покрытий принимают не менее 4%, для остальных не менее 5%.

16.3 Поперечные профили проезжей части принимаются двускатными или односкатными с бордюрными бортами. Размеры элементов поперечного профиля принимают в зависимости от категорий улиц и расчетной интенсивности движения, согласно таблице 10.

Таблица 10

Классификация улиц и дорог	Ширина в красных линиях, м	Ширина проезжей части, м	Минимальный радиус поворота, м	Ширина тротуара, м.
Поселковая дорога-транспортная связь между селитебной территорией и производственной сетью	–	7,0	125	Не менее 1,0
Главная поселковая улица-транспортная связь внутри селитебной территории с производственной зоной, общественным центром, автомобильными дорогами внешней сети	20-30	7,0	60	2,25
Жилая улица	12-18	6,0	30	1,5
Переулок	10-12	5,5	30	1,0
Проезд	10-12	3,25	30	-
Скотопрогон, хозяйственный проезд	-	4,5	-	-

Примечание

На трудных участках пересеченной и горной местности (для особо трудных условий) в условиях сложного рельефа или реконструкции, а также в зонах с высокой градостроительной ценности допускается снижать расчетные параметры улиц и дорог до 15%.

16.4 Протяженность тупиковых однополосных проездов, не должна превышать 150 м. Проезжая часть тупиковых проездов должна заканчиваться кольцевыми объездами радиусом по оси проезда не менее 10 м или площадки для разворотов с размерами сторон по 12 м каждая, либо поворотными треугольниками со стороной 7 м. В случае, если площадки для разворота примыкают к стене здания или к ограде, необходимо между ними предусматривать полосу в виде газона шириной 1,5 м. К жилым и общественным зданиям предусматривается проезды шириной 5,5 м на расстоянии ближе 5 м от стены, пригодные для проезда пожарных машин.

16.5 По противопожарным требованиям расстояния между улицами сельских населенных пунктов при усадебной застройке должны быть не более:

при зданиях I и II степени огнестойкости - 500 м;

при зданиях III, IV, V степени огнестойкости – 300 м.

16.6 Необходимо предусматривать организацию автобусных остановок через 400-500 м по маршруту следования в пределах сельского населенного пункта, на выезде в село и в зоне общественного центра сельского населенного пункта.

Автобусные остановки противоположного направления располагаются в 15-20 м за перекрестком.

16.7 На пересеченных местностях автобусные остановки размещаются на спусках крутизной не более 20%, а на участках подъемов - только на вершине подъема. Перед подъемом остановки располагаются не ближе чем в 250 м от начала подъема.

Длину посадочной площадки принимают не менее 20 м, ширину от 1,5 - 2,5 м.

16.8 На улицах и дорогах сельских населенных пунктов необходимо предусматривать тротуары.

Мачты освещения размещают за пределами тротуаров, в сложных условиях допускается размещать их на тротуарах на расстоянии 0,35-0,5 м от бордюров, при этом ширина тротуара увеличивается на 0,1-1,5 м.

16.9 Автостанции размещают на расстоянии не менее 10 м от края проезжей части. Нормативы для проектирования автостанций приводятся в таблице 11.

Таблица 11

Наименование норматива	Величина норматива
Минимальный радиус разворота автобусов	12 м
Расчетное количество автобусов, одновременно размещающихся на конечной площадке	30% от общего количества обращающегося на линии состава
Площадь для отстоя автобусов (на один)	40 м ²
Максимальный продольный уклон на площадке	10-12%

16.10 Велосипедные дорожки следует устраивать, при интенсивности движения более 250 велосипедистов в сутки, совмещенные с тротуарами не менее 2,5 м.

16.11 Устройство велосипедных дорожек на обочинах дорог допускается только в стесненных условиях и на проходах к инженерным сооружениям. В этих случаях обочины должны быть отделены от проезжей части бортовым камнем, а дорожки располагаются не ближе 0,75 м от вертикальной грани бордюра.

16.12 Минимальная ширина велодорожек однополосного движения - 0,75 м, для двух полосного одностороннего движения - 1,5 м, для двух полосного встречного движения – 2,5 м.

16.13 На участках дорог интенсивностью движения до 100-250 велосипедов в сутки обеспечения для совмещенного движения пешеходов и велосипедистов можно устраивать тротуаров шириной - 2,5 м.

16.14. Открытые площадки для стоянки автомобилей в сельских населенных пунктах у зданий общественного назначения предусматривают в соответствии с таблицей 12.

Таблица 12

Учреждения и предприятия обслуживания	Единицы измерения	Количество мест на расчетный срок
1	2	3
Организации и учреждения управления	на 100 работающих	5
Торговые центры и предприятия с торговой площадью залов более 200 м	на 100 м ² торговой площади	3
Рынки	на 50 рабочих мест	20
Рестораны, кафе	на 100 мест	10
Дома культуры, клубы	на 100 мест	10
Гостиницы	на 100 мест	6
Культовые сооружения	на 100 посещений	10
Спортивные комплексы с трибунами более чем на 500 человек	на 100 мест	3
Больницы	на 100 коек	3
Зоны отдыха, пляжи, турбазы	на 100 посещений одновременно	5
Парки и лесопарки	то же	7
Дома отдыха и санатории	на 100 чел. отдыхающих и обслуживающего персонала	3
Железнодорожные станции и пристани	в на 100 пассажиров час "пик"	10

При этом следует: Площадь стоянки на одну автомашину – 18 - 25 м².

16.15 Автомобильные гаражи для жителей индивидуальной застройки размещаются, на приусадебных участках, а для жителей проживающих в секционных домах предусматриваются групповые гаражи, у жилых домов.

Расстояние от мест проживания до гаражей не должно превышать 800 м и разрывы предусмотреть в соответствии с СанПиН «Санитарно – защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов», утвержденной постановлением Правительства Кыргызской Республики от 11.04.2016г. № 201.

16.16 Размер земельного участка для одноэтажных гаражей (без внешних подъездов) принимается 30 м² на машину.

16.17 Расстояния от станций технического обслуживания принимают не менее приведенных в таблице 13.

Таблица 13 - Разрыв от сооружений для хранения легкового автотранспорта до объектов застройки

Объекты, до которых исчисляется разрыв	Расстояние, м				
	Открытые автостоянки и паркинги вместимостью, машино-мест				
	10 и менее	11-50	51-100	101-300	свыше 300
Фасады жилых домов и торцы с окнами	10	12	25	35	50
Торцы жилых домов без окон	10	10	15	25	35
Территории школ, детских учреждений, учреждений профессионально-технического образования, техникумов, площадок для отдыха, игр и спорта, детских площадок	25	50	50	50	50
Территории лечебных учреждений стационарного типа, открытые спортивные сооружения общего пользования, места отдыха населения (сады, скверы, парки)	25	50	по расчета м	по расчета м	по расчета м

16.18 Станции технического обслуживания автомобилей проектируют из расчета один пост на 200 легковых автомобилей, принимая размеры их земельных участков, для станций:

на 10 постов- 1,0 га.

на 15 постов - 1,5 га.

на 25 постов - 2,0 га.

на 40 постов - 3,5 га.

16.19 Автозаправочные станции (АЗС) проектируют из расчета одна топливозаправочная колонка на 1200 легковых автомобилей, принимая размеры их земельных участков, для станций:

на 2 колонки - 0,1 га;

на 5 колонок - 0,2 га;

на 7 колонок - 0,3 га;

на 9 колонок - 0,35 га;

на 11 колонок - 0,4 га;

16.20 Расстояния от АЗС с подземными резервуарами для хранения жидкого топлива до границ земельных участков детских дошкольных учреждений, общеобразовательных школ, лечебных учреждений со стационарами или до стен жилых и других общественных зданий и сооружений принимают не менее 50 м. Указанное расстояние определяют от топливораздаточных колонок и подземных резервуаров для хранения жидкого топлива. Расстояние от автомобильная газозаправочная станция не менее 100 м.

Расстояния от АЗС, предназначенных для заправки только легковых автомобилей в количестве не более 500 машин в сутки, до указанных объектов допускается уменьшать, но принимать не менее 10 м.

17 Озеленение

17.1 При проектировании и застройке сельских населенных пунктов необходимо максимально сохранять и использовать существующие зеленые насаждения.

17.2 Зеленые насаждения сельских населенных пунктов подразделяются на следующие категории:

общего пользования (парки, скверы, бульвары);

ограниченного пользования (насаждения производственных зон, участков учреждений общественного назначения);

специального назначения (санитарно-защитные, в т.ч. шумозащитные, ветрозащитные, противопожарные, мелиоративные и др.).

17.3 Норма площади зелёных насаждений общего пользования на одного жителя составляет:

для сел, расположенных выше 1500 м над уровнем моря - 5-6 м²;

в курортных зонах - 12 м².

17.4 Расстояние от зданий и сооружений до деревьев и кустарников следует принимать по таблице 14.

Таблица 14

Сооружения	Расстояние до оси, м	
	ствола- дерева	кустарника
От наружных стен здания и сооружения	5	1,5
От края тротуаров и садовых дорожек	0,7	0,5
От края проезжей части улиц, обочин дорог	2	1
От мачт и опор осветительной сети	4	-
От подошвы откосов, террас и т.п.	1	0,5
От подошвы или внутренней границы подпорных стенок	3	1
От подземных сетей: газопроводов, канализации	1,5	-
теплопроводов (от стенок канала) и трубопроводов тепловых сетей при бесканальной прокладке	2	1
водопровода, дренажа	2	-
силового кабеля и кабеля связи	2	0,7

Примечание. Приведенные нормативы относятся к деревьям с диаметром кроны не более 5 м и должны быть соответственно увеличены для деревьев с кроной большего диаметра.

18 Зеленые насаждения общего пользования

18.1 В каждом сельском населенном пункте необходимо предусматривать озелененные территории для отдыха: парки, скверы или общесельские сады, бульвары.

18.2 Минимальная площадь парка или общесельского сада должна составлять 1,0 га, сквера – 0,5га. Под зеленые насаждения парка, сада или сквера должно отводиться не менее 70% территории (без физкультурно-спортивных сооружений).

18.3 Прилегающих к сельскому населенному пункту, рекомендуется устройство лесопарка, используя существующие территории лесов или рощ.

18.4 При проектировании парков, садов и скверов следует максимально использовать живописные элементы ландшафта (берега рек и водоемов, холмы и др.). По возможности предусматривается создание прудов, плескательных и декоративных бассейнов.

18.5 На территориях парков следует выделять зоны: активного отдыха (спортивные и игровые площадки, аттракционы, танцевальные

площадки, эстрады) и тихого отдыха (читальни, павильоны для тихих игр и др.).

Детские площадки располагаются как в одной, так и в других зонах.

18.6 На территории сквера устраиваются небольшие площадки для тихого отдыха, детские площадки, плескательные и декоративные бассейны.

18.7 Устройство бульваров предусматривают вне транспортных магистралей, в направлении массовых потоков пешеходного движения. На бульварах рекомендуется размещать площадки для кратковременного отдыха. Ширина бульваров с одной продольной пешеходной дорожкой принимается не менее 10 м.

19 Зеленые насаждения ограниченного пользования

19.1 Зеленые насаждения на улицах, дорогах и площадях сельских населенных пунктов должны обеспечивать защиту населения от шума, пыли, ветров, отработанных автомобильных газов и избыточной инсоляции.

19.2 Для озеленения улиц используются следующие приемы посадок: однорядная посадка деревьев в лунках на тротуаре (при невозможности устройства газонных полос или наличии подземных коммуникаций под газонной полосой);

рядовая посадка деревьев на газонных полосах вдоль проезжей части улиц с чередованием кустарников;

участки и полосы газонов, цветников, отдельных групп деревьев и кустарников.

19.3 Расстояния между осями стволов деревьев при рядовой посадке должно быть не менее 5 м. При посадке саженцев медленно растущих деревьев расстояние между деревьями может быть уменьшено с расчетом на последующее прореживание.

19.4 Ширину полос зеленых насаждений принимают не менее указанной в таблице 15.

Таблица 15

Полосы	Наименьшая ширина полос, м
1	2
Газон с рядовой посадкой деревьев или деревьев в одном ряду с кустарниками:	
а) однорядная посадка	2
б) двухрядная	5
Газон с однорядной посадкой кустарников:	
а) высоких (более 1,8 м)	1,2

Продолжение таблицы 15

Полосы	Наименьшая ширина полос, м
1	2
б) среднего размера (от 1,2 до 1,8 м)	1,0
в) низких (до 1,2 м)	0,8
Газоны с групповой или куртинной посадкой деревьев	4,5
То же, кустарников	3
Газон	1

При этом следует:

1. При многорядной посадке кустарников указанную ширину увеличивают на 40-50% для каждого дополнительного ряда.

19.5 Ширина полос насаждений дана при условии полива любым способом, кроме арыков. При поливе из арыков ширина увеличивается на ширину арыка.

20 Зеленые насаждения специального назначения

20.1 На территории санитарно-защитной полосы шириной 100 м и более со стороны селитебной территории предусматривают полосу древесно-кустарниковых насаждений шириной не менее 50 м, а при ширине зоны до 100 м - не менее 20 м.

20.2 По границе территории производственной зоны, а также для изоляции отдельных производственных комплексов друг от друга предусматривают устройство зеленых полос шириной 5 м.

20.3 Зеленые насаждения для защиты водозаборных сооружений из подземных источников необходимо размещать на границе первого пояса зоны санитарной охраны на расстоянии при использовании защищенных подземных вод не менее 30 м и на расстоянии не менее 50 м – при использовании недостаточно защищенных подземных вод.

20.4 Противопожарные насаждения размещают вокруг объектов опасных в пожарном отношении. Они состоят не менее чем из двух рядов посадок деревьев лиственных пород с густыми кронами.

20.5 Шумозащитные зеленые насаждения должны создаваться в виде полос со стороны защищаемых от шума объектов.

20.6 Для сельских населенных пунктов, расположенных в безлесных районах, предусматривают создание со стороны преобладающего направления ветров защитной полосы зеленых насаждений шириной 20-50 м.

20.7 Приусадебные участки, фермерские и крестьянские хозяйства по периметру обсаживают плотными 2-х рядными посадками тополя

пирамидального, размноженного вегетативным путем, черенками, взятых с мужских экземпляров, во избежание засорения.

20.8 Для предотвращения оврага образования, процессов размыва берегов реки вдоль арыков предусматриваются полосы зеленых насаждений.

21 Инженерная подготовка территорий

21.1 Инженерная подготовка территории сельских населенных пунктов включает в себя вертикальную планировку для отвода поверхностных вод, орошение, понижение уровня грунтовых вод, инженерную защиту от оползней, обвалов, затопления, подтопления и селевых потоков.

21.2 При проведении вертикальной планировки проектные отметки назначают исходя из условий сохранения естественного рельефа, почвенного покрова, отвода поверхностных вод со скоростями, исключая эрозию почвы с минимальным объемом земляных работ, с учетом использования вытесняемых грунтов на площадке строительства.

21.3 Вертикальная планировка не должна вызывать оползневых явлений и просадки грунтов, заболачивания территории.

Для предотвращения возникновения оползней, обвалов необходимо избегать подрезки склонов, излишнего террасирования.

21.4 Поверхностные воды следует отводить со всего бассейна стока (в водоемы, водостоки, овраги и т.п.). Допускается применение открытых водоотводящих устройств (арыков, кюветов, лотков).

При организации открытых водоотводящих устройств на пересечении с дорогами, улицами, въездами на усадьбу, пешеходными дорожками, тротуарами необходимо устройство мостиков или укладка труб.

21.5 Необходимо предусматривать защиту сельских населенных пунктов от потока поверхностных вод с территорий находящихся выше, путем устройства отводящих канавов.

21.6 На территориях, характеризующихся высоким уровнем стояния грунтовых вод, предусматриваются мероприятия по понижению грунтовых вод. На участках, предназначенных под застройку капитальными зданиями, должно быть обеспечено понижение грунтовых вод путем устройства дренажной сети (считая от проектной отметки территории) глубиной не менее 2 м, а на участках, предназначенных для размещения стадионов, парков, скверов и других зеленых насаждений глубиной - не менее 1 м.

Для зданий и сооружений с подземными помещениями предусматриваются мероприятия по защите их от подтопления.

21.7 На территории усадебной застройки предусматривается открытая или закрытая дренажная сеть.

21.8 В комплекс работ по понижению грунтовых вод на территории сельских населенных пунктов, расположенных на берегах или поймах малых рек, должны быть включены мероприятия по регулированию стоков, обеспечивающего снижение в реке горизонта воды и усиление ее дренирующего влияния, также защита от селевых потоков.

21.9 Сельские населенные пункты, расположенные на прибрежных участках рек, озер или других водоемов, должны быть защищены от временного затопления (при паводках, нагонах воды) и от постоянного затопления (в связи с созданием водохранилища) подсыпкой (намывом) территории или обвалованием. При защите территории от подтопления подсыпкой (намывом) отметку бровки откоса принимают не менее чем на 0,5 м выше расчетного горизонта высоких вод с учетом расчетной высоты волны и ее нагона.

За расчетный горизонт высоких вод принимают отметку наивысшего уровня воды повторяемостью: один раз в 100 лет (1% расход) для территорий, застроенных или подлежащих застройке жилыми или общественными зданиями: один раз в 10 лет - для территорий парков и плоскостных спортивных сооружений.

21.10 Для уменьшения волнового воздействия от озер устанавливаются откосы. Береговые откосы выше уровня воды должны иметь уклон не более 1:2 с укреплением о дерновкой. Береговая полоса благоустраивается и озеленяется с учетом организации мест массового отдыха (пляжи, прибрежные парки, спортивные площадки).

В прудах и других водоемах, расположенных на территории сельского населенного пункта, обеспечивают:

- поддержание необходимого расчетного уровня воды;
- периодический обмен воды в летне-осенний период;
- подъезды для забора воды автомашинами;
- глубина водоемов в летне-осенний период принимается не менее 1,5 м, а при периодическом удалении растительности - не менее 1 м.

21.11 Устройство прудов в пределах сельских населенных пунктов не должно вызывать подъема грунтовых вод, наносящих ущерб застройке и зеленым насаждениям.

21.12 При наличии на территории сельского населенного пункта участков с эрозионными процессами и с оврага образованием необходимо предусматривать мероприятия, предотвращающие их дальнейшее развитие. В зависимости от местных условий (наличие и выход грунтовых вод, тенденции оврага к росту, степени закрепления его склонов, почвенно-грунтовые показатели и т.д.) необходимо предусматривать:

- упорядочение отвода поверхностных вод путем устройства нагорных канав и лотков по склонам оврагов и их тальвегов;
- террасирование склонов;
- укрепление склонов оврагов дернованием, посадкой зеленых насаждений, травосеянием;
- устройство запруд с целью уменьшения скорости течения воды;

укрепление ложа оврагов;
прекращение неорганизованного сброса поверхностных стоков;
устройство водоотводящих каналов, укрепление ливнестоков.

Наибольший эффект в борьбе с оврагом достигается в результате комплексного проведения инженерных мероприятий.

21.13 В отдельных случаях, при соответствующем обосновании, предусматривается засыпка оврагов и отвод воды с тяготеющей ковригу водосборной территории и устройство водоотводных канав и дренажных коллекторов.

21.14 Территории на горных склонах, береговых склонах, склонах эрозионных долин, подверженных оползневым процессам, а также территории, находящиеся в зоне возможного влияния оползневых подвижек, не допускается отводить под застройку.

21.15 Сохранение существующих построек, размещение нового строительства на данных территориях допускается в исключительных случаях при технико-экономическом обосновании и на основе геоморфологических, инженерно-геологических, гидрогеологических исследований.

21.16 На оползневых территориях в пределах сельских населенных пунктов в каждом конкретном случае необходимо намечать (в комплексе или в отдельности) следующие мероприятия:

упорядочение поверхностного стока, устройство перехватывающих открытых канав, лотков и др.);

строительство дренажных систем для подземных вод, выклинивающихся на склоне, и каптаж источников;

устройство защиты основания склона от боковой эрозии и абразии;

строительство удерживающих сооружений типа подпорных стенок, контрфорсов;

искусственное повышение прочности грунтов в оползневой зоне техническими и физико-химическими средствами;

посадку деревьев, кустарников с прочной корневой системой, одерновку склонов.

21.17 При проектировании сельских населенных пунктов, расположенных в зоне действия селевых потоков, должны быть предусмотрены следующие основные мероприятия по ослаблению вредного их воздействия:

посадка древесно-кустарниковой растительности;

террасирование склонов;

выпрямление русла селевых рек, укрепление их берегов;

строительство плотин, запруд и полужапруд в зоне формирования и обогащения селевого потока;

сооружение наносоулавливателей, селенаправляющих дамб и отводящих каналов на конусе выноса.

21.18 При проектировании сельских населенных пунктов и сельскохозяйственных производственных объектов предусматривают

мероприятия по снятию плодородного слоя с территории, отведенной под застройку с последующей рекультивацией.

21.19 Инженерная подготовка территории выполняется на основании задания на проектирование.

22 Противосейсмические и противопросадочные мероприятия

22.1 В районах с сейсмичностью менее 9 баллов допускается строительство жилых домов со стенами из традиционных глинистых материалов (сынча, сокмо, глинобита, самана, кирпича-сырца) при усилении их деревянным каркасом с раскосом – в соответствии с п. 10.4. и п. 10.5, а с сейсмичностью более 9 баллов - не допускается.

22.2 Возведение общественных зданий (школ, больниц, поликлиник, медпунктов, клубов, детских садов, магазинов) из материалов, указанных в п. 9.1, не допускается.

22.3 С использованием материалов, указанных в п. 10.1 возможно устройство помещений для содержания животных, подсобных и складских помещений, одноэтажных жилых домов.

22.4 Стойки деревянного каркаса, раскрепленные раскосами, надежно заанкерываются в фундамент. Шаг стоек принимается не более 1 м, стойки устанавливаются в углах здания, по краям оконных и дверных проемов, в пересечениях стен.

22.5 Пролеты конструкций каркаса не более 4,5 м. По периметру и по внутренним стойкам устраивается обвязка из досок или брусьев, связывающих стойки каркаса в единую систему.

21.6 Рекомендуются устраивать двух уровневый обвязки: в уровне перекрытия и в уровне верха и низа оконных проемов.

22.7 Балки покрытий опирают на стойки каркаса и надежно соединяют с ними и с обвязкой. По верху балок перекрытия устраивают дощатый настил или настил из фанеры. Подшивка потолков (жилых зданий) выполняется из листов фанеры или древесно-волоконистых плит. Утепление перекрытий осуществляется легким пористым материалом.

22.8 Передачу нагрузки от конструкций организуют через элементы каркаса. При двухскатных кровлях устраивают дополнительные затяжки между стропилами.

22.9 Фундаменты устраивают монолитные железобетонные. Глубина заложения фундаментов определяется глубиной промерзания, но не менее 90 см.

22.10 Печи, дымоходы и трубы выполняют из кирпича с усилением металлической обоймой с соблюдением мер пожарной безопасности.

22.11 При возведении зданий на просадочных грунтах системы отопления, водоснабжения и канализации проектируют с учетом возможности проведения периодического осмотра их и быстрой ликвидации возможных протечек.

22.12 Необходимо полностью исключить постоянную фильтрацию воды под фундамент, для чего необходимо:

- забетонировать по периметру отмостки вокруг дома на ширину 1,5 м или уплотнить, как было указано выше, на ширину 2,0 м;
- арычную сеть одеть в противофильтрационную одежду;
- исключить утечку воды из водопровода.

23 Инженерное оборудование

23.1 Инженерное оборудование сельских населенных пунктов включает сооружения водоснабжения, канализации, теплоснабжения, газоснабжения, электроснабжения, радиофикации и телефонизации, санитарной очистки, обеспечивающие необходимые санитарно-гигиенические условия для проживания населения и охрану окружающей среды от загрязнения.

При проектировании инженерного оборудования соблюдаются соответствующие своды правил и требования настоящего раздела.

23.2 Выбор системы инженерного оборудования, а также их отдельных элементов должен основываться на сравнении возможных вариантов и оценке их по технико-экономическим показателям.

23.3 При малоэтажной застройке возможно применение автономных и групповых установок инженерного оборудования.

23.4 Для сельских населенных пунктов, расположенных вблизи городов и поселков городского типа, по возможности необходимо предусматривать подключение проектируемых инженерных сетей к действующим, в соответствии с генпланами городских поселений.

24 Водоснабжение

24.1 Потребность в воде на хозяйственно-питьевые нужды определяется по нормам, приведенным в таблице 16.

Таблица 16

Степень благоустройства территории жилой застройки	Удельное хозяйственно-питьевое водопотребление на одного жителя среднесуточное (за год), л/сут
Застройка зданиями, оборудованными внутренним водопроводом и канализацией, без ванн	125-160
То же, с ваннами и местными водонагревателями	160-230

Продолжение таблицы 16

Степень благоустройства территории жилой застройки	Удельное хозяйственно-питьевое водопотребление на одного жителя среднесуточное (за год), л/сут
Застройка зданиями, оборудованными внутренним водопроводом и канализацией с централизованным горячим водоснабжением	250-350
Водоснабжение от водоразборных колонок	30-50

При этом следует:

1. Удельным водопотреблением учтены расходы воды на хозяйственно-питьевые и бытовые нужды в жилых и общественных зданиях.

2. Удельные водопотребления в пределах, указанных в таблице, выбираются в зависимости от природно-климатических условий, мощности источника водоснабжения, степени благоустройства, этажности застройки и других местных условий.

Для сельских населенных пунктов с числом жителей до 3000 человек принимают меньшее удельное водопотребление.

Удельное водопотребление допускается изменить на $\pm 10-20\%$ в зависимости от климатических и других местных условий и степени благоустройства.

24.2 Водопотребление на содержание скота, птиц и зверей на фермах устанавливается по нормам, приведенным в таблице 17.

Таблица 17

Водопотребители	Норма водопотребления, л/сут. на 1 голову
Коровы молочные	100
Коровы мясные	70
Бычки и нетели	60
Молодняк крупного рогатого скота в возрасте до 2-х лет	30
Телята в возрасте до 6 месяцев	20
Лошади рабочие, верховые, рысистые и некормящие матки	60
Лошади племенные и кормящие матки	80
Жеребцы-производители	70

Продолжение таблицы 17

Водопотребители	Норма водопотребления, л/сут. на 1 голову
Жеребята в возрасте до 1,5 лет	45
Овцы взрослые	10
Молодняк овец	2
Хряки-производители, матки взрослые	25
Свиноматки с приплодом	60
Свиноматки супоросные, холостые	25
Ремонтный молодняк (свиньи)	15
Поросята-отъемыши	5
Свиньи на откорме	15
В ветеринарной лечебнице на 1 крупное животное	100
То же, на 1 мелкое животное	50
Песцы и лисицы	7
Норки, соболи, кролики	3
Куры	1
Индейки	1,5
Утки, гуси	2

При этом следует:

1. Расходы воды на остальные производственные нужды должны определяться на основании технологических данных.

Коэффициент часовой неравномерности потребления для животных, зверей и птиц принимают 2,5.

Для молодняка птицы нормы водоснабжения должны уменьшаться вдвое.

В нормы включен расход воды на мойку помещений, клеток, молочной посуды, приготовление кормов, охлаждение молока и пр.

В жарких и сухих районах указанные нормы увеличивают на 25%.

При гидроудалении навоза предусматривается дополнительный расход воды в размере от 4 до 10 л/сут. на голову (в зависимости от способа его удаления).

24.3 Нормы расхода воды на хозяйственно-питьевые нужды перерабатывающие промышленных предприятий должны приниматься равным 25 л в смену на одного человека.

24.4 Водопотребление предприятий переработки и промышленности принимается в размере 5-10 % от расхода воды на хозяйственно-питьевые нужды села.

24.5 Расход воды на поливку и мойку устанавливается по нормам, приведенным в таблице 18.

Таблица 18

Виды полива	Норма расхода воды на один полив или одну мойку в (л/м ²)
1	2
Механизированная мойка усовершенствованных покрытий улиц и площадей покрытий тротуаров улиц	1,2-1,5
Механизированный полив усовершенствованных покрытий тротуаров и улиц	0,3-0,4
Ручной полив из шлангов усовершенствованных	0,4-0,5
Полив зеленых насаждений парков и скверов	3-4
Полив газонов цветников	4-6
Теплицы грунтовые зимние	15
То же, стеллажные зимние	6
Парники всех типов	6
Поливка приусадебных участков (продолжительность полива 6 часов)	4

При этом следует:

При отсутствии данных о площадях по видам благоустройства (зеленые насаждения, проезды и т.п.) суммарный расход воды на полив в перерасчете на одного жителя принимают 50-90 литров, в зависимости от природно-климатических условий, мощности источника водоснабжения, степени благоустройства сельских населенных пунктов и других местных условий.

24.6 Расход воды на наружное пожаротушение для сельских населенных пунктов принимается по таблице 19.

Таблица 19

Количество жителей населённого пункта, тысяч человек	Расчетное количество одновременных пожаров	Расход воды на наружное пожаротушение, л/сут., при этажности зданий (независимо от степени огнестойкости)	
		до 2-х включительно	3 и более
До	1	10	10

Продолжение таблица 19

Количество жителей населённого пункта, тысяч человек	Расчетное количество одновременных пожаров	Расход воды на наружное пожаротушение, л/сут., при этажности зданий (независимо от степени огнестойкости)	
		до 2-х включительно	3 и более
Более 5 до 10	1	10	15
Более 10	2	10	15

При этом следует:

Расход воды на наружное пожаротушение для сельских населенных пунктов с количеством жителей до 500 человек принимаются 5 л/сут при продолжительности пожара 3 часов независимо от этажности и огнестойкости зданий.

В расчетное число одновременных пожаров в сельских населенных пунктах включают пожары на производственных комплексах, расположенных вблизи от населенных пунктов.

24.7 Расчетная продолжительность тушения пожара на селитебной производственной территории принимается равной 3 часов. Максимальный срок восстановления неприкосновенного противопожарного запаса воды должен быть не более 72 часов.

24.8 Наружное пожаротушение селитебных зон должно осуществляться от пожарных гидрантов, расположенных вдоль улиц и проездов друг от друга не более 150 м. Для сельских населенных пунктов с количеством жителей менее 5 тысяч человек принимается противопожарное водоснабжение из водоемов или резервуаров с обеспечением подъезда к ним автонасосов. Количество противопожарных водоемов должно быть не менее двух. При этом в каждом водоеме должен храниться половинный объем воды на пожаротушение.

24.9 Противопожарные водоемы необходимо размещать из условий обслуживания ими зданий, находящихся в радиусе:

при наличии автонасосов - 200 м;

при наличии мотопомп - 100-150 м (в зависимости от типа мотопомп).

24.10 В зависимости от местных условий система водоснабжения бывают:

объединенной: хозяйственно-питьевой, противопожарной и производственной для производственной и селитебной зон с общим источником водоснабжения;

раздельной: хозяйственно-питьевой и противопожарной для селитебной зоны и хозяйственно-питьевой и противопожарной - для производственной, с собственным источником водоснабжения для каждой из зон.

24.11 Рекомендуется проектировать единую систему водоснабжения для селитебной и производственной зон. Исключения допускаются:

при наличии на территории производственной зоны собственной системы водоснабжения, полностью удовлетворяющей потребности в воде в данное время и с учетом перспектив развития;

в случае удаленности производственной зоны от селитебной на расстоянии, при котором нецелесообразно создание совместной системы водоснабжения в неблагоприятных топографических условиях.

24.12 В безводных или маловодных районах, а также в районах с дефицитом пресных вод рекомендуется применение групповых или районных систем водоснабжения.

24.13 Полив общественных зеленых насаждений, улиц, а также приусадебных участков из системы хозяйственно-питьевого водопровода допускается только при согласовании с органами по регулированию использования и охране вод.

24.14 С целью экономии питьевой воды следует устраивать полив приусадебных участков из местных водоисточников (ручьи, водоемы, арыки).

При соответствующем обосновании для полива зеленых насаждений общественного пользования допускается устройство самостоятельного поливочного водопровода.

24.15 В качестве источников водоснабжения принимаются подземные и поверхностные воды. При выборе источника водоснабжения отдается предпочтение подземным водам. Для забора подземных вод предусматривают водозаборные скважины, шахтные колодцы, каптаж родников, горизонтальные и лучевые водозаборы.

24.16 В качестве источников поверхностных вод могут использоваться реки, озера, водохранилища, каналы.

24.17 При проектировании водозаборов из подземных источников следует руководствоваться заключениями территориальных органов гидро - геологии, органов по регулированию использования и охране вод и уполномоченными органами в области санитарно-эпидемиологического благополучия населения.

24.18 При размещении новых и расширении существующих водозаборов из подземных водоисточников должны быть учтены условия взаимодействия их с существующими и эксплуатируемыми водозаборами на соседних участках.

24.19 Речные водозаборы должны размещаться выше сельского населенного пункта по течению реки; в тех случаях, когда минимальный расход реки не покрывает требуемого водопотребления, необходимо устройство водохранилища для регулирования стока.

24.20 Поверхностные воды, в зависимости от их состава, требуют следующих методов обработки: осветления, обесцвечивания, устранения привкусов и запахов, а также обеззараживания. При этом следует отдавать предпочтение безреагентному методу очистки.

24.21 При использовании поверхностных вод учитывают требования уполномоченными органами в области санитарно-эпидемиологического благополучия населения, органов рыбоохраны, инспекции по охране водных источников.

24.22 Для размещения водозаборных сооружений выбираются участки:

благоприятные в отношении устойчивости проектируемых сооружений, незатопляемые паводковыми водами, не подвергающиеся размыву, ползанию и другим видам деформаций (при отсутствии таких участков предусматривается мероприятия по защите водозаборов - обвалование, подсыпку и др.);

исключающие возможность загрязнения используемых вод бытовыми и промышленными стоками и водами с повышенной минерализацией или газонасыщенностью, с повышенным содержанием железа и других компонентов, ухудшающих качество воды.

24.23 Зона санитарной охраны должна состоять:

для источников водоснабжения - из первого, второго и третьего поясов;

для водозаборных сооружений и площадок водопроводных сооружений - из первого пояса;

для водопроводов - из второго пояса.

24.24 В первом поясе санитарной охраны (строгого режима) размещаются водозаборные устройства, насосные станции, очистные сооружения, установки для обеззараживания; запасные и напорные резервуары чистой воды.

24.25 На территории первого пояса зоны санитарной охраны запрещается строительство и размещение зданий, сооружений и устройств, не имеющих непосредственного отношения к эксплуатации водопроводных сооружений и не подлежащих обязательному размещению на территории первого пояса, а также проживание людей, в том числе работающих на водопроводе.

24.26 На территории первого пояса запрещается выпуск стоков, купание, водопой и выпас скота, стирка белья, рыбная ловля, применение для растений ядохимикатов, органических и минеральных удобрений.

24.27 Границы первого пояса зоны санитарной охраны для подземного источника водоснабжения (от ограждающих конструкций водопроводных сооружений и артезианских скважин до границ первого пояса зоны санитарной охраны) должны составлять: для надежно защищенных горизонтов - не менее 30 м, а для незащищенных или недостаточно защищенных источников водоснабжения, на расстоянии не менее 50 м и не менее 100 м от инфильтрационных сооружений.

При использовании в качестве источника водоснабжения инфильтрационных вод в границы пояса зоны санитарной охраны необходимо включать прибрежную территорию между водозабором и водоемом.

При этом следует: Для одиночных подземных водозаборов, которые располагаются на территории объекта, исключающего возможность загрязнения почвы, расстояние от них до ограждения допускается до 15 и 25 м.

24.28 При расположении в непосредственной близости к границам первого пояса зоны санитарной охраны существующих жилых, производственных и других зданий должны быть приняты меры к благоустройству их территории, исключающие возможность загрязнения территории первого пояса.

24.29 Для регулирования неравномерности потребления воды и обеспечения надежной работы системы водопровода предусматриваются запасные емкости в виде водонапорных башен, резервуаров чистой воды при насосных станциях второго подъема, в которых хранятся регулирующий, аварийный и неприкосновенный противопожарный запасы воды.

24.30 Для ориентировочных расчетов величину регулирующей емкости баков водонапорных башен рекомендуется принимать в зависимости от суточного водопотребления по таблице 20.

Таблица 20

Водопотребление м ³ /сут	Регулирующая емкость бака водонапорной башни в процентах от суточного водопотребления
50	35-50
50-100	25-35
100-300	20-30
300-500	15-30
более 500	12-20

24.31 Наружные пункты водозабора (водоразборные колонки, шахтные колодцы общего пользования) размещают за пределами красных линий на специальных площадках размерами 2х2 м - для водоразборных колонок и 2х3 м - для шахтных колодцев.

24.32 С указанных площадок должен быть обеспечен водоотвод. Радиус обслуживания наружных пунктов водозабора не должен превышать 100 м.

25 Канализация

25.1 Водоотведению сточных вод подлежат все объекты, обеспеченные и имеющие внутренней водопроводной сетью.

25.2 Нормы водоотведения бытовых сточных вод селитебной зоны должны соответствовать принятым нормам водопотребления (таблица 16).

25.3 Нормы отведения производственных сточных вод сельскохозяйственных объектов принимают на основании технологических данных.

25.4 Водоотведению сточных вод в первую очередь подлежат жилые дома, общественные здания, а также предприятия по переработке сельскохозяйственных продуктов.

25.5 Схемы канализации, должны разрабатываться одновременно со схемами водоснабжения. При этом необходимо рассматривать возможность использования очищенных сточных вод для производственного водоснабжения и орошения.

25.6 Возможность совместного отведения и очистки бытовых и производственных сточных вод должна определяться в зависимости от состава этих вод с учетом технико-экономических показателей и исходя из санитарно-гигиенических требований.

25.7 Поверхностные воды с селитебной территории (дождевые, талые и поливочно-мочные) отводятся за пределы сельского населенного пункта системой арыков и каналов.

25.8 Поверхностные стоки животноводческих предприятий должны направляться по открытой системе водостоков в локальные хранилища-накопители и после соответствующей обработки использоваться для орошения сельскохозяйственных культур.

25.9 Сброс поверхностных вод, методы и степень их очистки должны быть согласованы с органами Государственного санитарного надзора.

25.10 Трассировку канализационных сетей осуществляют с учетом рельефа местности, расположения канализационных очистных сооружений, возможного максимального охвата территории самотечными линиями при наименьших глубинах заложения.

25.11 Самотечные канализационные сети и напорные трубопроводы, должны выполняться из неметаллических труб (асбестоцементные, керамические, железобетонные, пластмассовые). Металлические трубы применяют при специальном обосновании.

25.12 При больших заглублениях самотечных канализационных сетей (более 7 м), а также при невозможности подачи сточных вод на канализационные очистные сооружения самотечной сетью, предусматривают устройство канализационных насосных станций.

25.13 При выборе места расположения очистных сооружений канализации необходимо учитывать следующие требования:

очистные сооружения располагают с подветренной стороны преобладающего направления ветров теплого периода года по отношению к ближайшим жилым или общественным зданиям или группам зданий;

сточные воды после очистки должны выпускаться ниже по течению реки относительно сельского населенного пункта;

территория, занимаемая очистными сооружениями, не должна подтапливаться, затапливаться и подвергаться береговому размыву.

25.14 Метод и степень очистки сточных вод определяются в зависимости от местных условий с учетом возможного использования очищенных сточных вод для промышленных и сельскохозяйственных земель (земледельческие поля орошения). Бытовые сточные воды допускается использовать только после полной биологической очистки.

25.15 Территории для размещения канализационных очистных сооружений выбираются на основании заключений заинтересованных органов государственного надзора.

25.16 При устройстве и эксплуатации земледельческих полей орошения следует руководствоваться с нормативно-правовыми актами уполномоченного органа в сфере здравоохранения.

25.17 При орошении полей очищенными сточными водами методом дождевания с помощью низко направленных среднеструйных установок санитарно-защитная зона от земледельческих полей орошения до сельского населенного пункта должна быть не менее 1000 м и не менее 100 м от магистральных дорог.

25.18 Канализационные очистные сооружения централизованных систем состоят из:

сооружений механической очистки - решетки-дробилки, песколовки, отстойники и сооружения обработки осадка;

сооружений биологической очистки сточных вод, аэротенков различных типов, циркуляционных каналов, биофильтров (искусственные условия), полей фильтрации (естественные условия);

сооружения доочистки сточных вод - биологических прудов, песчаных фильтров.

25.19 Канализационные очистные сооружения децентрализованных (местных) систем состоят из:

сооружений предварительной обработки сточных вод – септиков;

сооружений биологической очистки сточных вод, используемых в зависимости от расхода и грунтовых условий, фильтрующих колодцев, полей подземной фильтрации, фильтрующих траншей, песчано-гравийных фильтров:

дозировочных распределительных устройств и водоотводящих трубопроводов.

25.20 Предпочтение следует отдавать биологической очистке сточных вод в естественных условиях.

25.21 Поля фильтрации бывают любой производительности и применяются в условиях песчаных, супесчаных и легких суглинистых грунтов при наличии малопродуктивных земель достаточной площади.

25.22 Для устройства полей фильтрации надлежит выбирать площадки со спокойным и слабовыраженным рельефом с уклонами до 0,02%.

25.23 Поля фильтрации не допускается устраивать на территориях, непосредственно граничащих с местами выклинивания водоносных горизонтов.

25.24 Поля фильтрации надлежит располагать ниже по течению грунтового потока от сооружений для забора подземных вод на расстоянии от них, определяемой величиной радиуса депрессионной воронки водозаборной скважины, но не менее 200 м - для легких суглинков, 300 м - для супесей и 500 м - для песков.

25.25 При расположении полей фильтрации выше по течению грунтового потока, расстояние от фильтрации до сооружений для забора подземных вод должно приниматься с учетом гидрогеологических условий и за пределами второго пояса зоны санитарной охраны водоисточника.

25.26 Площадь полей фильтрации определяется по нагрузкам в м³/га, в зависимости от грунтов, среднегодовой температуры воздуха и глубины залегания грунтовых вод.

25.27 Для децентрализованных (местных) систем при расходах сточных вод до 15 м³/сут в случае песчаных и супесчаных грунтов и залегания грунтовых вод не выше 1,5 м от поверхности земли применяются поля подземной фильтрации.

25.28 Для небольших объектов с расходом сточных вод до 1 м³/сут в песчаных и супесчаных грунтах применяются фильтрующие колодцы. Основание колодца должно быть на 1 м выше уровня грунтовых вод.

25.29 Песчано-гравийные фильтры и фильтрующие траншеи применяются для децентрализованных (местных) систем при расходах сточных вод до 15 м³/сут в водонепроницаемых и слабофильтрующих грунтах при наивысшем уровне грунтовых вод, расположенном на 1 м ниже лотка отводящей трубы. Для создания фильтрующей среды используется привозной средне- и крупнозернистый песок.

25.30 На территории полей подземной фильтрации, фильтрующих траншей и песчано-гравийных фильтров допускается выращивание огородных культур. Древесные посадки на указанных территориях не допускаются.

По контуру полей фильтрации рекомендуется предусматривать посадку ивы других влаголюбивых насаждений. Ширину полосы древесных насаждений принимают равной 10-20 м, в зависимости от удаленности полей фильтрации от сельских населенных пунктов.

25.31 Перед всеми видами сооружений подземной фильтрации необходима предварительная очистка сточных вод в септиках.

25.32 В случае невозможности применения сооружений биологической очистки сточных вод в естественных условиях предусматривают очистку сточных вод на сооружениях биологической очистки в искусственных условиях.

К ним относятся:

аэротенки полного окисления заводского изготовления;

аэротенки полного окисления, строящиеся на месте из сборного или монолитного железобетона, с механической или пневматической аэрацией;

строящиеся на месте аэротенки с аэробной стабилизацией ила;

циркуляционные окислительные каналы.

25.33 Аэротенки всех типов применяются в любых климатических, геологических и гидрогеологических условиях, они не требуют отвода больших площадей земли и стабильно обеспечивают высокую эффективность очистки.

25.34 Циркуляционные очистительные каналы применяются в районах с расчетной температурой не ниже минуса 25°С в тех случаях, когда аэротенки применять нецелесообразно.

25.35 Размеры земельных участков очистных сооружений канализации принимают: при полной биологической очистке в естественных условиях – по расчету, а при искусственной - по таблице 21.

Таблица 21

Очистные сооружения	Производительность, м ³ /сут							
	12	25	50	100	200	400	700	1400
Аэротенки полного окисления заводского изготовления, га	0,01	0,12	0,14	0,23	0,38			
То же, строящиеся на месте с механической аэрацией, га				0,23	0,38	0,47		
То же, с пневматической аэрацией, га				0,23	0,38	0,47	0,57	
Аэротенки заводского изготовления с аэробной стабилизацией ила, га					0,38	0,47	0,57	
Станция высоконагруженными аэротенками пневматической аэрацией, га								0,90

Продолжение таблицы 21

Очистные сооружения	Производительность, м ³ /сут							
	12	25	50	100	200	400	700	1400
Циркуляционные окислительные каналы, га				0,25	0,43	0,56	0,58	1,4
Установки по доочистке на песчаных фильтрах, га				0,05	0,05	0,06	0,06	0,083

При этом следует: Площади участков даны в га.

25.36 При очистке небольших объемов сточных вод целесообразно использовать малогабаритные компактные установки, а также местные сооружения биологической очистки (поля подземной фильтрации, песчано-гравийные фильтры и фильтрующие траншеи).

25.37 В случае отсутствия водоемов или расположения их на значительном удалении от биологической очистки, очищенные и обеззараженные сточные воды рекомендуется использовать для орошения сельскохозяйственных угодий.

25.38 Санитарно-защитные зоны от канализационных сооружений до границ жилой застройки, участков общественных зданий и предприятий пищевой промышленности определяется с учетом их перспективного развития в соответствии с таблицей 22.

Таблица 22

Наименование сооружений	Санитарно-защитные зоны в м при расчетной производительности в м ³ /сут				
	до 1,0	1-15	15-50	50-200	200-5000
1	2	3	4	5	6
Септики	5	15			
Фильтрующие колодцы	8	25	70	100	140
Поля подземной фильтрации Песчано-гравийные фильтры и фильтрующие траншеи Сооружения механической и биологической очистки с иловыми площадками			50	200	300
То же, без иловых площадок на территории очистных сооружений			50	150	200

Продолжение таблицы 22

Наименование сооружений	Санитарно-защитные зоны в м при расчетной производительности в м ³ /сут				
	до 1,0	1-15	15-50	50-200	200-5000
1	2	3	4	5	6
Поля фильтрации			50	200	200
Поля орошения Биологические пруды Сооружения с циркуляционными окислительными каналами				150	200
Аэрационные установки на полное окисление			50	50	50
Насосные станции			20	20	50

При этом следует:

Санитарно-защитные зоны, указанные в таблице увеличивают, но не более чем в два раза при расположении жилой застройки с подветренной стороны по отношению к очистным сооружениям, или уменьшают не более чем на 25% при наличии благоприятной розы ветров.

26 Санитарная очистка

26.1 Санитарная очистка сельского населенного пункта включает в себя мероприятия по сбору, удалению и обезвреживанию бытового мусора и различного вида твердых отходов и должна соответствовать с нормативно-правовыми актами уполномоченного органа в сфере здравоохранения.

26.2 Целесообразно принимать комбинированную систему санитарной очистки от твердых бытовых отходов:

планово-подворную для общественного центра и жилой застройки;

планово-поквартальную для зоны индивидуальной застройки.

26.3 Сбор бытовых отходов осуществляется мусоросборниками, контейнерами, для установки которых предусматриваются специальные площадки или помещения (павильоны).

26.4 При выборе места расположения площадки или помещения для мусоросборников должны быть учтены следующие условия:

минимальная удаленность от окон и дверей жилых домов и общественных зданий должна быть 20 м;

величина радиуса обслуживания - не более 100 м;

должна быть предусмотрена возможность проезда грузового транспорта для вывозка мусора в любое время года.

26.5 Размеры площадок для мусоросборников зависят от количества устанавливаемых на них контейнеров и принимаются от 9 (3x3) до 45 (4x5) м.

Для предварительных расчетов площади закрытых помещений для мусоросборников принимают 1,5 м² на каждый мусоросборник.

26.6 Мусор и твердые отходы подлежат удалению за пределы сельского населенного пункта для последующего обезвреживания на специально оборудованных участках или мусороперерабатывающих заводах.

26.7 Периодичность вывоза твердых бытовых отходов определяется согласно схеме санитарной очистки (в зависимости от сезона, климатической зоны и экологической обстановки местности размещения сельского населенного пункта), согласованной с местными территориальными уполномоченными органами в области санитарно-эпидемиологического благополучия населения.

В летний период необходимо обеспечить следующую периодичность вывоза мусора:

от жилых домов безудобного типа, общежитий и дошкольных учреждений, больниц, поликлиник, столовых - не реже одного раза в сутки;

от школ, средних и специальных учебных заведений, клубов, кинотеатров, предприятий торговли, рынков, комбинатов бытового обслуживания - не реже одного раза в трое суток.

26.8 Нормы накопления бытовых отходов принимаются по таблице 23.

Таблица 23

Бытовые отходы	Удельные нормы накопления на одного человека в год	
	кг	л
Твердые:		
от жилых домов, оборудованных водопроводом, канализацией, центральным отоплением и газом	190-225 300-450	900-1000 1300-1500
от прочих зданий		
Общее количество по сельскому населенному пункту с учетом общественных зданий	280-300	1400-1500 2000-3500
Жидкие из выгребов (при отсутствии канализации)	-	8-20
Смет с 1 м ² твердого покрытия улиц	5-15	

При этом следует: Количество твердых отходов при использовании бурого угля увеличивают на 50%.

26.9 Выбор участков для обезвреживания мусора должен быть согласован с местными территориальными органами Государственного санитарного надзора. Площадь участков и размеры санитарно-защитных зон принимают по таблице 24.

Таблица 24

Типы участков обезвреживания мусора и отходов	Площадь участков на 1000 т отходов в год, га	Размеры санитарно-защитных зон, м
Склады свежего компоста	0,04	500
Свалки, полигоны	0,02-0,05	500
Поля компостирования	1-2	500
Поля ассенизации Контролируемые неусовершенствованные свалки	2-4	1000 1000

При этом следует:

К участкам должны быть организованы подъезды с твердым покрытием.

По периметру участки обсаживаются деревьями и кустарниками шириной не менее 5 м. Складируемые твердые бытовые отходы необходимо регулярно покрывать изолирующим слоем.

26.10 Вывоз мусора и отходов осуществляется автотранспортом специального назначения из расчета:

мусоровозы – один на 3-5 тыс. жителей;

ассенизационные машины – одна на 3-5 тыс. жителей.

26.11 Хранение и обслуживание специализированных транспортных средств предусматривается на коммунально-складских территориях (базы коммунального сервиса). Для размещения их устраиваются площадки из расчета 80 м² на одну машину.

27 Теплоснабжение

27.1 Теплоснабжение сельских населенных пунктов бывают от местных котельных централизованным или индивидуальным. Оно включает отопление и горячее водоснабжение.

27.2 Теплоснабжение общественных зданий и секционных жилых домов предусматривается как, централизованным. Для теплоснабжения рассредоточенной усадебной застройки наиболее экономичны

индивидуальные, централизованные системы поквартального отопления (отопительные, отопительно-варочные печи, работающие на местных видах топлива, а также одно- и многофункциональные генераторы тепла, малометражные и микро метражные котлы).

27.3 Тип топлива при решении вопроса о принятии системы теплоснабжения определяется наличием топливных ресурсов.

27.4 При проектировании централизованного теплоснабжения сельского населенного пункта необходимо учитывать возможность и целесообразность использования существующих или проектируемых источников за пределами сельского населенного пункта, принадлежащих различным ведомствам и предприятиям. Вопрос о совместном либо раздельном теплоснабжении селитебной и производственной зон решается на основании технико-экономических расчетов, по согласованию авторами генплана населенного пункта и проектов планировки и застройки сельского населенного пункта.

27.5 Расходы тепла для промышленных и сельскохозяйственных предприятий на отопление, вентиляцию и кондиционирование воздуха в жилых и общественных зданиях, а также на централизованное горячее водоснабжение, принимаются в соответствии с требованиями действующих нормативных документов.

27.6 При выборе площадки для строительства котельной должны руководствоваться следующими требованиями:

площадка располагается в центре тепловых нагрузок с учетом тепловых нагрузок по очередям строительства;

площадка должна быть выбрана с учетом максимального приближения к источникам электроснабжения и водоснабжения;

при расположении котельных учитывается направление господствующих ветров по отношению к селитебной зоне;

площадка должна быть обеспечена удобными подъездами.

27.7 Котельные, снабжающие теплом объекты селитебной и производственной зон (производственно-отопительные котельные), могут объединяться в один комплекс с гаражами, прачечными и другими коммунальными предприятиями.

27.8 Блокирование котельной с производственными зданиями разрешается в тех случаях, когда это допускается технологическими особенностями основного производства, санитарно-гигиеническими и противопожарными требованиями и целесообразностью планировки участка.

27.9 Котельные, предназначенные для теплоснабжения коммунально-бытовых предприятий, рекомендуется проектировать сблокированными или встроенными в здания этих предприятий, для больничных зданий сблокированными или встроенными в хозяйственные корпуса.

Устройство встроенных котельных в лечебных корпусах не допускается.

27.10 При определении размеров земельных участков пользоваться таблицей 25.

Таблица 25

Теплопроизводительность котельных, Г кал/ч (м Вт)	Размеры земельных участков, га для котельных, работающих	
	на твердом топливе	на газомазутном топливе
от 5 до 10 (от 6 до 12)	0,7	0,7
более 10 до 50 (св.12 до 58)	1,5	1,2

27.11 Санитарно-защитные зоны котельных в зависимости от расхода топлива и его зольности при степени очистки от золы дымовых газов, выбрасываемых дымовыми трубами котельных, равной 85-90%, устанавливаются шириной не менее 15 м.

27.12 Шлакозолоотвалы размещают на непригодных или малопригодных для других целей земельных участках вне селитебной территории, но с максимально возможным приближением к площадке котельной.

27.13 Запрещается сброс золы и шлаков в водоемы. Необходимо предусматривать мероприятия, предотвращающие их вынос в водоемы ливневыми или паводковыми водами.

28 Газоснабжение

28.1 Газоснабжение сельских населенных пунктов осуществляются: централизованно – природным газом от соответствующих газопроводов, сжиженным газом – от подземных резервуарных установок для группы зданий;

децентрализованно – от индивидуальных газобаллонных установок.

28.2 Для сельских населенных пунктов, расположенных в зонах влияния больших и крупных городов или в непосредственной близости от поселков городского типа, вопросы газоснабжения должны решаться в увязке с системой газоснабжения городов и поселков городского типа.

28.3 При газоснабжении сельских населенных пунктов предусматривают использование газа для хозяйственно-бытовых нужд и коммунальных нужд в жилых и общественных зданиях, а также для технологических нужд сельскохозяйственного производства.

28.4 Расчетный годовой расход газа определяется отдельно для хозяйственно-бытовых и коммунальных нужд, а также технологических нужд сельскохозяйственного производства.

28.5 Годовой расход газа на хозяйственно-бытовые и коммунальные нужды в жилых и общественных зданиях (предприятия общественного

питания, бани, прачечные и др.) устанавливаются в соответствии с укрупненными показателями, приведенными в таблице 26.

Таблица 26

Потребители	Единицы измерения	Нормы расхода газа, м ³	
		природного	сжиженного
Жилые здания	на 1 чел. в год	165	98
На приготовление пищи и горячей воды (без газового водонагревателя)	на 1 посад. место в год (при оборачиваемости - 3)	200	110
На приготовление пищи и горячей воды от газового водонагревателя		168	76
Предприятия общественного питания		60	195
Бани (без ванн) (при наличии ванн)		345	260
Больницы	на 1 койку	183	98
Поликлиники, врачебные амбулатории	на 1 посещение	85	52

28.6 Отдельностоящие газораспределительные пункты (ГРП) размещаются в парках, скверах, внутри жилых кварталов, на территориях сельскохозяйственных производственных комплексов и коммунальных учреждений на расстоянии, указанном в таблице 27.

Таблица 27

Давление газа на вводе в газорегуляторный пункт, кг/см ²	Расстояние от газораспределительных пунктов не менее метров до:			
	зданий и сооружений	железнодорожных путей (до ближайшего рельса)	автомобильных дорог	воздушных линий электропередач
До 6	10	10	5	Не менее 1,5 высоты опоры
Более 6 до 12	15	15	8	Не менее 1,5 высоты опоры

28.7 При отсутствии сетевого природного газа источником централизованного газоснабжения жилых и общественных зданий могут

служить групповые резервуарные установки сжиженного газа, доставляемого специализированным автотранспортом.

28.8 Групповые резервуарные установки бывают подземными и надземными. В районах с расчетной зимней температурой наружного воздуха ниже минус 20°С применяются только подземные установки. Используются резервуары объемом 2,5 и 4,94 м³.

28.9 Размещение резервуарных установок предусматривают на площадках с удобным подъездом для большегрузных автомобилей с сжиженным газом.

28.10 Минимальные расстояния от резервуаров групповых резервуарных установок до зданий и сооружений различного назначения при их газоснабжении от этих установок приведены в таблице 28.

Таблица 28

Здания и сооружения вне зависимости от степени огнестойкости	Расстояние от резервуаров, м, при общем объеме м ³					
	от надземных резервуаров			от подземных резервуаров		
	до 5	до 10	от 10 до 20	до 10	от 10 до 20	от 20 до 50
1	2	3	4	5	6	7
Учреждения социально-культурно бытового обслуживания	40	-	-	15	20	30
с проемами в стенах	15	-	-	10	15	20
без проемов в стенах	20	-	-	8	10	15
Здания, размещенные на территориях производственных комплексов	15	20	25	8	10	15

28.11 Размещение газобаллонных установок допускается как внутри, так и вне помещений. Установка баллонов внутри помещений в зданиях выше двух этажей не допускается.

29 Электроснабжение и наружное освещение

29.1 Обеспечение электроэнергией сельских населенных пунктов предусматривается от сетей районной энергетической системы.

29.2 Определение потребностей мощности источников питания электроэнергией производится:

для производственных нужд - по проектам аналогичных предприятий либо укрупненным показателям;

для хозяйственно-бытовых и коммунальных нужд – по укрупненным показателям согласно таблице 29.

Таблица 29

Степень благоустройства жилых и общественных зданий	Показатели электропотребления, кВт ч/год на 1 человека		Годовое число часов в используемого максимума электронагрузки	
	на первую очередь	на расчетный срок	на первую очередь	на расчетный срок
Здания, не оборудованные стационарными электроплитами	500	100	260	3400
Здания, оборудованные стационарными электроплитами	800	400	3000	3800

29.3 Трансформаторные пункты надлежит устанавливать обособленно.

Устройство трансформаторных пунктов, встроенных в нежилые здания, разрешается при условии соблюдения специальных строительных и технических условий. Расстояния от закрытых распределительных устройств должны быть не менее приведенных в таблице 30.

Таблица 30

Степень огнестойкости соседнего здания или сооружения	Расстояние от трансформаторных пунктов до зданий, м
I и II	7
III	9
IV и V	10

При этом следует: Расстояние от жилых и общественных зданий до трансформаторных пунктов при числе трансформаторов не более двух мощностью не более 1000 кВт не нормируется.

29.4 Освещение сельского населенного пункта проектируют как единый комплекс светового оформления в вечернее и дневное время. Предусматривается освещение наиболее выразительных ансамблей, зданий

и сооружений общественного центра, зеленых насаждений, мест массового отдыха населения.

29.5 В первую очередь освещением должны быть обеспечены транзитные дороги, улицы и территории общественных центров, транспортные узлы, мосты, путепроводы, железнодорожные переезды и др.

29.6 Для улиц и проездов сельских населенных пунктов предусматривается одностороннее размещение светильников или двустороннее размещение светильников допускается при устройстве бульвара, согласно задания на проектирование.

30 Телефонизация и радиофикация

30.1 В сельской местности создаются сети:

общего пользования – телефонной связи, факсимильной связи, мобильной связи подачи программ телерадиовещания;

внутрипроизводственные – телефонной связи сельскохозяйственных предприятий, диспетчерской связи, передачи информации технологического характера.

30.2 Телефонизируются сельские населенные пункты численностью от 200 жителей.

30.3 Радиотрансляционные сети проектируются воздушные или кабельные. Провода радиотрансляционных линий можно подвешивать на опорах низковольтных электросетей напряжением до 380 В.

31 Инженерные сети

31.1 Инженерные сети сельских населенных пунктов проектируются как комплексная система, объединяющая все надземные, наземные и подземные инженерные коммуникации с учетом их развития на расчетный период. Инженерные сети прокладывают преимущественно по улицам и дорогам, для чего в поперечных профилях улиц и дорог предусматриваются соответствующие места:

на полосе между красными линиями - кабельные сети (силовые, связи сигнализации и диспетчеризации); под тротуарами - тепловые сети; на разделительных полосах - водопровод, газопровод и хозяйственно-бытовая канализация.

31.2 Размещение подземных сетей по отношению к зданиям, сооружениям, зеленым насаждениям, их взаимное расположение должны исключать возможность подмыва оснований фундаментов зданий и сооружений, а также обеспечивать возможность ремонта сетей без затруднений для движения транспорта.

31.3 Минимальные расстояния в плане от инженерных подземных сетей до зданий, сооружений и зеленых насаждений приведены в таблице 32.

Таблица 32

Наименование подземных инженерных сетей	Расстояние по горизонтали (в свету) от подземных инженерных сетей, м					
	до фундаментов зданий и сооружений (в т.ч. путепроводов и туннелей)	добортового камня улицы или дороги	до наружной бровки кювета или подошвы насыпи улицы или дороги	до фундаментов опор воздушных линий электропередач напряжением	до фундаментов опор сети связи	
1	2	3	4	5	6	7
Водопровод и напорная канализация	5	2	1	1	2	1,5
Самотечная канализация (бытовая и дождевая)	3	1,5	1	1	2	3
Дренажи	3	1,5	1	1	2	1
Теплопроводы	2	1,5	1	1	2	1,5
Газопроводы: низкого давления (до 0,05 кгс/см ²)	2	1,5	1	1	5	1
среднего давления (свыше 0,05 до 3 кгс/см ²)	4	1,5	1	1	5	1

Продолжение таблицы 32

Наименование подземных инженерных сетей	Расстояние по горизонтали (в свету) от подземных инженерных сетей, м					
	до фундаментов зданий и сооружений (в т.ч. путепроводов и туннелей)	добротоваго камня улицы или дороги	до наружной бровки кювета или подошвы насыпи улицы или дороги	до фундаментов опор воздушных линий электропередач напряжением	до 1 кВ и выше 1 кВ до 35 кВ	до фундаментов опор сети связи
1	2	3	4	5	6	7
высокого давления (свыше 3 до 6 кгс/см ²)	7	2,5	1	1	5	1
высокого давления (свыше 6 до 12 кгс/см ²)	10	2,5	2	1	5	1
Кабели силовые	0,6	1,5	1	0,5	5	0,5
Кабели связи	0,6	1,5	1	По примечанию	5	0,5

Примечание: относится только к расстоянием от силовых кабелей.

При этом следует:

При заложении сетей ниже подошвы фундаментов зданий сооружений более 0,4 м расстояния, указанные в данной таблице, увеличивают в зависимости от крутизны откосов, допускаемых для разных грунтов, их обводненности и консистенции согласно требованиям действующих нормативных документов производства и приемки работ по возведению земляных сооружений, а также по проектированию водопроводов, канализаций, тепловых сетей.

31.4 В орошаемых районах при непросадочных грунтах расстояние от подземных инженерных сетей до оросительных каналов принимают (от бровки каналов) не менее:

1 м – от газопроводов низкого и среднего давления, а также от водопроводов, канализации, водостоков и трубопроводов горючих жидкостей;

2 м – от газопроводов высокого давления до 6 кгс/см², теплопроводов, хозяйственно-бытовой и ливневой канализации;

1,5 м – от силовых кабелей и кабелей связи.

Расстояние от оросительных каналов уличной сети до фундаментов зданий и сооружений принимают – 5 м.

31.5 Минимальные расстояния по горизонтали (в свету) между соседними инженерными подземными сетями при их параллельном размещении принимаются по таблице 33.

Таблица 33

Наименование подземных инженерных сетей	Расстояние по горизонтали (в свету) от подземных инженерных сетей, м										
	водопровод	канализация	дренажа	теплопровода		газопровода				кабелей силовых до 35 кВ	кабелей связи
				при прокладке в каналах наружной стенки канала	при бесканальной прокладке	низкого давления до 0,05 кгс/см ²	среднего давления свыше 0,05 кгс/см ²	высокого давления			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Водопровод	0,7-1,5	см. прим. 1	1,5	1,5	1,5	1	1	1,5	2	1	0,5
Канализация (бытовая)	см. прим	0,4	0,4	1	3	1	1,5	2	5	0,5	0,5
Дренажная и дождевая канализация	1,5	0,4	0,4	1	3	1	1,5	2	5	0,5	0,5

Продолжение таблицы 33

Наименование подземных инженерных сетей	Расстояние по горизонтали (в свету) от подземных инженерных сетей, м										
	водопровода	канализации	дренажа	теплопровода		газопровода				кабелей силовых до 35 кВ	кабелей связи
				при прокладке в каналах наружной стенке канала	при бесканальной прокладке	низкого давления до 0,05 кгс/см ²	среднего давления свыше 0,05 кгс/см ²	высокого давления			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Теплопроводы:											
при прокладке в каналах от наружной стенки канала	1,5	1	1	-	-	2	2	2	4	см.при м ²	0,5
при бесканальной прокладке	1,5	3	2	-	-	2	2	2	4	2	1
Газопроводы:											
а) низкого давления (до 0,05 кгс/см ²)	1	1	1	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1

Окончание таблицы 33

Наименование подземных инженерных сетей	Расстояние по горизонтали (в свету) от подземных инженерных сетей, м										
	водопровода	канализации	дренажа	теплопровода		газопровода				кабелей силовых до 35 кВ	кабелей связи
				при прокладке в каналах наружной стенке канала	при бесканальной прокладке	низкого давления до 0,05 кгс/см ²	среднего давления свыше 0,05 кгс/см ²	высокого давления			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
б) среднего давления (свыше 0,05 до 3 кгс/см ²)	1	1,5	1,5	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
в) высокого давления (свыше 3 до 6 кгс/см ²)	1,5	2	2	2	2	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
г) высокого давления (свыше 6 до 12 кгс/см ²)	2	5	5	4	4	0,5	0,5	0,5	0,5	2	2
Кабели силовые до 35 кВ	1	1	1	2	2	1	1	1	2	0,1-0,5	0,5
Кабели связи	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	1	1	0,5	-

При этом следует:

1. При параллельной прокладке сетей хозяйственно-питьевого водопровода и канализации расстояние между ними должно быть не менее 1,5 м при диаметре водопроводных труб 200 мм и не меньше 3 м при диаметре водопроводных труб более 200 мм между теплопроводом и электрокабелем предусматривают дополнительную теплоизоляцию теплопровода из расчета, чтобы дополнительный нагрев грунта в любое время года не превышал 10°С для кабелей напряжением до 10 кВ и 5° С – для кабелей напряжением свыше 10 кВ.

2. При одновременной параллельной прокладке двух и более газопроводов в одной траншее наименьшее расстояние между ними в свету должно быть: для труб диаметром до 300 мм – не менее 0,4 м, для труб диаметром более 300 мм – не менее 0,5 м.

32 Охрана и использование памятников истории, природы и культуры

32.1 Градостроительные требования по охране памятников истории и культуре должны осуществляться в соответствии с зонами охраны, которые разрабатываются специализированными в сфере охраны памятников научно-проектными организациями. Все виды объектов историко-культурного наследия обозначаются на Генеральных планах населенных пунктов и картографических материалах. Проекты зон охраны объектов историко-культурного наследия населенных мест разрабатываются на основе Закона Кыргызской Республики «Об охране и использовании историко-культурного наследия» от 26 июля 1999 года №91 и подзаконными актами к нему.

32.2 Все памятники археологии, архитектуры, истории культуры, природы должны иметь охранные зоны, размеры и режим использования которых определяется проектами охранных зон, согласованные государственными органами охраны памятников.

32.3 В процессе проектирования вносятся предложения по дополнительному включению памятников в списки памятников, которые после согласования с местными органами охраны памятников представляются для утверждения в установленном порядке.

32.4 Жилую застройку следует ориентировать на привлекательные элементы природы ландшафта, водоемов, сохраняя и максимально используя существующие памятники природы, истории, культуры и архитектуры.

33 Охрана окружающей среды и памятников природы

33.1 Охрана окружающей среды включает мероприятия по охране земельных ресурсов, воздушного бассейна, водоемов, водотоков, запасов подземных вод, почвы, зеленых насаждений.

33.2 Комплексные мероприятия по охране окружающей среды основываются на схемах районной планировки. Природоохранные мероприятия осуществляются по трем направлениям:

технологические мероприятия - внедрение прогрессивных технологий;

градостроительные мероприятия – четкое функциональное зонирование, дифференциация транспортных магистралей, создание системы противозумных устройств, озеленения и обводнения, удаление и переработка отходов;

санитарно-технические мероприятия - определение вида сооружений по очистке выбросов в атмосферный воздух и сбросов в почву, водоемы, создание необходимых санитарно-защитных зон.

33.3 Мероприятия по охране земельных участков должны быть направлены на обоснованный выбор территории и площадок для промышленного, производственного, жилищно-гражданского строительства, хозяйственного использования. При определении величины территорий, потребных для размещения предприятий и объектов сельскохозяйственного производства, необходимо выполнять технико-экономическое обоснование.

33.4 При разработке мероприятий по охране воздушного бассейна необходимо обеспечивать сокращение выбросов загрязняющих веществ в атмосферу путем применения наиболее совершенных технологий, а также соблюдение природоохранных норм и правил, санитарно-гигиенических разрывов между источниками выбросов и жилыми территориями в соответствии с показателями, приведёнными в Приложении 1 и Санитарно-эпидемиологическими правилами и нормативами «Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов», утвержденным постановлением Правительства Кыргызской Республики от 11 апреля 2016 года №201.

33.5 При размещении сельскохозяйственных предприятий на прибрежных участках водоемов и при отсутствии непосредственной связи предприятий с ними необходимо предусматривать незастроенную прибрежную полосу шириной не менее 30 м.

33.6 Для охраны водоемов и водотоков необходимо предусматривать устройство водоохраных и водорегулирующих зон в соответствии с требованиями «Положения о водоохраных зонах и полосах водных объектов в Кыргызской Республике», утвержденное постановлением Правительства Кыргызской Республики от 7 июля 1995 года № 271, шириной от берега, м, не менее:

для водохранилищ – 500 м;
для малых рек длиной, км:
до 50 - 100 м;
свыше 50 до 100 - 200 м;
свыше 100 до 200 - 300 м.

33.7 При разработке предложений по рекреационному использованию лесных массивов, лесных и пойменных лугов необходимо пользоваться данными по экологическим допустимым нагрузкам на ландшафт, приведенным в таблице 34.

Таблица 34

Категория зеленых насаждений	Нагрузки, человек – га		
	летние	зимние	круглогодичные
1	2	3	4
Леса, в том числе:	2	3	2,5
тёмнохвойные	2,5	3,5	3
светлохвойные	4	5	4,5
мелколиственные широколиственные	7	9	8
смешанные хвойнолиственные	5	5	4,5
Лесные луга	20	28	24
Пойменные луга	22,5	30	26

При этом следует: В условиях низкогорья (уклоны 3-9 градусов) нагрузка уменьшается на 20 %; при уклонах 10-30 градусов - на 50%.

33.8 Необходимо соблюдение охранных зон заповедников, охраняемых ландшафтов от предприятий различных категорий, транспортных магистралей и селитебных территорий в соответствии с таблицей 35.

Таблица 35

Объекты	Расстояние от границ охраняемых объектов, км				
	до границ промышленных предприятий различных классов вредности			до транспортных магистралей	до границ застройки
	санитарной	различных	санитарной		
вредности	санитарной	различных	санитарной	магистралей	застройки
1	I	II	III-IV	5	6
Заповедники и национальные парки	10-30	5-10	1-3	1	0,3
Заказники, природные и санаторно курортные зоны	5-10	1-3	0,5-1	0,2	0,2

Продолжение таблицы 35

Объекты	Расстояние от границ охраняемых объектов, км				
	до границ промышленных предприятий различных классов вредности			до транс-портных магистралей	до границ застроек и
	I	II	III-IV		
1	2	3	4	5	6
Зоны массового отдыха населения	5-10	0,5-2	0,2-0,5	0,2	0,2
Охраняемые ландшафты и отдельные объекты природы	3-5	0,5-1	0,2-0,6	0,1	0,1

При этом следует: Первые цифры показывают минимальное удаление промышленных предприятий от охраняемых объектов (размещение промышленности с наветренной стороны, вниз по течению рек). Вторая цифра -необходимая ширина зоны при неблагоприятном размещении промышленности (вверх по течению рек. с подветренной стороны).

33.9 При прохождении на территории хозяйства высоковольтных воздушных линий необходимо устройство специальных охранных зон в соответствии с таблицей 36.

Таблица 36

Мощность, кВ	Ширина зоны в каждую сторону от оси линии, м	
	вне населенных пунктов	в пределах населенных пунктов
1150 и выше	300	—
500	150	36
220	55	18
110	20	14
35	15	9
22 и ниже	10	7

34 Противошумовые мероприятия

34.1 Основными источниками шума являются железные дороги и автомагистрали, промышленные предприятия, отдельные объекты сельскохозяйственного назначения: гаражи, пилорамы, ремонтные мастерские, ремонтно-машинные двory, насосные станции и т.д.

34.2 Выбор средств защиты от шума, определение необходимости и целесообразности их применения следует осуществлять на основе расчета уровней звука на территории сельского населенного пункта и требуемого снижения до нормативно допустимого.

34.3 Допустимые уровни шума на территориях различного функционального назначения не должны превышать показателей, приведенных в таблице 37.

Таблица 37

Виды территорий	Допустимый уровень шума, дБа	
	ночь	день
Селитебные зоны населенных пунктов	45	60
Зоны массового отдыха	35	50
Территории заповедников и заказников	30	35

34.4 Снижение уровня шума от различных точечных источников и транспортных средств достигается рациональным размещением промышленных, складских объектов и предприятий сельскохозяйственного производства относительно селитебных территорий и мест массового отдыха, рациональной трассировкой транспортных коммуникаций и шумозащитным сооружениям и озеленением с применением различных типов посадок и порол насаждений. При прохождении через сельский населенный пункт железной дороги или автомагистрали расстояние до жилой застройки и параметры зеленой шумозащитной зоны устанавливаются специальным акустическим расчетом в соответствии требованиями действующих нормативных документов.

34.5 В целях снижения транспортного шума, загазованности и запыленности атмосферного воздуха при проектировании улиц и дорог сельских населенных пунктов необходимо:

смягчать уклоны дорог, т.к. каждые 2% уклона повышают шум на 1-1,5 дБа;

предусматривать расположение улиц и дорог относительно застройки с учетом годовой розы ветров данной местности так, чтобы господствующие ветры относили шум и загрязненный воздух от жилых и общественных зданий;

предусматривать разрывы с использованием шумозащитных зеленых насаждений, ширина которых должна приниматься 10-25 м. Следует учесть, что эффективность защитной полосы уменьшается после 25-30 м; дальнейшее снижение уровня шума должны обеспечивать за счет увеличения расстояния от источников шума, а также расположения автомобильных дорог вне жилых районов, за склонами естественного

(холмы, овраги) или искусственного (зеленые насаждения, кавальеры) рельефа, за специальными придорожными экранирующими сооружениями.

34.6 Параметры зеленых защитных зон для снижения уровня звука от транспортных магистралей должны приниматься по таблице 38.

Таблица 38

Полоса зеленых насаждений	Ширина полосы	Снижение уровня, дБа
Однорядная при шахматной посадке деревьев внутри полосы	10-15	4-5
Тоже	16-20	5-8
Двухрядная при расстоянии между рядами 3-5м	21-25	8-10
Тоже	26-30	10-12

При этом следует: Высоту деревьев необходимо принимать не менее 5 м.

34.7 При размещении радиотехнических объектов (радиостанции, радиотелевизионных передающих и радиолокационных станций), промышленных генераторов, воздушных линий электропередачи высокого напряжения и других объектов, излучающих электромагнитную энергию, должны руководствоваться соответствующими действующими Санитарными нормами и правилами.

Обеспечение радиационной безопасности при производстве, обработке, переработке, применении, хранении, транспортировке, обезвреживании и захоронении радиоактивных веществ осуществляется в соответствии с нормами радиационной безопасности.

Приложение А

Зооветеринарные разрывы между животноводческим и комплексами и объектами по переработке и хранению сельскохозяйственной продукции

Таблица А.1

Наименование объектов	Максимальное расстояние до предприятий по производству молока, выращиванию ремонтных телок и нетелей, м
По приготовлению кормов	100
По переработке овощей, фруктов и ягод молока производительностью:	
до 12 т/сутки	100
более 12 т/сутки	50
скота и птицы производительностью:	200
до 10 т/смену	300
более 10 т/смену	1000
Склады зерна, фруктов, картофеля и овощей	50